

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2013

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

IJHARS

Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r.

o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

SPRAWOZDANIE ROCZNE

2013

INSPEKCJA JAKOŚCI HANDLOWEJ ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

© Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych

OPRACOWANIE
Biuro Kontroli Wewnętrznej

REDAKCJA
Izabela Zdrojewska

IJHARS

Główny Inspektorat Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
www.ijhars.gov.pl
sekretariat@ijhars.gov.pl

Warszawa 2014

REALIZACJA
Agencja Reklamowo-Wydawnicza A. Grzegorzcyk
www.grzeg.com.pl

Spis treści

WSTĘP

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2012 r.

1. Najważniejsze informacje o IJHARS	14
2. Zadania IJHARS	15
3. Podstawowe dane liczbowe	19
4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań	21
4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji	
4.1.1. Urzędowa kontrola na rynku krajowym	
• Zasady i tryb kontroli	
• Tematy czynności kontrolnych określone w Rocznym ramowym planie kontroli	
• Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych	
• Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS	
• Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS	
4.1.2. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą	
• Zasady i tryb kontroli	
• Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą	
4.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej	
4.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym	
• System kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym	
• Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących	
• Monitoring stron internetowych jednostek certyfikujących	
• Wyniki kontroli sprawdzających w gospodarstwach rolnych	
• Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnictwie i u ich podwykonawców	
• Wyniki kontroli znakowania produktów	
• Kontrole dodatkowe	
• Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym	
• Upoważnienie importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich	
• Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi	
• Organizacja egzaminów na inspektora rolnictwa ekologicznego	
• Decyzje administracyjne wydawane na wniosek Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	
4.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych	
• Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych	
• Nadzór nad jednostkami certyfikującymi	
• Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją	
• Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych	

- 4.2.3 Kontrola ex-post
- 4.2.4 Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego
- 4.2.5 Potwierdzanie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej
- 4.2.6 Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy
- 4.2.7 Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny
- 4.2.8 Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku Poznaj Dobrą Żywność (PDŻ)
- 4.3 Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS
 - 4.3.1 Nadzór nad rynkiem wina
 - Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli
 - 4.3.2 Nadzór nad rynkiem chmielu
 - 4.3.3 Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP
 - Klasyfikacja tusz wołowych
 - Klasyfikacja tusz wieprzowych
 - 4.3.4 Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego
 - 4.3.5 Warunki produkcji gęsi owsianych
 - 4.3.6 Nadzór nad rynkiem nawozów
- 4.4 Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy
 - 4.4.1 Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych
 - 4.4.2 Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do zakładów przemysłu spożywczego
 - 4.4.3 Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom

5. Współpraca z innymi instytucjami 52

- 5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi
 - Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO
 - Istotne wydarzenia na forum KKŻ w 2013 r.
 - Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ
 - Współpraca z organami Unii Europejskiej
- 5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi
 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
 - Ministerstwo Finansów – Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier
 - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa
 - Agencja Rynku Rolnego
 - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
 - Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
 - Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego
 - Polski Komitet Normalizacyjny
 - Polskie Centrum Akredytacji
 - Inspekcja Weterynaryjna
 - Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa
 - Państwowa Inspekcja Sanitarna
 - Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego
 - Rada ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności
 - Inne instytucje

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2013 r.

1. Organizacja IJHARS	60
1.1 Struktura organizacyjna	
1.2 Baza laboratoryjna	
1.3 Kontrola graniczna	
2. Budżet IJHARS	63
3. Pracownicy IJHARS	65
3.1 Zatrudnienie	
3.2 Rozwój zawodowy pracowników	
4. Zarządzanie jakością	67
5. Nadzór Głównego Inspektora JHARS nad realizacją zadań	68
5.1 Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji	
5.2 Rozpatrywanie skarg	
5.3 Kontrola wewnętrzna	
5.4 Audyt wewnętrzny	
6. Działalność informacyjna	73
6.1 Strona internetowa IJHARS	
6.2 Współpraca z mediami	
6.3 Biuletyn Wiedza i Jakość	
7. Pozostała działalność IJHARS	75

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2014 r.

- Realizacja zadań kontrolnych wskazanych w Rocznym ramowym planie kontroli na 2014 r.
- Aktualizacja i rozszerzenie zakresu akredytacji w laboratoriach GIJHARS
- Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym
- Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS
- Usprawnienie realizacji programu kontroli ex-post
- Kontynuacja aktywności IJHARS na forum międzynarodowym

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI (Załącznik)

- Kontrole planowe
- Kontrole doraźne zlecone przez Głównego Inspektora JHARS

Szanowni Państwo,

Mam przyjemność przekazać Państwu Sprawozdanie z realizacji zadań ustawowych, wykonanych przez Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2013 r.

Realizując zadania ustawowe IJHARS prowadzi urzędowe kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz środków produkcji, zarówno na terenie kraju jak i w obrocie z zagranicą. W ramach czynności urzędowych IJHARS wykonuje również zadania określone w innych przepisach, w tym wynikające ze Wspólnej Polityki Rolnej.

W 2013 r. przeprowadzono ogółem ponad 107 tys. czynności kontrolnych, z czego ponad 8 tys. na rynku krajowym. Kontrole planowe na rynku krajowym obejmowały przede wszystkim jakość handlową żywności będącej podstawą codziennej diety konsumentów (przetwory mleczne, mięsne, rybne, zbożowe, owocowo-warzywne, wyroby garmażeryjne, miód, jaja oraz świeże owoce i warzywa). Kontrolowano też produkty posiadające szczególne lub specyficzne cechy jakościowe, tj. wyroby regionalne, tradycyjne, produkowane metodami ekologicznymi a także wyróżnione znakiem *Poznaj Dobrą Żywność*. Ważnym aspektem kontroli było sprawdzenie oznakowania żywności, tak ze względu na utrzymujący się dość wysoki wskaźnik nieprawidłowości stwierdzanych w tym zakresie, jak i znaczenie dla konsumenta informacji zamieszczanych na opakowaniach.

Realizacja zadań ustawowych w 2013 r. to również przykład elastycznego działania IJHARS, polegającego na szybkim reagowaniu w sytuacjach wymagających przeprowadzenia pozaplanowanych kontroli. Przykładem działań doraźnych w 2013 r. były między innymi kontrole sprawdzające obecność niezadeklarowanego surowca końskiego w wyrobach zawierających mięso wołowe, przeprowadzone przez IJHARS zarówno na podstawie decyzji Komisji Europejskiej, jak i w ramach systemu RASFF.

W trakcie kontroli jakości handlowej żywności spotykamy się z nowymi, coraz trudniejszymi przypadkami fałszowania produktów. Sprawność w eliminowaniu z obrotu takiej żywności wymaga od IJHARS nie tyle nadążania za „nową technologią” nieuczciwych producentów, co podejmowanie czynności wyprzedzających te działania. Jest to możliwe dzięki ciągłemu doskonaleniu systemu kontroli, metod analitycznych oraz kadry inspektorskiej i laboratoryjnej. Stałe wzmacnianie potencjału analitycznego, sukcesywne poszerzanie zakresu metodyk objętych akredytacją pozwala laboratoriom GIJHARS na badanie parametrów jakościowych wszyst-

kich artykułów rolno-spożywczych podlegających kontroli IJHARS i wykrywanie najbardziej różnorodnych zafałszowań. Ocena Polskiego Centrum Akredytacji, jakiej poddane zostały w 2013 r. laboratoria GIJHARS potwierdziła ich kompetencje w odniesieniu do zarządzania elastycznym zakresem akredytacji jak również spełnienia wymagań akredytacyjnych właściwych dla zakresu ich działalności. Wysoki poziom kompetencji laboratoriów GIJHARS, precyzja, dokładność i biegłość analityczna oznaczeń potwierdzana jest także poprzez coroczny udział w badaniach międzylaboratoryjnych zarówno krajowych, jak i zagranicznych. W 2013 r. laboratoria GIJHARS rozszerzyły zakresy akredytacji o kolejne 126 metodyk.

Ważną dla IJHARS oceną odnoszącą się do realizacji zadań ustawowych był również pozytywny wynik audytu nadzorczego, przeprowadzonego przez jednostkę certyfikującą BSI Group Polska Sp. z o.o., który potwierdził, że system zarządzania jakością funkcjonujący w całej instytucji od 2005 r. działa zgodnie z wymaganiami międzynarodowej normy ISO 9001:2008 w zakresie: Nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji, w tym wywożonych i sprowadzanych z zagranicy oraz wykonywanie zadań wynikających z polityki rolnej państwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom korupcyjnym.

Działalność IJHARS w 2013 r. to także rola pracowników GIJHARS w prowadzeniu spraw dotyczących współpracy z organizacjami międzynarodowymi, w tym wynikających z pełnienia funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy. Podkreślenia wymaga aktywny udział pracowników w sesjach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Codex Alimentarius oraz sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych.

Doświadczenie pracowników w realizacji zadań związanych z kontrolą jakości handlowej żywności skutkowało utworzeniem w GIJHARS decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Punktu Kontaktowego z DG SANCO Komisji Europejskiej ds. zafałszowań żywności w Polsce. Powierzenie IJHARS dodatkowych zadań przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi było wynikiem decyzji podjętej wspólnie przez Państwa Członkowskie UE o utworzeniu grupy roboczej przy Komisji Europejskiej składającej się z krajowych Punktów Kontaktowych ds. oszustw związanych z żywnością.

Ważnym wydarzeniem minionego roku na forum międzynarodowym był także Złoty Jubileusz KKŻ FAO/WHO, powołanej 50. lat temu przez FAO i WHO w ramach Wspólnego Programu dla Żywności. Na jubileuszowej, 36. Sesji zatwierdzono Plan strategiczny na lata 2014–2019, w którym podkreślono fundamentalną rolę Komisji Kodeksu Żywnościowego w tworzeniu norm międzynarodowych, służących ochronie zdrowia konsumentów i zapewnieniu uczciwych praktyk w handlu żywnością. Zwieńczeniem czteroletniej kadencji Polski, jako Koordynatora FAO/WHO dla Regionu Europy KKŻ FAO/WHO była natomiast Międzynarodowa konferencja na temat Kodeksu Żywnościowego, zorganizowana wspólnie przez GIJHARS oraz Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy przy wsparciu Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO). Tematem konferencji, która odbyła się we wrześniu 2013 r. w Puławach, była Analiza Ryzyka w Bezpieczeństwie Żywności – 50 lat Kodeksu Żywnościowego w regionie Europy.

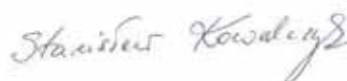
Wspomnieć należy również o dodatkowych, pozakontrolnych zadaniach IJHARS, a wśród nich o prowadzeniu rzetelnej polityki informacyjnej, kierowanej zarówno do konsumentów, jak przedstawicieli branż, stowarzyszeń oraz producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego. Objęcie patronatem szeregu konferencji i warsztatów szkoleniowych, pozwoliło na propagowanie wiedzy między innymi z zakresu jakości i bezpieczeństwa żywności, znakowania wyrobów, prawodawstwa Unii Europejskiej i Polski oraz przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej. Na uwagę zasługują spotkania z przedstawicielami innych państw, w tym Holandii, Republiki Słowackiej, Chińskiej Republiki Ludowej, Republiki Czeskiej, Turcji czy Brazylii. Podkreślić należy także aktywne uczestnictwo wojewódzkich inspektorów JHARS w organizacji szkoleń, targów i konferencji na terenie działania WIJHARS. Przedmiotem rozpowszechnianej wiedzy były zagadnienia związane z jakością handlową artykułów rolno-spożywczych, w tym produktów regionalnych, tradycyjnych oraz tzw. żywności ekologicznej.

Wysoka jakość i skuteczność kontroli IJHARS to również wynik współpracy z krajowymi jednostkami administracji publicznej, instytucjami naukowymi i organami kontroli żywności. Wymiana doświadczeń i bieżących informacji, pozwala elastycznie i szybko reagować u źródeł powstania problemu oraz skutecznie eliminować z obrotu artykuły o niewłaściwej jakości.

Przekazując kolejne sprawozdanie nie można pominąć wydarzenia istotnego dla wszystkich pracowników naszej instytucji, jakim były obchody 10. rocznicy utworzenia IJHARS, urzędu kontroli żywności podległego Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Oceniając działalność IJHARS na przestrzeni 10 lat podkreślić należy, że osiągnięte z roku na rok coraz lepsze wyniki są w znacznym stopniu zasługą konsekwentnej realizacji przyjętego kierunku rozwoju IJHARS oraz profesjonalizmu i zaangażowania pracowników wykonujących ustawowe zadania. Dotychczasowym wynikiom towarzyszy świadomość dalszej, wytężonej pracy. Pracy, której celem jest zarówno zapobieganie wprowadzaniu do obrotu produktów niespełniających wymagań w zakresie jakości handlowej, przeciwdziałanie nieuczciwej konkurencji oraz umożliwianie konsumentom dokonywania wyboru dobrego jakościowo, prawidłowo oznakowanego produktu, jak i pozytywne stymulowanie procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu oraz promowanie produktów wysokiej jakości.

Przekazując Sprawozdanie, dziękuję wszystkim, którzy przyczyniają się do rozwoju i umacniania naszej Instytucji – Pracownikom, Współpracownikom oraz Przyjaciółom Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Stanisław Kowalczyk

*Główny Inspektor Jakości Handlowej
Artykułów Rolno-Spożywczych*

I. DZIAŁALNOŚĆ IJHARS W 2013 ROKU

1. Najważniejsze informacje o IJHARS

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) realizuje zadania określone w ustawie *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych* oraz w innych ustawach i rozporządzeniach, zarówno krajowych jak i unijnych.

Celem działania IJHARS jest:

- ▶ ochrona konsumentów i producentów, poprzez zapewnienie dostępu do rzetelnych informacji na temat artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ zapobieganie nieuczciwym praktykom rynkowym,
- ▶ ułatwienie wymiany handlowej – zarówno z państwami trzecimi jak i na obszarze jednolitego rynku wewnętrznego UE,
- ▶ gwarantowanie rzetelności transakcji handlowych,
- ▶ promowanie dobrej praktyki produkcyjnej.

Zakres działania IJHARS obejmuje:

- ▶ nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji na rynku krajowym,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą,
- ▶ współudział w realizacji zadań wynikających ze Wspólnej Polityki Rolnej,
- ▶ działania kontrolne związane z działalnością gospodarczą prowadzoną przez przedsiębiorcę,
- ▶ koordynację współpracy Polski z organizacjami międzynarodowymi zajmującymi się żywnością i jej obrotem.

Organami IJHARS są:

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu JHARS,
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS jako kierownika wojewódzkiego inspektoratu JHARS.

W strukturze IJHARS funkcjonuje Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, 16 wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów

rolno-spożywczych oraz 6 nowoczesnie wyposażonych laboratoriów GIJHARS.

Zatrudnienie w IJHARS – według stanu na 31 grudnia 2013 r. wyniosło 659 osób, w tym: 497 pracowników uczestniczących bezpośrednio w realizacji czynności kontrolnych (tj. 75,4%).

Budżet IJHARS w 2013 r. wyniósł ogółem 46.587,6 tys. zł.

Gwarancją wiarygodności, bezstronności i rzetelności IJHARS jest działanie w oparciu o:

- ▶ rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzonych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt,
- ▶ rozporządzenie (WE) 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności,
- ▶ normę PN EN ISO 9001:2009 *Systemy zarządzania jakością. Wymagania*, której wdrożenie pozwala na utrzymanie wysokiego poziomu jakości pracy na wszystkich etapach realizowanych zadań przez IJHARS.

2. Zadania IJHARS

1) Zadania w ramach nadzoru nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych oraz środkami produkcji na rynku krajowym:

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz warunków składowania i transportu**¹ polega na sprawdzeniu czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania jakości handlowej określone w przepisach oraz dodatkowe wymagania, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta, a także czy ich składowanie lub transport zapewnia zachowanie właściwej jakości handlowej,
- ▶ **nadzór nad rynkiem owoców i warzyw**² obejmuje kontrolę jakości handlowej świeżych owoców i warzyw na rynku wewnętrznym jak i importowanych lub eksportowanych do państw trzecich, na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, w zakresie ich zgodności z wymaganiami jakościowymi określonymi w przepisach Unii Europejskiej; IJHARS zobowiązana jest także do przekazywania Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli w zakresie świeżych owoców i warzyw na wszystkich etapach obrotu,
- ▶ **nadzór nad rynkiem wina**³ obejmuje kontrolę jakości handlowej wyrobów winiarskich w obrocie międzynar-

odowym oraz nadzór nad produkcją i jakością handlową tych wyrobów na rynku krajowym, w tym: wydawanie opinii techniczno-technologicznych w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich niezbędnych do uzyskania przez przedsiębiorcę wpisu do rejestru MRiRW, sprawowanie nadzoru nad procesami enologicznymi (tj.: wzbogacaniem, odkwaszaniem i słodzeniem wina), przeprowadzanie kontroli wycofywania produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina uzyskanego z winogron pochodzących z upraw krajowych oraz certyfikację wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli,

- ▶ **kontrola jakości oliwy z oliwek**⁴ obejmuje kontrolę jakości handlowej oliwy oraz przekazywanie Komisji Europejskiej, za pośrednictwem MRiRW, danych analitycznych dotyczących badań jakości handlowej oliwy z oliwek i informacji o liczbie i rodzaju stwierdzonych nieprawidłowości i zastosowanych sankcjach,
- ▶ **nadzór nad jakością mięsa drobiowego**⁵ obejmuje kontrolę jakości handlowej, w tym etykietowania mięsa drobiowego pod kątem stosowania środków zatrzymujących wodę oraz przekazywanie Komisji Europejskiej informacji o wynikach kontroli,
- ▶ **certyfikacja chmielu i produktów chmielowych**⁶ obejmuje kontrolę jednolitości odmianowej plantacji chmielu, znakowanie opakowań chmielu i produktów chmielowych, wydanie certyfikatu na chmiel lub produkt chmielowy, prowadzenie ewidencji umów kontraktacji, dostawy i sprzedaży chmielu oraz ilości wydanego

1 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. z 2005 r., Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.),

2 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno (Dz.U. z 2011 r., Nr 145, poz. 868 z późn. zm.) oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworów owoców i warzyw (Dz.Urz. UE L 157 z 15.6.2011, str. 1-163, z późn. zm.),

3 ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz.U. Nr 120 poz. 690 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz.Urz. UE L 299 z 16.11.2007, str. 1 z późn. zm.), rozporządzenie Komisji (WE) Nr 436/2009 z dnia 26 maja 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) Nr 479/2008 w odniesieniu do rejestru winnic, obowiązkowych deklaracji i sporządzania informacji na potrzeby monitorowania rynku, dokumentów towarzyszących przewożeniu produktów i rejestrów prowadzonych w sektorze wina (Dz.Urz. WE L 128 z 27.05.2009, str.15-53 z późn. zm.), rozporządzenie Rady (WE) Nr 606/2009 z dnia 10 lipca 2009 r. ustanawiające niektóre szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 479/2008 w odniesieniu do kategorii produktów winiarskich, praktyk enologicznych i obowiązujących ograniczeń (Dz.Urz. WE L 193 z 24.07.2009, str. 1-55 z późn. zm.), rozporządzenie Rady (WE) Nr 607/2009 z dnia 14 lipca 2009 r. ustanawiające niektóre szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) Nr 479/2008 w odniesieniu do chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych, określeń tradycyjnych, etykietowania i prezentacji niektórych produktów sektora wina (Dz. Urz. WE L 193 z 24.07.2009, str. 60-149 z późn. zm.),

4 rozporządzenie Komisji (EWG) nr 256/91 z dnia 11 lipca 1991 r. w sprawie właściwości oliwy z oliwek i oliwy z wyciśniętych oliwek oraz w sprawie odpowiednich metod analiz (Dz. U. L 248 z 05.09.1991 str. 1-83 z późn. zm.) oraz rozporządzenie Rady (WE) nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych ...,

5 ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji WE nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz. Urz. WE L 157 z 17.06.2008 r. str. 46-87 z późn. zm.),

6 ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu..., w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 1850/2006 r. z dnia 14 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady certyfikacji chmielu i produktów chmielowych (Dz. Urz. WE L 355 z 15.12.2006 r. późn. zm.),

chmielu; realizacja tego zadania zobowiązuje IJHARS do przekazywania Komisji Europejskiej okresowych informacji przede wszystkim w zakresie: ośrodków certyfikacji chmielu, powierzchni upraw chmielu, liczby plantatorów chmielu, ilości chmielu objętego umowami i dostarczonego, średnich cen chmielu i średnich kosztów przygotowania, składowania i sprzedaży, a także zawartości alfa-kwasów i stosowanej metody kontroli wilgotności względnej chmielu,

- ▶ **nadzór nad krajowym systemem klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP⁷** obejmuje kontrolę prawidłowości klasyfikacji zwierząt rzeźnych przez rzeczoznawców, a także przekazywanie raportów do Komisji Europejskiej w zakresie liczby tusz uzyskanych z uboju bydła w poszczególnych klasach uformowania i otluszczenia oraz kontroli klasyfikacji tusz wołowych,
- ▶ **nadzór nad rynkiem nawozów⁸** obejmuje obrót nawozami, nawozami oznaczonymi znakiem NAWÓZ WE i środkami wspomagającymi uprawę roślin oraz kontrolę spełnienia przez te produkty wymagań jakościowych określonych w przepisach krajowych i UE.

2) Zadania w ramach kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy⁹** polega na: sprawdzeniu dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu oraz świadczących o jego jakości handlowej, sprawdzeniu opakowania, oznakowania, prezentacji, warunków przechowywania towaru i jego transportu, dokonaniu oględzin, pobraniu próbek oraz ich ocenie organoleptycznej i badaniach laboratoryjnych, ustaleniu klasy jakości handlowej, a także sprawdzeniu sposobu produkcji lub przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów,

⁷ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy, w powiązaniu z przepisami UE, tj. rozporządzeniem Rady (EWG) Nr 1234/07 z dnia 22 października 2007 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków rolnych... oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1249/2008 z dnia 10 grudnia 2008 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wdrożenia wspólnotowych skal klasyfikacji tusz wołowych, wieprzowych i baranich oraz raportowania ich cen (Dz.Urz. WE L 337 z 16.12.2008 r., str. 3-30 z późn. zm.),

⁸ ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. 2007 Nr 147 poz. 1033 z późn. zm.),

⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... ,

- ▶ **kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wywożonych za granicę¹⁰** dotyczy świeżych owoców i warzyw objętych standardami UE; jakość handlowa pozostałych artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na eksport sprawdzana jest na wniosek przedsiębiorcy w ramach oceny jakości handlowej.

3) Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

- ▶ **nadzór nad jednostkami certyfikującymi w rolnictwie ekologicznym oraz nadzór nad produkcją ekologiczną¹¹** obejmuje przeprowadzanie audytów w siedzibach upoważnionych przez MRiRW jednostek certyfikujących, sprawdzanie prawidłowości kontroli przeprowadzanych przez inspektorów jednostek certyfikujących u producentów ekologicznych, pobieranie próbek z surowców oraz z produktów ekologicznych w ramach kontroli sprawdzających; ponadto IJHARS:
 - upoważnia producentów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich nie wymienionych na liście Komisji Europejskiej,
 - dopuszcza do swobodnego obrotu we Wspólnocie produktów rolnictwa ekologicznego z krajów trzecich, przez sprawdzenie przesyłki i potwierdzenie świadectwa kontroli,
 - gromadzi, przechowuje i przetwarza informacje o producentach w rolnictwie ekologicznym,
 - rozpatruje wnioski o pozwolenie na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od zasad produkcji ekologicznej,
 - przejmuje uprawnienia jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie (na okres nie dłuższy niż 60 dni),
 - informuje producentów żywności ekologicznej, objętych kontrolą przez daną jednostkę certyfikującą, o cofnięciu upoważnienia tej jednostce,

¹⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... , ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu... oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworów owoców i warzyw (Dz. Urz. UE L 157 z 15.6.2011, str. 1-163, z późn. zm.),

¹¹ ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz.U. Nr 116, poz. 975) oraz inne przepisy wydane w trybie przepisów tej ustawy i rozporządzenie Rady (WE) Nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007 r. z późn. zm.) oraz inne przepisy Unii Europejskiej wydane w trybie przepisów tego rozporządzenia,

- przeprowadza egzaminy na inspektorów rolnictwa ekologicznego oraz prowadzi rejestr tych inspektorów,
- ▶ **nadzór nad systemem ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych**¹² obejmuje czynności kontrolne wykonywane w prywatnych jednostkach certyfikujących oraz przeprowadzanie kontroli u producentów w celu sprawdzenia zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia, chronione oznaczenie geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją, jak również dokonywanie urzędowej kontroli tych produktów; organem właściwym do przeprowadzania kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych ze specyfikacją jest wojewódzki inspektor IJHARS,
- ▶ **kontrola ex-post**¹³ obejmuje beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez agencje płatnicze,
- ▶ **zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego**¹⁴ obejmują potwierdzanie zgodności produktu z deklaracją producenta i wymaganiami określonymi dla poszczególnych mechanizmów WPR, na podstawie badania próbek dostarczonych przez ARR do laboratoriów Głównego Inspektoratu,
- ▶ **kontrola mięsa wołowego pochodzącego z dorosłego bydła płci męskiej**¹⁵, w wyniku której wydawane jest świadectwo, będące dokumentem uprawniającym do otrzymania refundacji wywozowych, zgodnie z przepisami UE,

- ▶ **kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy**¹⁶ polega na sprawdzaniu w zakładach ubojowych prawidłowości oznakowania tusz wołowych kategoriami wiekowymi, a w zakładach przetwórczych – sprawdzeniu prawidłowości oznaczenia mięsa wołowego informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, posługiwania się właściwym opisem handlowym, pod którym mięso jest sprzedawane oraz prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła, zgodnie z wymaganym zakresem informacji,
- ▶ **kontrola raportowania danych rynkowych**¹⁷ polega na sprawdzeniu rzetelności informacji przekazywanych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi przez zakłady przetwórstwa mięsnego w zakresie poziomu cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny,

4) Zadania związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

- ▶ **ocena jakości handlowej**¹⁸ artykułów rolno-spożywczych w obrocie krajowym wykonywana jest na wniosek przedsiębiorcy; pozytywny wynik kontroli jest podstawą wydania przez IJHARS Świadectwa jakości handlowej, potwierdzającego jakość ocenianego artykułu rolno-spożywczego; Świadectwo jakości handlowej wymagane jest również w przypadku korzystania z kredytu NT, udzielonego przez ARiMR; IJHARS przeprowadza także ocenę jakości handlowej żywności dostarczanej dla wojska,
- ▶ **uczestnictwo w Programie „Poznaj Dobrą Żywność”**¹⁹, którego celem jest promocja produktów spełniających wymagania jakości handlowej oraz zwiększenie różnorodności żywności na rynku wewnętrznym; opinia Głównego Inspektora IJHARS, odnosząca się do specyficznych cech lub wymagań jakościowych artykułu rolno-spożywczego zgłoszonego do programu, jest jednym z elemen-

¹² ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 10 poz. 68 z późn. zm.),

¹³ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady (EWG) Nr 485/2008 z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie kontroli przez Państwa Członkowskie transakcji stanowiących część systemu finansowania przez Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (Dz. Urz. UE L 143 z 03.06.2008 r.)

¹⁴ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... ,

¹⁵ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Komisji (WE) Nr 433/2007 z dnia 20 kwietnia 2007 r. ustanawiające warunki przyznawania specjalnych refundacji eksportowych w sektorze wołowiny i cielęciny (Dz. Urz. WE L 104 z 21.04.2007 r., str. 3) i rozporządzenie Komisji (EWG) Nr 1359/2007 z 21 listopada 2007 r. ustanawiające warunki udzielania specjalnych refundacji wywozowych do niektórych elementów odkostrzonego mięsa wołowego (Dz. Urz. WE L 304 z 22.11.2007 r., str. 21-31 z późn. zm.), rozporządzenie Komisji (WE) Nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) NR 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy (Dz. Urz. UE L 160 z 19.06.2008),

¹⁶ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... oraz rozporządzenie Rady Nr 1234/2007 z dnia 22 października 2007 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków rolnych..., rozporządzenie Komisji (WE) Nr 566/2008 z dnia 18 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) Nr 1234/2007 w odniesieniu do zasad wprowadzania do obrotu wołowiny pochodzącej z bydła w wieku do dwunastu miesięcy (Dz. Urz. UE L 160 z 19.06.2008),

¹⁷ ustawa z dnia 30 marca 2001 r. o rolniczych badaniach rynkowych (Dz.U. z 2001 r., Nr 42, poz. 471),

¹⁸ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... ,

¹⁹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów... ,

tów niezbędnych do przyznania znaku *PDŻ* przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

- ▶ **zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj w przypadku ich kierowania do przemysłu spożywczego bezpośrednio z miejsca produkcji**²⁰ dokonywane jest w drodze decyzji administracyjnej na wniosek przedsiębiorcy; informacje o planowanych wysyłkach jaj zwolnionych ze znakowania przekazywane są przez Głównego Inspektora JHARS właściwym organom państw członkowskich UE,
- ▶ **nadawanie uprawnień rzeczoznawcom**²¹ polega na potwierdzeniu wiedzy praktycznej i teoretycznej w zakresie pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych osób starających się o uzyskanie uprawnień lub potwierdzających okresowo (co 3 lata) nabyte uprawnienia,

²⁰ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,... oraz rozporządzenie Komisji (WE) nr 589/2008 z dnia 23 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonywania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie norm handlowych w odniesieniu do jaj (Dz. Urz. WE L 163 z 24.06.2008),

²¹ ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów...,

5) Współpraca z instytucjami

▶ międzynarodowymi:

- Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
- Europejską Komisją Gospodarczą ONZ,

▶ organami Unii Europejskiej,

▶ krajowymi:

- wojewódzkimi organami administracji rządowej,
- organami innych inspekcji,
- urzędami celnymi,
- Policją,
- jednostkami samorządu terytorialnego,
- państwowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi politykę rolną państwa.

3. PODSTAWOWE DANE LICZBOWE

Realizując zadania ustawowe IJHARS w 2013 r. przeprowadziła ogółem 107737 czynności kontrolnych, w tym:

- ▶ 8136 planowych i doraźnych kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji rolnej na rynku krajowym, co stanowiło 7,6% ogółu czynności kontrolnych wykonanych w 2013 r.,
- ▶ 3667 czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy (tj. 3,4%),
- ▶ 95934 kontrole urzędowe jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (tj. 89,0%).

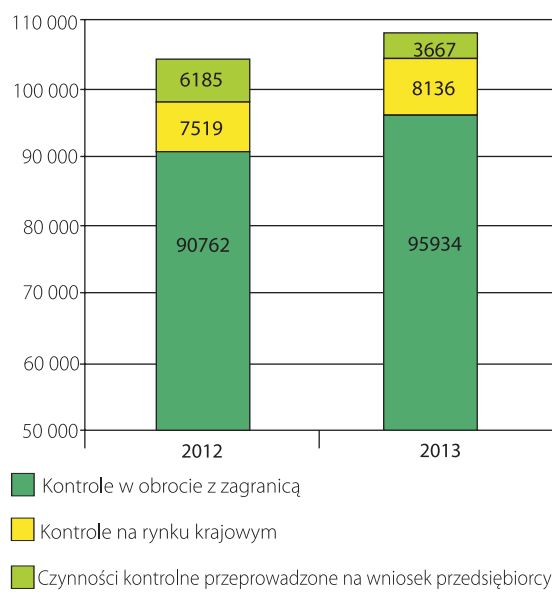
W porównaniu do 2012 r. (rysunek 1) liczba przeprowadzonych czynności kontrolnych ogółem zwiększyła się o 3271 (tj. o 3,1%). Wzrost liczby urzędowych kontroli dotyczył jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą (o 5172 kontrole, tj. o 5,7%) oraz na rynku krajowym (o 617, tj. 8,2%). Zmniejszyła się natomiast o 2518 (tj. o 40,7%) liczba czynności kontrolnych wykonanych na wniosek przedsiębiorcy.

W 2013 r. w ramach kontroli przeprowadzonych ogółem na rynku krajowym oraz w obrocie z zagranicą, inspektorzy IJHARS ocenili prawidłowość oznakowania 15946 partii artykułów rolno-spożywczych. Wstępną oceną organoleptyczną objęto 66542 opakowań jednostkowych kontrolowanych wyrobów.

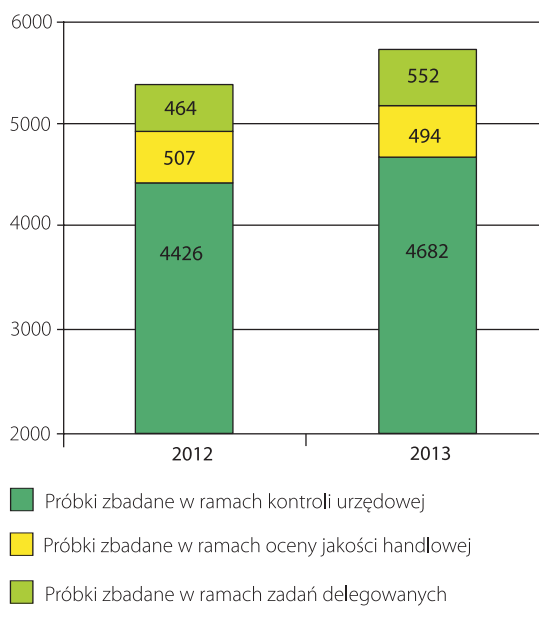
W laboratoriach Głównego Inspektoratu zbadano ogółem 5728 próbek artykułów rolno-spożywczych, wykonując 31220 oznaczeń parametrów jakościowych. Z ogólnej liczby próbek artykułów rolno-spożywczych 4682 próbki zbadano podczas urzędowych (planowych i doraźnych) kontroli jakości handlowej (27818 oznaczeń), 494 próbki w ramach oceny jakości handlowej przeprowadzonej na wniosek producenta (1777 oznaczeń) oraz 552 próbki (1625 oznaczeń) na zlecenie Agencji Rynku Rolnego (zadania delegowane).

W porównaniu do 2012 r. (rysunek 2) liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych ogółem przez laboratoria

RYSUNEK 1.
Liczba kontroli przeprowadzonych przez IJHARS w latach 2012–2013

RYSUNEK 2.
Liczba próbek artykułów rolno-spożywczych zbadanych w laboratoriach GIJHARS w latach 2012–2013

IJHARS zwiększyła się o 331 (tj. o 6,1%), w tym o 256 próbek (tj. o 5,8%) pobranych podczas kontroli urzędowych i o 88 próbek (tj. o 19,0%) dostarczonych przez ARR w ramach zadań delegowanych. Na zbliżonym poziomie utrzymała się liczba próbek zbadanych na wniosek producenta (ocena jakości handlowej).

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych lub dotyczące wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, były podstawą:

- ▶ wydania 1378 decyzji administracyjnych, w tym:
 - 450 decyzji administracyjnych stwierdzających zafałszowanie żywności bądź brak przestrzegania wymagań jakości handlowej określonych w przepisach lub zadeklarowanych przez producenta; z ogólnej liczby wydanych decyzji 340 dotyczyło towarów na rynku krajowym, 88 towarów w obrocie z zagranicą, 16 wprowadzania do obrotu nawozów bez pozwolenia ministra ds. rynków rolnych i 6 certyfikacji chmielu; wartość zakwestionowanych artykułów rolno-spożywczych wyniosła 8591,0 tys. zł,
 - 928 decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na kwotę ogółem 2528,5 tys. zł; kary pieniężne nałożono ze względu na: wprowadzenie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości niezgodnej z przepisami lub deklaracją producenta (479 decyzji) albo zafałszowanych (402 decyzje), brak przestrzegania przepisów ustawy *o rolnictwie ekologicznym* (21 decyzji), brak realizacji zaleceń pokontrolnych (10 decyzji), uniemożliwienie lub utrudnianie kontroli (5 decyzji), niewłaściwą klasyfikację tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP (5 decyzji), ponowne wprowadzenie do obrotu produktu tego samego rodzaju z tą samą wadą (6 decyzji),
 - ▶ ukarania grzywną w drodze mandatu karnego 895 osób na ogólną kwotę 189,9 tys. zł,
 - ▶ obciążenia 1012 przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych na kwotę ogółem 720,3 tys. zł w związku ze stwierdzeniem niewłaściwej jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych,
 - ▶ przekazania 1299 przedsiębiorcom zaleceń pokontrolnych obligujących do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie,
 - ▶ skierowania 3 wniosków do sądów rejonowych oraz 6 wniosków do organów ścigania.

W wyniku realizacji 3667 czynności kontrolnych wykonywanych na wniosek producenta składany do organów IJHARS, wydano:

- ▶ 2062 *świadczeń jakości handlowej*, potwierdzających spełnienie wymagań jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych; posiadanie *świadczenia jakości handlowej* ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku krajowym,
- ▶ 2093 decyzje zezwalające na czasowe zastosowanie odstępstw od warunków produkcji ekologicznej, co umożliwia producentom rolnym kontynuację produkcji, pomimo wystąpienia czasowych problemów z dotrzymaniem wszystkich warunków upraw lub hodowli metodami ekologicznymi,
- ▶ 1326 *certyfikatów* na chmiel lub produkty chmielowe, potwierdzających spełnienie określonych wymagań jakościowych; posiadanie *certyfikatu* jest warunkiem wprowadzenia chmielu lub jego produktów do obrotu handlowego,
- ▶ 188 *świadczeń jakości* dla produktów rolnych i środków spożywczych posiadających Chronione Oznaczenie Geograficzne, Chronioną Nazwę Pochodzenia lub będących Gwarantowaną Tradycyjną Specjalnością, potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją określoną dla produktów regionalnych i tradycyjnych,
- ▶ 32 decyzje zwalniające podmiot z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do przetwórstwa,
- ▶ 8 decyzji w sprawie przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich, w tym 5 upoważniających importerów do tych czynności oraz 3 uchylające upoważnienie do importu produktów rolnictwa ekologicznego wydane w roku ubiegłym.

4. Najważniejsze ustalenia z realizacji zadań

4.1. Kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji

4.1.1. Urzędowa kontrola na rynku krajowym

Zasady i tryb kontroli

IJHARS sprawuje nadzór nad jakością handlową artykułów rolno-spożywczych poprzez:

- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, w tym wywożonych za granicę,
- ▶ kontrolę warunków składowania i transportu artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy, w tym kontrolę graniczną tych artykułów,
- ▶ dokonywanie oceny i wydawanie świadectw w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Jakość handlowa to cechy artykułu rolno-spożywczego dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagania wynikające ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Celem kontroli jakości handlowej jest sprawdzenie, czy artykuły rolno-spożywcze:

- ▶ spełniają wymagania określone w przepisach o jakości handlowej oraz deklarowane przez producenta lub wprowadzającego do obrotu,
- ▶ składowane są lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie ich właściwej jakości handlowej.

Czynności kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych obejmują co najmniej:

- ▶ sprawdzenie dokumentów umożliwiających identyfikację artykułu rolno-spożywczego oraz atestów jakościowych, wyników badań laboratoryjnych i innych dokumentów świadczących o jego jakości handlowej,

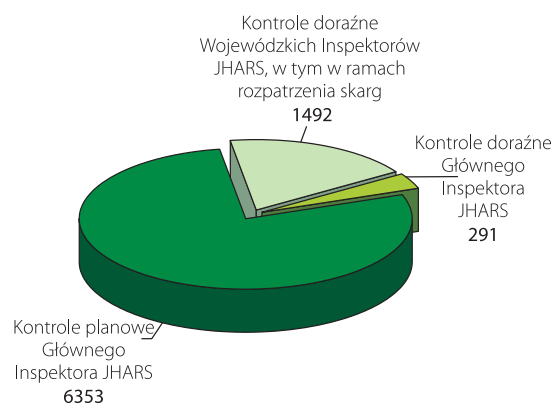
- ▶ sprawdzenie opakowania, oznakowania, prezentacji artykułu rolno-spożywczego oraz warunków jego przechowywania i transportu; oznakowanie produktów żywnościowych, stanowi obszar najbardziej istotny dla konsumenta,
- ▶ oględziny artykułu rolno-spożywczego; sprawdzenie cech organoleptycznych (wygląd, smak, zapach, barwa) ma szczególne znaczenie w przypadku artykułów o krótkim okresie przydatności do spożycia,
- ▶ pobranie próbek oraz ich ocenę lub badanie laboratoryjne, pozwalające na ocenę zgodności składu produktu (np. zawartości tłuszczu, białka, skrobi, soli) z określonymi wymaganiami w zakresie jakości handlowej lub deklaracją producenta,
- ▶ ustalenie klasy jakości artykułu rolno-spożywczego,
- ▶ sprawdzenie sposobu produkcji artykułu rolno-spożywczego lub prawidłowości przebiegu procesu technologicznego, o ile wynika to z odrębnych przepisów.

W wyniku kontroli wojewódzki inspektor JHARS może w drodze decyzji:

- ▶ zakazać wprowadzania do obrotu artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej oraz wymagań w zakresie transportu lub składowania,
- ▶ nakazać poddanie artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej określonym zabiegom,
- ▶ zakazać składowania artykułu w nieodpowiednich warunkach albo jego transportowania środkami transportu nienadającymi się do tego celu,
- ▶ przeklasyfikować artykuł rolno-spożywczy do niższej klasy, jeżeli artykuł ten nie spełnia wymagań jakościowych dla danej klasy jakości handlowej,
- ▶ nakazać zniszczenie artykułu niespełniającego wymagań jakości handlowej na koszt jego posiadacza.

Kontroli IJHARS nie podlegają artykuły rolno-spożywcze wytwarzane na własny użytek lub sprzedawane przez producentów w gospodarstwie bezpośrednio konsumentom oraz materiał siewny roślin.

RYSUNEK 3.
Liczba urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym przeprowadzonych w trybie doraźnym i planowym przez IJHARS w 2013 roku

Kontrole jakości handlowej realizowane są w trybie (rysunek 3):

- ▶ planowym, tj. zgodnie z tematyką i zakresem określonym w *Rocznym ramowym planie kontroli* na dany rok,
- ▶ doraźnym, tj. wykonywane na polecenie Głównego Inspektora lub wojewódzkich inspektorów w celu skontrolowania jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych lub przestrzegania wymagań w zakresie wprowadzania do obrotu nawozów; kontrole doraźne podejmowane są na podstawie informacji uzyskanych od innych instytucji, mediów oraz skarg konsumentów.

W 2013 r. IJHARS przeprowadziła ogółem na rynku krajowym 8136 urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, w tym, 6353 kontrole (tj. 78,0%) zrealizowano w trybie planowym, a 1783 (tj. 22,0%) w trybie doraźnym. Z ogólnej liczby kontroli doraźnych – 291 (tj. 16,3%) przeprowadzono na polecenie Głównego Inspektora, a 1492 (83,7) z inicjatywy wojewódzkich inspektorów.

Tematy czynności kontrolnych określone w Rocznym ramowym planie kontroli

Tematy urzędowych kontroli planowych określa *Roczny ramowy plan kontroli*, opracowywany co roku na podstawie analizy ryzyka uwzględniającej wyniki kontroli z poprzednich lat oraz propozycji zgłaszanych przez MRiRW, instytucje współpracu-

jące z IJHARS i wojewódzkie inspektoraty IJHARS. Szczegółowy zakres kontroli realizowanych przez wojewódzkie inspektoraty IJHARS, określany jest w *Programach kontroli planowych* zatwierdzanych przez Głównego Inspektora IJHARS.

W 2013 r. w tematyka kontroli planowych na rynku krajowym obejmowała:

- ▶ jakość handlową świeżych owoców i warzyw (w tym pomidorów w zakresie obecności GMO), makaronu, wyrobów cukierniczych z uwzględnieniem czekoladowych, oliwy z oliwek, przetworów: rybnych, z mięsa czerwonego i drobiowego, owocowych, mlecznych (ze szczególnym uwzględnieniem mleka, mlecznych napojów fermentowanych, serów twarogowych, serków homogenizowanych), miksów tłuszczowych, margaryn, jaj, wyrobów garmażeryjnych, napojów spirytusowych, fermentowanych napojów winiarskich oraz miodu (ze szczególnym uwzględnieniem miodów jednodmianowych i miodów wielokwiatowych),
- ▶ prawidłowość znakowania wybranych grup artykułów rolno-spożywczych (napoje bezalkoholowe, syropy owocowe, przetwory mleczne, pieczywo, lody i koncentraty spożywcze),
- ▶ zgodność procesu produkcji ze specyfikacją produktów posiadających chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami (kontrole urzędowe i na wniosek producenta),
- ▶ oznakowanie produktów pod względem bezprawnego stosowania odniesień do chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych oraz oznaczeń związanych z rolnictwem ekologicznym,
- ▶ warunki chowu i tuczu gęsi,
- ▶ prawidłowość wprowadzania do obrotu i znakowanie nawozów, nawozów WE i środków wspomagających uprawę roślin.

Pozostałe zadania ustawowe IJHARS, realizowane przez wojewódzkie inspektoraty, obejmowały:

- ▶ kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przywożonych do Polski oraz świeżych owoców i warzyw przywożonych i wywożonych z kraju,
- ▶ kontrole jakości handlowej wina gronowego produkcji krajowej,

- ▶ kontrole w zakresie: klasyfikacji tusz wołowych i wieprzowych w systemie EUROP, wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy, prawidłowości raportowania przez zakłady ubojowe danych rynkowych dotyczących cen wołowiny,
- ▶ kontrole płatności dokonywanych ze środków EFRG (kontrole ex-post),
- ▶ kontrole jednolitości odmianowej chmielu,
- ▶ czynności kontrolne wykonywane na wniosek przedsiębiorcy, w tym: ocenę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, nadzór nad certyfikacją chmielu oraz wytwarzaniem chmielu i zwalnianie z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przetwórstwa spożywczego,
- ▶ kontrole u producentów ekologicznych w ramach sprawowanego przez IJHARS nadzoru w rolnictwie ekologicznym (obejmujące nadzór nad jednostkami certyfikującymi oraz nadzór nad produkcją ekologiczną).

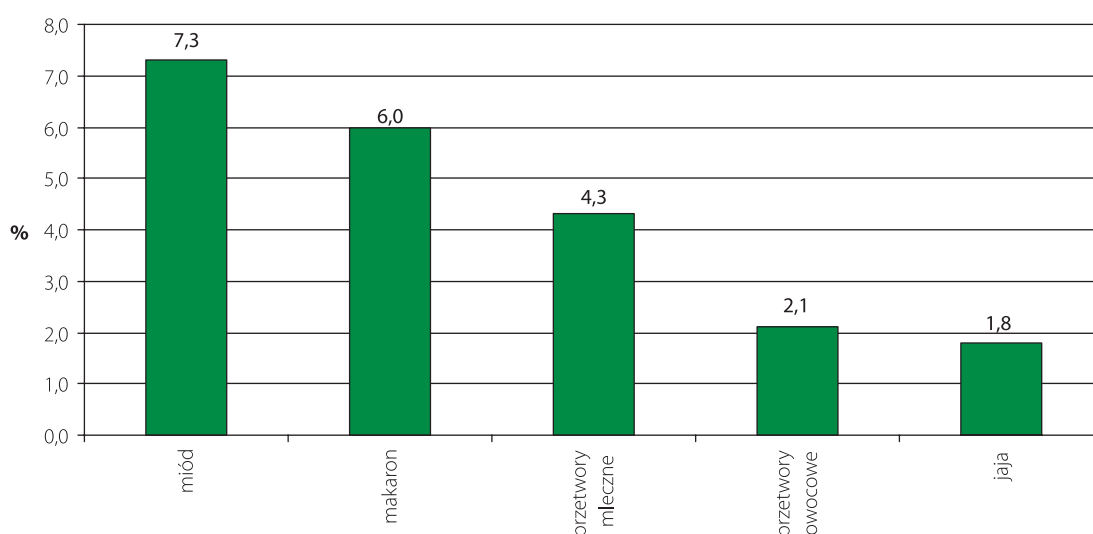
Wyniki planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

W wyniku planowych kontroli urzędowych w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przeprowadzonych na rynku krajowym w 2013 r., stwierdzono:

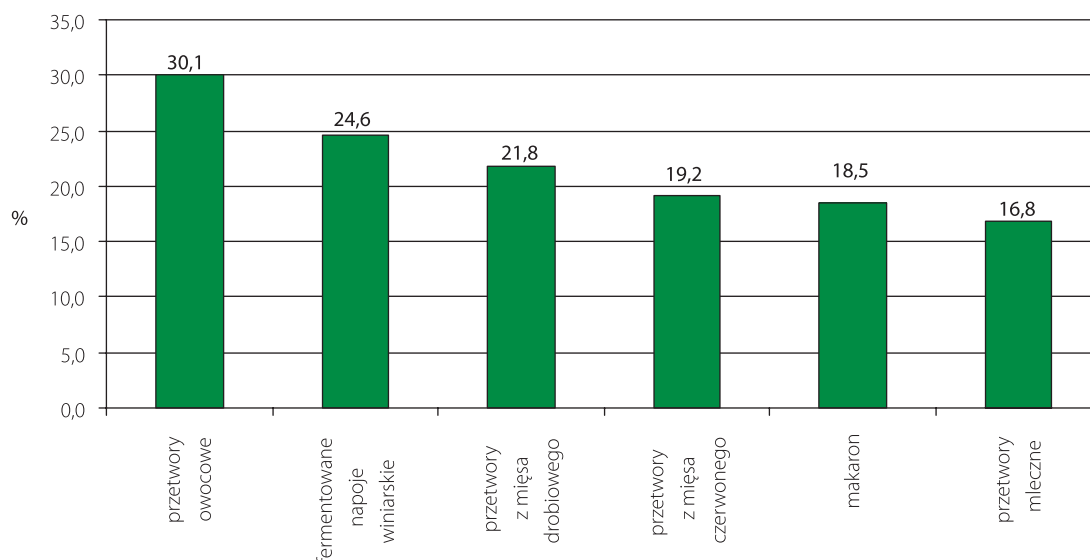
- ▶ 1,5% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych nie odpowiadało deklarowanym cechom organoleptycznym; w porównaniu do 2012 r. udział partii nie odpowiadających określonym cechom organoleptycznym pozostał na podobnym poziomie (w 2012 r. wynosił 1,4%),
- ▶ 17,0% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta; w porównaniu do 2012 r. udział partii o parametrach niezgodnych zwiększył się o 2,5 punktu procentowego (w 2012 r. wynosił 14,5%),
- ▶ 25,1% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; w porównaniu do 2012 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zmniejszył się o 0,8 punktu procentowego (w 2012 r. wynosił 25,9%),
- ▶ 14,9% partii świeżych owoców i warzyw było nieprawidłowo oznakowanych, a 2,1% partii nie spełniało wymagań jakościowych określonych w standardach UE; w porównaniu do 2012 r. udział partii nieprawidłowo oznakowanych zwiększył się o 2,2 punktu procentowego (w 2012 r. wynosił 12,7%), a udział partii niespełniających wymagań jakościowych zwiększył się o 1,4 punktu procentowego (w 2012 r. wynosił 0,7%).

Cechy organoleptyczne kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku (rysunek 4):

RYSUNEK 4.
Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych wybranych grup towarowych w wyniku badania cech organoleptycznych przez IJHARS w 2013 r.

RYSUNEK 5.
 Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w wyniku badania parametrów fizykochemicznych przez laboratoria GIJHARS w 2013 r.

- ▶ *miodu* – nieprawidłowości stwierdzono w 7,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one niewłaściwej barwy, niewłaściwego smaku i zapachu, obecności komórek drożdży oraz wyczuwalnego zapachu karmelu,
 - ▶ *makaronu* – nieprawidłowości stwierdzono w 6,0% skontrolowanych partii i dotyczyły one przede wszystkim niezgodnego z deklaracją wyglądu makaronu przed ugotowaniem i po ugotowaniu,
 - ▶ *przetworów mlecznych* – nieprawidłowości stwierdzono w 4,3% skontrolowanych partii i dotyczyły one przede wszystkim niezgodnego z deklaracją wyglądu i konsystencji,
 - ▶ *przetworów owocowych* – nieprawidłowości stwierdzono w 2,1% skontrolowanych partii i dotyczyły one niezgodnego z deklaracją wyglądu (tj. obecności przebarwień na owocach oraz braku odszypułkowania owoców),
 - ▶ *jaj* – nieprawidłowości stwierdzono w 1,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one brudnej, zniekształconej i uszkodzonej skorupy.
- W wyniku badania parametrów fizykochemicznych najczęściej kwestionowano jakość handlową takich artykułów rolno-spożywczych, jak (rysunek 5):
- ▶ *przetwory owocowe* – nieprawidłowości stwierdzono w 30,1% skontrolowanych partii i dotyczyły one przede wszystkim zaniżonej masy netto owoców po odcieknięciu oraz niezgodnej z deklaracją producenta zawartości ekstraktu ogólnego,
 - ▶ *fermentowane napoje winiarskie* – nieprawidłowości stwierdzono w 24,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one niezgodnej z deklaracją producenta zawartości cukru, alkoholu etylowego, kwasu sorbowego, sacharyny oraz kwasowości ogólnej i kwasowości lotnej,
 - ▶ *przetwory z mięsa drobiowego* – nieprawidłowości stwierdzono w 21,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one przede wszystkim obecności niezadeklarowanych składników (surowców sojowych, azotanów i azotynów, skrobi, surowców drobiowych i wieprzowych, fosforanów oraz MOM-u) oraz niezgodnej z deklaracją producenta zawartości białka, wody, skrobi, soli i tłuszczu,
 - ▶ *przetwory z mięsa czerwonego* – nieprawidłowości stwierdzono w 19,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie obecności niedeklarowanych surowców pochodzenia zwierzęcego, azotanów i azotynów oraz fosforanów oraz niezgodnej z deklaracją producenta zawartości białka, tłuszczu i wody,
 - ▶ *makaron* – nieprawidłowości stwierdzono w 18,5% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie zaniżonej zawartości składnika jajecznego w makaronie jajecznym,

▶ *przetwory mleczne* – nieprawidłowości stwierdzono w 16,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie niezgodnej z deklaracją zawartości tłuszczu i wody oraz zawyżonego punktu zamrażania mleka.

Prawidłowość oznakowania kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych kwestionowano najczęściej w przypadku (rysunek 6):

▶ *makaronu* – nieprawidłowości stwierdzono w 47,6% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- braku informacji o procentowej zawartości zastosowanego składnika jajecznego w makaronie, mimo użycia w nazwie makaronu określenia „jajeczny” oraz umieszczenia w oznakowaniu grafiki przedstawiającej dodatek składnika jajecznego, np. „wybitego jaja” lub „całego jaja”,
- użycia określeń nawiązujących do domowych, tradycyjnych i prostych metod produkcji („domowy”, „swojski”, „wiejski”) podczas gdy, faktycznie makaron był wytwarzany przy użyciu gotowych półproduktów z zastosowaniem nowoczesnych linii produkcyjnych,

▶ *przetworów rybnych* – nieprawidłowości stwierdzono w 37,4% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- braku wyszczególnienia wszystkich surowców wykorzystywanych w procesie produkcji (np. soli, cukru, dozwolonych substancji dodatkowych),

- braku podania składu składnika złożonego (np. ketchupu, mieszanki przyprawowej),

- braku precyzyjnego określenia rodzaju wyrobu (tj. nie podano informacji o wykorzystaniu marynowanych ryb lub o przeprowadzonym procesie sterylizacji),

- wskazania niewłaściwego obszaru połowu, poprzez użycie określeń wprowadzających w błąd odnośnie pochodzenia surowca (np. wskazano „FAO 41 Południowo-Zachodni Atlantyk” zamiast „FAO 87 Ocean Spokojny”),

▶ *wyrobów garmazeryjnych* – nieprawidłowości stwierdzono w 37,2% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:

- braku wyszczególnienia składników zastosowanych w procesie produkcji (w tym składników alergennych oraz składników składnika złożonego),

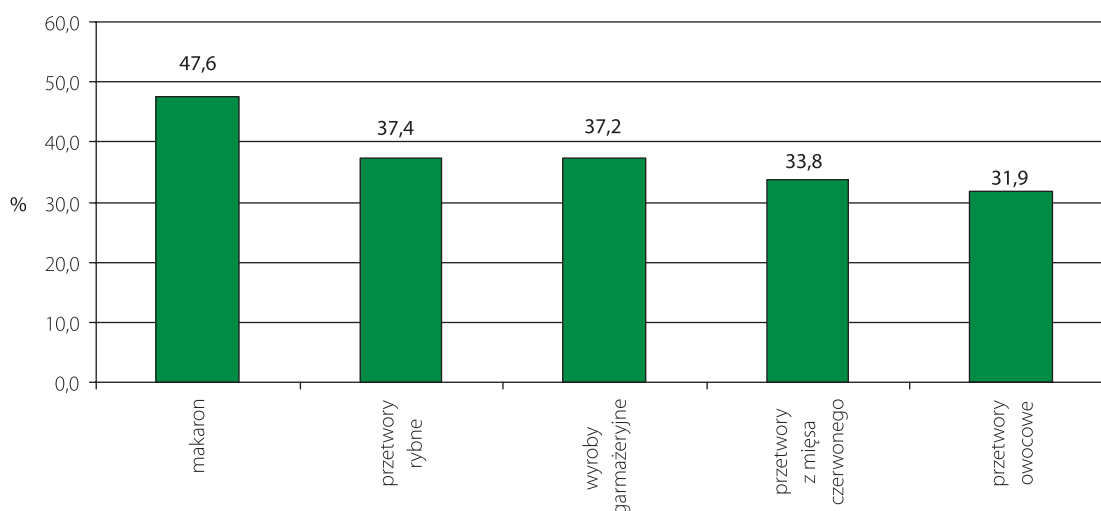
- braku informacji o procentowej zawartości składnika występującego w nazwie lub grafice (np. zawartości kapusty i grzybów w „pierogach z kapustą i grzybami”),

- braku informacji dotyczących zastosowanych w produkcji procesów technologicznych (np. nie podano, że zastosowano sterylizację, gotowanie, smażenie, pieczenie),

- użycia określeń wprowadzających w błąd co do sposobu produkcji (np. „domowy”, „tradycyjny smak”) przy stosowaniu gotowych półproduktów i substancji dodatkowych lub określeń „nie zawiera konserwantów” na

RYСУNEK 6.

Udział zakwestionowanych partii kontrolowanych wybranych grup towarowych w zakresie znakowania przez IJHARS w 2013 r.

- wyrobach, w składzie których substancje konserwujące były obecne,
- braku lub podania niepełnych/nieprawidłowych danych producenta,
- braku podania sposobu przechowywania,
- ▶ *przetworów z mięsa czerwonego* – nieprawidłowości stwierdzono w 33,8% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:
 - braku w wykazie składników wszystkich surowców użytych do produkcji, w tym składników alergennych (np. MOM-u, aromatów dymu wędzarniczego, skrobi),
 - podania w wykazie składników surowców, które nie były wykorzystane w produkcji (np. mięso wołowe, przyprawy, laktoza, skórki i tłuszcz wieprzowy),
 - braku podania lub wskazanie nieprawidłowo wyliczonej ilościowej zawartości mięsa albo surowców pochodzenia zwierzęcego,
 - nieprecyzyjnego oznaczenia wyrobu gotowego (tj. brak wskazania rodzaju wyrobu, procesu technologicznego, sposobu obróbki termicznej, gatunku zwierzęcia, z którego uzyskano surowce),
 - użycia określeń wprowadzających w błąd co do sposobu produkcji: typu „wiejska”, „tradycyjna” przy braku dokumentów potwierdzających tradycyjne metody wytwarzania oraz stosowaniu m.in. aromatów dymu wędzarniczego, MOM-u, glutaminianu sodu i koncentratu białka sojowego,
 - ▶ *przetworów owocowych* – nieprawidłowości stwierdzono w 31,9% skontrolowanych partii i dotyczyły one głównie:
 - braku informacji odnośnie zastosowanego procesu produkcyjnego (tj. produkt pasteryzowany, sterylizowany),
 - użycia określenia „nie zawiera konserwantów”, podczas gdy zgodnie z przepisami, do żadnych przetworów owocowych w opakowaniach szklanych i puszkach nie stosuje się substancji dodatkowych.

Jakość handlową świeżych owoców i warzyw kwestionowano najczęściej z powodu nieprawidłowości w zakresie:

- ▶ znakowania, w tym głównie ze względu na:
 - całkowity brak oznakowania opakowań,
 - brak informacji o kraju pochodzenia bądź podanie błędnego kraju pochodzenia partii,
 - brak informacji o specyfikacjach handlowych (np. o wielkości owoców lub warzyw, klasie jakości – w przypad-

- ku produktów objętych wymaganiami szczegółowych norm handlowych),
- podawanie niepełnych informacji o produkcie w dokumentacji towarzyszącej,
 - ▶ spełnienia wymagań jakościowych określonych w normach handlowych UE, co stwierdzono w przypadku 2,1% skontrolowanych partii świeżych owoców i warzyw; najczęściej kwestionowano niespełnienie wymagań:
 - minimalnych, według których produkty powinny być: całe, czyste, zdrowe, bez objawów gnicia lub zepsucia, wolne od szkodników oraz uszkodzeń spowodowanych przez szkodniki,
 - dotyczących prezentacji, w tym przede wszystkim jednolitości odmianowej lub jednolitości w zakresie wielkości partii w opakowaniu.

Szczegółowe wyniki dotyczące planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym zawarto w załączniku 1 na str. 84.

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS

Główny Inspektor JHARS w 2013 r. zlecił przeprowadzenie 291 kontroli doraźnych w tym:

- ▶ w ramach wzajemnej pomocy administracyjnej państw UE wynikającej z rozporządzenia (WE) NR 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regulami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt; kontrolą objęto przetwory mleczne, wyroby seropodobne, przetwory rybne oraz jaja,
- ▶ na podstawie Decyzji Komisji 2013/98/UE z dnia 19 lutego 2013 r. w odniesieniu do pomocy finansowej Unii na rzecz skoordynowanego planu kontroli w celu ustalenia skali występowania oszukańczych praktyk przy wprowadzaniu do obrotu określonych rodzajów żywności; w ramach kontroli sprawdzającej zafałszowanie produktów oznakowanych jako wołowe surowcem pochodzenia końskiego pobrano 82 próbki do badań laboratoryjnych; w wyniku kontroli do systemu RASFF przekazano 3 powiadomienia dotyczące zafałszowania,

- ▶ w ramach Systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (RASFF); kontrolą objęto mięso czerwone, jego przetwory oraz dania gotowe pod kątem zafałszowania surowcem pochodzenia końskiego oraz jaja w zakresie oznakowania; zarzuty wynikające z treści powiadomienia potwierdzono w przypadku 5 wyrobów,
- ▶ na wnioski urzędów centralnych (Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) kontrolą objęto nawozy zawierające azotan amonowy w ilości powyżej 16% oraz produkty chmielowe stosowane do produkcji piwa,
- ▶ jakości handlowej kielbas grillowych oraz zafałszowania produktów oznakowanych jako wołowe surowcem pochodzenia końskiego, zlecone bezpośrednio przez Głównego Inspektora JHARS,
- ▶ w ramach wyjaśnienia zagadnień zgłoszonych przez konsumentów lub producentów żywności; kontrole dotyczyły jakości handlowej lub oznakowania głównie takich wyrobów jak: przetwory mięsne, mleczne, zbożowe, świeże warzywa, napoje alkoholowe i bezalkoholowe oraz wprowadzania do obrotu nawozów bez pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- ▶ w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną, w związku z okresowym wykonywaniem przez IJHARS uprawnień jednostki certyfikującej, której zostało cofnięte upoważnienie do działania w rolnictwie ekologicznym.

W wyniku urzędowych kontroli doraźnych zleconych przez Głównego Inspektora JHARS w 2013 r., stwierdzono:

- ▶ 35,2% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych zbadanych laboratoryjnie, posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej oraz z deklaracją producenta; kwestionowano jakość handlową kielbas grillowych oraz przetworów z mięsa czerwonego,
- ▶ 29,1% skontrolowanych partii artykułów rolno-spożywczych było nieprawidłowo oznakowanych; najwięcej zastrzeżeń w tym zakresie dotyczyło przetworów mięsnych i mlecznych.

Szczegółowe wyniki dotyczące doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych na rynku krajowym (kontrole doraźne zlecone przez Głównego Inspektora JHARS) zawarto w załączniku 2 na str. 88.

Tematyka i wyniki doraźnych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS

Wojewódzcy inspektorzy JHARS w 2013 r. zlecieli przeprowadzenie 1492 kontroli doraźnych w zakresie:

- ▶ jakości handlowej przetworów: mlecznych, z mięsa czerwonego i drobiowego, owocowych i warzywnych, rybnych, zbożowych oraz pieczywa i bułki tartej, margaryn i tłuszczów do smarowania, tłuszczów roślinnych, miksów tłuszczowych, makaronów, świeżych owoców i warzyw, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych, wyrobów garmażeryjnych, przypraw, herbaty, skrobi ziemniaczanej,
- ▶ prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin.

W wyniku kontroli doraźnych zleconych przez wojewódzkich inspektorów JHARS w 2013 r., stwierdzono, iż 29,0% skontrolowanych partii wyrobów zbadanych laboratoryjnie posiadało parametry fizykochemiczne niezgodne z przepisami o jakości handlowej lub z deklaracją producenta. Najczęściej kwestionowano jakość handlową przetworów mlecznych, owocowych i warzywnych, zbożowych, rybnych, z mięsa czerwonego oraz koncentratów spożywczych i wyrobów garmażeryjnych.

4.1.2. Urzędowa kontrola w obrocie z zagranicą

Zasady i tryb kontroli

Urzędowej kontroli jakości handlowej podlegają:

- ▶ artykuły rolno-spożywcze wymienione w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 października 2009 r. w sprawie wykazu artykułów rolno-spożywczych przywożonych z zagranicy oraz ich minimalnych ilości podlegających kontroli jakości handlowej,
- ▶ importowane oraz przeznaczone na eksport świeże owoce i warzywa objęte wymaganiami norm handlowych UE.

Kontrola pozostałych artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju jest dobrowolna i odbywa się w trybie oceny jakości handlowej, wykonywanej na wniosek przedsiębiorcy.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą może być dokonywana:

- ▶ na przejściach granicznych, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których dokonywana jest kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy,
- ▶ w oddziałach WIJHARS, zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Urzędowa kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą przeprowadzana jest według tych samych zasad i trybu co kontrole na rynku krajowym (str. 21). O doborze czynności kontrolnych decydują specyficzne cechy kontrolowanego produktu, warunki techniczne kontroli oraz kompletność dołączonej dokumentacji przewozowej. Niezbędne czynności wykonywane są w miejscu przeprowadzenia kontroli, po otwarciu środka transportu przewożącego produkty luzem lub na podstawie opakowań jednostkowych. Próbkę kontrolowanego artykułu rolno-spożywczych przekazywane są do laboratoriów GIJHARS.

W przypadku niespełnienia wymagań określonych w przepisach o jakości handlowej lub deklarowanych przez producenta, wojewódzki inspektor JHARS wydaje decyzję administracyjną zakazującą wprowadzenia kontrolowanego artykułu rolno-spożywczego do obrotu. Decyzja podlega rygorowi natychmiastowej wykonalności.

Wyniki kontroli w obrocie z zagranicą

W 2013 r. przeprowadzono ogółem 95 934 kontrole jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, w tym:

- ▶ 23 565 (24,6%) kontroli artykułów rolno-spożywczych przywożonych do kraju,
- ▶ 72 369 (75,4%) kontroli artykułów rolno-spożywczych wywożonych z kraju.

W porównaniu do 2012 r. liczba kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzonych w 2013 r. w obrocie z zagranicą zwiększyła się ogółem o 5172

(tj. 5,7%), w tym dla importowanych artykułów rolno-spożywczych o 2342 (tj.11,0%) a wywożonych z kraju o 2830 (tj. 4,1%).

Zgodnie z przepisami regulującymi zasady obrotu artykułów rolno-spożywczych z zagranicą, kontroli jakości handlowej w 2013 r. podlegało:

- ▶ 1294,7 tys. t importowanych artykułów rolno-spożywczych, w tym głównie:
 - nasiona roślin oleistych – 193,2 tys. t (Chiny, Rosja, Turcja, Ukraina),
 - ryby i przetwory rybne – 180,6 tys. t (Chiny, Rosja, Tajlandia, Wietnam),
 - zboża i ich przetwory – 55,3 tys. t (Rosja, Stany Zjednoczone, Tajlandia, Ukraina),
 - kawa 32,2 tys. t (Brazylia, Ekwador, Kenia, Kolumbia),
 - herbata 43,3 tys. t (Chiny, Indie, Sri Lanka),
- ▶ 315,0 tys. hl importowanych napojów alkoholowych, bezalkoholowych, wina oraz soków owocowych i warzywnych (Argentyna, Australia, Białoruś, Chile, Mołdawia, Ukraina, Rosja, Turcja).

Urzędową kontrolą zgodności z normami handlowymi objęto również 1619,1 tys. t świeżych owoców i warzyw, w tym:

- ▶ 1584,2 tys. t przeznaczonych na eksport świeżych owoców (głównie jabłka, gruszki, śliwki, truskawki, wiśnie, maliny) i warzyw (cebula, kapusta, kalafior, marchew, pieczarki, ogórki, pomidory i papryka słodka), wywożonych do Białorusi, Chorwacji, Kazachstanu, Mołdawii, Rosji i Ukrainy,
- ▶ 34,9 tys. t importowanych bananów, przywożonych głównie z Ekwadoru i Kostaryki oraz świeżych owoców i warzyw pochodzących z Chin, Macedonii i Turcji.

W wyniku urzędowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych importowanych z krajów trzecich, wojewódzcy inspektorzy wydali 88 decyzji zakazujących wprowadzenia do obrotu artykułów rolno-spożywczych o niewłaściwej jakości handlowej.

Decyzje dotyczyły głównie takich artykułów rolno-spożywczych, jak:

- ▶ rzepak – 44 partie z Ukrainy o łącznej masie 2492,1 t,

- ▶ pszenica durum – 18 partii z Kazachstanu o łącznej masie 1160,0 t,
- ▶ ryby mrożone i przetwory rybne – 13 partii z Chin i Argentyny, Ekwadoru, Filipin i Tajlandii o łącznej masie 205,7 t,
- ▶ przyprawy (gorczyca, imbir) – 3 partie z Etiopii i Kanady o łącznej masie 149,5 t,
- ▶ owoce suszone i mrożone – 4 partie z Chile, Kanady, Pakistanu i Turcji o łącznej masie 99,5 t,
- ▶ napoje bezalkoholowe, nektary owocowe – 7 partii z Ukrainy i Panamy o łącznej pojemności 230,2 hl,
- ▶ wino – 5 partii z Mołdawii o łącznej objętości 64,8 hl.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły:

- ▶ obecności żywych szkodników lub zanieczyszczeń mineralnych (rzepak, pszenica),
- ▶ niewłaściwych cech organoleptycznych (ryż, ziemniaki),
- ▶ nieprawidłowego oznakowania (gorczyca, nektary owocowe, przetwory rybne, napoje bezalkoholowe, herbata, żurawina mrożona, imbir, koncentraty spożywcze),
- ▶ niezachowania właściwej temperatury transportu mrożonych filetów rybnych.

W wyniku kontroli jakości handlowej świeżych owoców i warzyw zakwestionowano 321,2 t importowanych owoców głównie z Chin (pomelo) i Holandii (gruszki) oraz 80,3 t owoców (jabłka) i warzyw (kapusta czerwona, kalafior, pomidory) przeznaczonych na eksport do Rosji.

4.2. Zadania realizowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej

4.2.1. Kontrola i certyfikacja w rolnictwie ekologicznym

System kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym

Zgodnie z przepisami obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej, wszystkie państwa członkowskie zobowiązane zostały do stworzenia systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym, który ma zagwarantować konsumentom, że zakupione przez nich produkty, oznaczone jako ekologiczne, podlegały na każdym etapie produkcji, przygotowania i dystrybucji procedurze, która potwierdziła spełnienie wy-

magań określonych przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego. Ponadto, system ten ma za zadanie zagwarantować uczciwą konkurencję oraz skuteczne funkcjonowanie rynku wewnętrznego produktów ekologicznych.

W Polsce, podobnie jak w większości państw UE, przyjęty został system kontroli oparty na prywatnych jednostkach certyfikujących, uznawanych oraz nadzorowanych przez wyznaczone organy państwowe.

W Polsce w skład systemu kontroli w rolnictwie ekologicznym wchodzi:

- ▶ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi – upoważniający jednostki certyfikujące do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych – sprawująca nadzór nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną,
- ▶ jednostki certyfikujące – upoważnione do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym.

W ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przeprowadza analizy danych dostarczanych przez jednostki certyfikujące,
- ▶ przeprowadza audyty i dokonuje inspekcji jednostek certyfikujących, między innymi w zakresie stosowania przez nie procedur kontrolnych,
- ▶ przekazuje jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne,
- ▶ nakazuje wykonanie odpowiednich działań naprawczych związanych z funkcjonowaniem jednostek certyfikujących,
- ▶ może żądać od jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji i danych związanych z wykonywanym nadzorem.

Zgodnie z ustawą o rolnictwie ekologicznym Główny Inspektor JHARS w ramach sprawowanego nadzoru może powierzyć część zadań wojewódzkim inspektorom JHARS, w tym:

- ▶ prowadzenie audytów i inspekcji jednostek certyfikujących w zakresie stosowania przez nie procedur kontro-

nych, posiadanych środków technicznych i kwalifikacji osób prowadzących kontrole oraz sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli,

- ▶ sprawdzenie u producentów ekologicznych prawidłowości kontroli przeprowadzonych przez jednostki certyfikujące i zgodności prowadzonej produkcji ekologicznej z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego.

Ponadto, na wniosek ministra właściwego do spraw rolnictwa, Główny Inspektor IJHARS przeprowadza działania sprawdzające oraz wydaje opinię dotyczącą spełniania przez podmiot ubiegający się o upoważnienie do działania, jako jednostka certyfikująca, wymagań określonych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 834/2007.

W 2013 r. w Polsce w rolnictwie ekologicznym działało 10 jednostek certyfikujących, przy czym decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dniem 10 sierpnia 2013 r., cofnięto jednej jednostce certyfikującej upoważnienie do prowadzenia kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów w zakresie rolnictwa ekologicznego (tabela 1).

Wyniki audytów przeprowadzonych w jednostkach certyfikujących

Przejęcie przez IJHARS uprawnień jednostki certyfikującej, której Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dniem 10 sierpnia 2013 r. cofnął upoważnienie w zakresie rolnictwa ekologicznego, wpłynęło na zmianę liczby audytów w jednostkach certyfikujących przewidzianych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2013 r.* Ogółem w 2013 r. w jednostkach certyfikujących przeprowadzono 1 audyt planowy oraz 7 audytów doraźnych.

Audyty doraźne ukierunkowane były na weryfikację prawidłowości obejmowania przez jednostki certyfikujące kontrolą producentów ekologicznych, którzy wcześniej podlegali nadzorowi zlikwidowanej jednostki certyfikującej. Wyniki tych audytów nie wykazały istotnych nieprawidłowości, jednakże funkcjonującym jednostkom certyfikującym przekazano wytyczne, mające na celu poprawę trybu postępowania podczas przyjmowania zgłoszeń i obejmowania kon-

TABELA 1. Wykaz jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym, wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

Nazwa upoważnionej jednostki certyfikującej	Zakres upoważnienia do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności w rolnictwie ekologicznym					
	Uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	Zbiór ze stanu naturalnego	Pszczelarstwo	Produkty z akwakultury i wodorosty morskie	Przetwórstwo produktów, produkcja pasz i drożdży	Wprowadzanie produktów na rynek w tym importowanych z państw trzecich
EKO GWARANCJA PTRE	X	X	X	X	X	X
PNG	X	X	X	X	X	X
COBICO	X	X	X	-	X	X
BIOEKSPERT**	X	X	X	-	X	X
BIOCERT MAŁOPOLSKA	X	X	X	X	X	X
PCBC S.A.	X	X	X	X	X	X
AGRO BIO TEST	X	-	X	-	X	X
TÜV Rheinland Polska	X	X	X	X	X	X
Centrum Jakości AgroEko	X	X	X	X	X	X
SGS Polska	X	X	-	-	X	X*

* z wyłączeniem wprowadzania do obrotu produktów rolnictwa ekologicznego importowanych z krajów trzecich

** upoważnienie obowiązywało do dnia 9 sierpnia 2013 r.

trolą producentów, którzy byli wcześniej kontrolowani przez zlikwidowaną jednostkę certyfikującą.

Audytem planowym objęto 1 jednostkę certyfikującą, stwierdzając nieprawidłowości polegające na:

- ▶ przeprowadzeniu niewystarczającej liczby kontroli wyrywkowych u producentów prowadzących produkcję rolną metodami ekologicznymi,
- ▶ pobraniu niedostatecznej liczby próbek produktów ekologicznych do badań laboratoryjnych,
- ▶ wydaniu błędnych certyfikatów dla producentów ekologicznych,
- ▶ dokumentowaniu kontroli na formularzach protokołów kontroli nieuwzględniających wszystkich wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego,
- ▶ przekazywaniu właściwym organom wykazu producentów ekologicznych zawierających nieprawdziwe lub niekompletne dane.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazał jednostce certyfikującej wnioski pokontrolne obligujące do podjęcia działań eliminujących nieprawidłowości,
- ▶ zobowiązał jednostkę certyfikującą do przekazania i wdrożenia harmonogramu działań naprawczych, w celu wyeliminowania zidentyfikowanych nieprawidłowości.

Ponadto, w związku z licznymi powtarzającymi się nieprawidłowościami w zakresie zadań wykonywanych w rolnictwie ekologicznym, stwierdzonymi na podstawie analizy danych przekazanych przez 1 z jednostek certyfikujących, Główny Inspektor JHARS nakazał przygotowanie programu działań naprawczych, oraz nałożył na jednostkę karę pieniężną.

Monitoring stron internetowych jednostek certyfikujących

W ramach oceny prawidłowości działań prowadzonych przez jednostki certyfikujące w zakresie udzielonych im upoważnień, przeprowadzono monitoring stron internetowych wszystkich jednostek certyfikujących w zakresie rzetelności zamieszczanych na nich wykazów, obejmujących dane o skontrolowanych producentach ekologicznych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, dotyczącymi

danych zamieszczonych na ww. stronach internetowych, Główny Inspektor JHARS nakazał jednostkom certyfikującym wykonanie odpowiednich działań naprawczych.

Wyniki kontroli sprawdzających w gospodarstwach rolnych

Kontrole sprawdzające przeprowadzono w 336 gospodarstwach rolnych, (tj. ok. 1,3% ogólnej liczby gospodarstw prowadzących produkcję żywności metodami ekologicznymi), w tym 136 kontroli w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i nad produkcją ekologiczną (w tym 31 kontroli nadzorowanych) oraz 200 kontroli w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną w związku z wykonywaniem przez IJHARS uprawnień jednostki certyfikującej, której odebrano uprawnienia. W porównaniu do 2012 r. liczba gospodarstw objętych kontrolą sprawdzającą w 2013 r. wzrosła o 116, tj. 52,7%.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości wynikały z nieprzestrzegania zasad:

- ▶ przeprowadzania kontroli przez inspektora rolnictwa ekologicznego na rzecz jednostki certyfikującej, w tym:
 - brak odnotowania w protokole kontroli informacji o występujących uchybieniach m.in. w zakresie niekompletnej dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej i zwierzęcej, ewidencji towarowej, dokumentacji księgowej, zastosowania konwencjonalnego materiału siewnego niezgodnego z przepisami (bez zgody WIORiN), wprowadzenia do obrotu większej ilości produktów niż wyszczególniono w certyfikacie,
 - pomijanie niektórych zagadnień podlegających kontroli (np. dotyczących żywienia i dawek pokarmowych dla zwierząt w kontekście zaspakajania ich potrzeb żywieniowych),
 - sporządzanie protokołu kontroli nierzetelnie, z błędami merytorycznymi i formalnymi (brak dokładnej nazwy kontrolowanej rośliny, brak pieczętki inspektora przeprowadzającego czynności kontrolne, pozostawienie niewypełnionych pól w dokumencie),
 - zamieszczania w protokołach kontroli nieprawdziwych informacji dotyczących: rodzaju i powierzchni uprawy, ilości plonu, pasz, sprzedaży produktów, ilości zakupionego drobiu, prowadzenia tej samej uprawy na działce mającej status ekologiczny i w okresie konwersji, prowadzenia produkcji zwierzęcej lub uprawy metodą hy-

droponiczną, stosowania konwencjonalnego materiału siewnego, stosowania nawozów,

- ▶ prowadzenia działalności przez producenta, w tym:
 - brak powiadomienia jednostki certyfikującej o zmianach opisu jednostki produkcyjnej,
 - brak powiadomienia jednostki certyfikującej o zmianie w harmonogramie produkcji produktów i upraw w rozbiściu na działki,
 - nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji dotyczącej produkcji roślinnej, zwierzęcej, ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej,
 - stosowanie bez zgody WIJHARS odstępstw od warunków produkcji ekologicznej,
 - obecność w produkcie niedozwolonego w rolnictwie ekologicznym środka ochrony roślin,
 - brak dokumentacji potwierdzającej że strona trzecia, której zostały zlecone jakiekolwiek czynności podlega kontroli (brak pisemnych umów z podwykonawcami),
 - niewłaściwe przechowywanie produktów ekologicznych (tj. bez rozdzielania od produktów nieekologicznych) lub składowanie tych produktów w sposób utrudniający ich identyfikację,
 - brak powiadomienia jednostki certyfikującej o zbiorach z działki w okresie konwersji (z 48 h wyprzedzeniem).

W laboratoriach GIJHARS zbadano próbki pobranych w ramach kontroli sprawdzających produktów, na obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin oraz GMO. W 2 próbkach stwierdzono obecność niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin. W związku ze stwierdzonymi pozostałościami środków ochrony roślin jednostki certyfikujące podjęły działania wobec znajdujących się pod ich kontrolą producentów w celu niedopuszczenia do sprzedaży tych produktów z odniesieniem do ekologicznej metody produkcji. W badanych próbkach produktów ekologicznych nie stwierdzono obecności GMO.

Wyniki kontroli sprawdzających w przetwórnich ekologicznych i u ich podwykonawców

Kontrole sprawdzające przeprowadzono w 50 przetwórnich ekologicznych oraz u ich podwykonawców (tj. w 16,0% z 312 przetwórnici znajdujących się w systemie kontroli)

w tym 4 kontrole nadzorowane (tj. wykonane przez jednostki certyfikujące pod nadzorem inspektorów WIJHARS).

Z ogólnej liczby kontroli sprawdzających przeprowadzonych w przetwórnich ekologicznych:

- ▶ 36 kontroli przeprowadzono w ramach nadzoru nad rolnictwem ekologicznym, w tym 9 w przetwórnich, które wcześniej były objęte kontrolą przez zlikwidowaną jednostkę certyfikującą i dokonały wyboru nowej jednostki certyfikującej,
- ▶ 14 kontroli przeprowadzono w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną, przy czym przetwórnice te podlegały wcześniej kontroli zlikwidowanej jednostki certyfikującej, a na dzień kontroli inspektorów WIJHARS nie dokonały jeszcze wyboru nowej jednostki certyfikującej.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie nieprzestrzegania przez producentów prawa dotyczącego rolnictwa ekologicznego. Kwestionowano między innymi:

- ▶ obecność w produktach ekologicznych pozostałości środków ochrony roślin niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ nieprawidłowe oznakowanie produktu (dodatki – przyprawy zastosowane do produkcji wyrobów mięsnych były niezgodne z recepturami),
- ▶ brak powiadomienia jednostki certyfikującej o zmianach opisu jednostki produkcyjnej,
- ▶ brak wykonania zaleceń pokontrolnych jednostki certyfikującej (brak oznakowania ekologicznych surowców przeznaczonych do produkcji),
- ▶ umieszczenie terminu „bio” na etykiecie produktów nieekologicznych,
- ▶ nieprawidłowe prowadzenie (niekompletne) ewidencji towarowej i dokumentacji finansowej (brak dowodów dostawy surowców, kopii certyfikatów zlecającego i dostawcy oraz kopii dokumentów sprzedaży),
- ▶ brak dokumentacji dotyczącej pełnego opisu jednostki,
- ▶ brak procedur dotyczących transportu produktów,
- ▶ brak prowadzenia ewidencji czyszczenia.

Wyniki kontroli znakowania produktów

Znakowanie produktów nieekologicznych w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego sprawdzono w ramach planowych kontroli jakości han-

dłowej artykułów rolno-spożywczych oraz u 12 producentów, w związku z podejrzeniem wykorzystywania w nazwie firmy, nazwie produktu, znaku towarowym lub w innych elementach oznakowania artykułu rolno-spożywczego niespełniającego wymagań określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego, określenia: *ekologiczny*, *bio*, *eko*, sugerującego ekologiczną metodę produkcji.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących bezprawnego znakowania produktów nieekologicznych terminami nawiązującymi do ekologicznej metody produkcji, wydano 12 decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na podstawie ustawy o *rolnictwie ekologicznym*.

W 2013 r. wojewódzkie inspektoraty JHARS przeprowadziły 193 kontrole w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin, w ramach których sprawdzano m.in. czy oznakowanie nawozów lub ww. środków nieprzeznaczonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym, zawiera terminy takie jak *ekologiczny*, *bio* lub *eko*, sugerujące możliwość ich stosowania w rolnictwie ekologicznym.

Przeprowadzono dwie kontrole doraźne w podmiocie prowadzącym dystrybucję nawozów, w związku z podejrzeniem, że nawozy nieprzeznaczone do stosowania w rolnictwie ekologicznym, zostały przez ten podmiot oznakowane w sposób sugerujący możliwość ich stosowania w rolnictwie ekologicznym. W wyniku tych kontroli, wojewódzki inspektor JHARS wymierzył podmiotowi w drodze decyzji administracyjnej karę pieniężną, na podstawie ustawy o *rolnictwie ekologicznym*.

Ponadto, przeprowadzona została jedna kontrola u producenta nawozów oznakowanych w sposób sugerujący możliwość ich stosowania w rolnictwie ekologicznym. W wyniku tej kontroli wojewódzki inspektor JHARS, na podstawie ustawy o *nawozach i nawożeniu*, ukarał producenta mandatem karnym.

Kontrole dodatkowe

W 2013 r. przeprowadzono dodatkowo 14 kontroli doraźnych u producentów ekologicznych, w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i nadzoru nad produkcją ekologiczną. Podczas kontroli pobrano 5 próbek produktów ekologicznych do badań w celu wykrycia pozostałości środ-

ków ochrony roślin. W jednej próbie stwierdzono pozostałości środków ochrony roślin niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym.

Udostępnianie informacji o producentach w rolnictwie ekologicznym

W 2013 r. Główny Inspektor JHARS rozpatrzył pozytywnie 175 wniosków o udostępnienie informacji odnośnie producentów ekologicznych i produkcji ekologicznej, w tym 157 wniosków dotyczących udostępnienia wykazu producentów ekologicznych i 18 wniosków o udostępnienie danych statystycznych z zakresu rolnictwa ekologicznego w Polsce. Wykazy udostępniono zarówno osobom prywatnym jak i przedstawicielom firm, głównie w celu nawiązania współpracy z producentami produktów rolnictwa ekologicznego, natomiast opracowania danych statystycznych udostępniono instytucjom naukowym, szkołom wyższym oraz organom administracji.

Upoważnianie importerów do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich

Wydawanie importerom upoważnień do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich ma na celu potwierdzenie, że w stosunku do przywożonych produktów ekologicznych objętych upoważnieniem spełnione są warunki, w zakresie równoważności metod produkcji oraz środków kontroli, o których mowa w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego.

W 2013 r. Główny Inspektor JHARS wydał w drodze postępowania administracyjnego 8 decyzji administracyjnych, w tym:

- ▶ 5 decyzji upoważniających do przywozu produktów rolnictwa ekologicznego z państw trzecich (Arabska Republika Egiptu, Chińska Republika Ludowa, Republika Białorusi, Republika Chile),
- ▶ 3 decyzje uchylające upoważnienie na import produktów rolnictwa ekologicznego z Chińskiej Republiki Ludowej i Republiki Indonezji.

Zezwolenia na odstępstwa od zasad produkcji metodami ekologicznymi

Decyzje administracyjne zezwalające na zastosowanie przewidzianych prawem odstępstw od warunków produk-

cji metodami ekologicznymi wydawane są na podstawie wniosków producentów ekologicznych, składanych do wojewódzkich inspektorów JHARS, właściwych ze względu na miejsce prowadzenia działalności lub Głównego Inspektora JHARS.

W 2013 r. wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali ogółem 2.093 decyzje administracyjne dotyczące odstępstw od zasad produkcji metodami ekologicznymi, w tym 2.007 decyzji zezwalających na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi i 86 decyzji odmawiających zastosowania odstępstw.

Organizacja egzaminów na inspektora rolnictwa ekologicznego

Kontrole u producentów ekologicznych mogą przeprowadzać wyłącznie osoby wpisane do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego. Warunkiem wpisu do rejestru jest posiadanie wiedzy niezbędnej do przeprowadzenia kontroli u producentów ekologicznych, potwierdzonej egzaminem zdanym przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora JHARS.

W 2013 r. Główny Inspektor JHARS zorganizował 6 egzaminów, umożliwiając osobom ubiegającym się o wpis do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego sprawdzenie wiedzy z zakresu 6 specjalizacji. W ramach poszczególnych specjalizacji odbyły się 3 lub 4 egzaminy (tabela 2).

W wyniku egzaminów zdający uzyskali łącznie 196 uprawnień do kontroli, przy czym 102 przypadki dotyczyły odnowienia wcześniej uzyskanych uprawnień w związku z upływem 3 lat od dnia zdania egzaminu. W wyniku egzaminów do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego wpisano 48 nowych inspektorów.

W 2013 r. GIJHARS wydał 2 decyzje dotyczące skreślenia z rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego dwóch inspektorów rolnictwa ekologicznego, w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości świadczących o nierzetelnym prowadzeniu kontroli przez tych inspektorów.

Decyzje administracyjne wydawane na wniosek Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

W 2013 r. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa skierował do Głównego Inspektora JHARS 10 wniosków o wszczęcie postępowań administracyjnych, w sprawie wymierzenia kary pieniężnej jednostkom certyfikującym, na podstawie art. 24 ust. 2 pkt 6 ustawy o rolnictwie ekologicznym, tj. w związku z niedopełnieniem przez nie obowiązków dotyczących przekazania wykazu producentów ekologicznych, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o rolnictwie ekologicznym.

W wyniku rozpatrzenia wniosków Główny Inspektor JHARS, wydał w 2013 r.:

- ▶ 13 decyzji administracyjnych umarzających postępowanie w sprawie nałożenia kary pieniężnej, w tym 2 decyzje administracyjne wydane po ponownym rozpatrzeniu,

TABELA 2. Liczba egzaminów przeprowadzonych w zakresie poszczególnych specjalizacji oraz liczba osób, które zdały egzamin w zakresie poszczególnych specjalizacji rolnictwa ekologicznego w 2013 r.

Lp.	Rodzaj specjalizacji	Liczba egzaminów w zakresie specjalizacji	Liczba inspektorów wpisanych do rejestru
1.	Ekologiczna uprawa roślin i utrzymanie zwierząt	4	98
2.	Zbiór ze stanu naturalnego	3	24
3.	Pszczelarstwo	3	10
4.	Produkty akwakultury i wodorosty morskie	3	7
5.	Przetwórstwo produktów ekologicznych oraz produkcja pasz lub drożdży	3	28
6.	Wprowadzanie na rynek produktów ekologicznych, w tym importowanych z państw trzecich	3	29

- ▶ 2 decyzje utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje z 2012 r.,
- ▶ 3 decyzje administracyjne wymierzające kary pieniężne, w tym 1 częściowo umarzającą postępowanie,
- ▶ 2 decyzje administracyjne odstępujące od wymierzenia kary pieniężnej.

Natomiast w przypadku 1 wniosku zostało wszczęte postępowanie administracyjne, jednak nie zakończyło się wydaniem decyzji administracyjnej do końca 2013 r.

4.2.2. Kontrola produktów regionalnych i tradycyjnych

Zasady kontroli i certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych

Organami i jednostkami organizacyjnymi właściwymi w sprawach kontroli i certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS) są:

- ▶ minister właściwy ds. rynków rolnych – upoważniająca jednostki certyfikujące do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ Główny Inspektor JHARS – sprawujący nadzór nad jednostkami certyfikującymi,
- ▶ wojewódzki inspektor JHARS – przeprowadzający kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz wydający świadectwa jakości potwierdzające zgodność procesu produkcji ze specyfikacją,
- ▶ jednostki certyfikujące przeprowadzające kontrole oraz wydające i cofające certyfikaty zgodności.

Stosowanie oznaczeń pozwala na łatwiejszą identyfikację produktów, ich ochronę przed bezprawnym używaniem zarejestrowanych nazw oraz promocję produktów o specyficznych cechach i określonym pochodzeniu. Jednym z podstawowych elementów zapewnienia ochrony jest skuteczny system kontroli, na który składa się kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją oraz kontrola urzędowa, sprawdzająca przestrzeganie przepisów w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. Kontrole mają na celu ochronę

zarejestrowanych nazw przed pośrednim lub bezpośrednim ich wykorzystywaniem na potrzeby komercyjne, nadużywaniem, imitacją lub przywoływaniem oraz przed stosowaniem wszelkich określeń lub praktyk mogących wprowadzić w błąd konsumenta, co do rzeczywistego pochodzenia produktu lub jego charakterystyki.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. w rejestrze chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych prowadzonym przez Komisję Europejską zarejestrowano 36 polskich nazw.

Nadzór nad jednostkami certyfikującymi

IJHARS sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi, które są akredytowane zgodnie z Polską Normą 45011 i upoważnione przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją. W 2013 r. funkcjonowało 5 jednostek certyfikujących (tabela 3), które przeprowadziły kontrole na wniosek producentów, wydając ogółem 100 certyfikatów na takie produkty jak: *truskawka kaszubska, wiśnia nadwiślańska, obwarzanek krakowski, miód drahimski, miód kurpiowski, suska sechleńska, fasola wrzawska, jabłka grójeckie*.

Główny Inspektor JHARS w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi dokonuje kontroli w siedzibach tych jednostek. Kontrola ma na celu sprawdzenie, czy jednostka certyfikująca:

TABELA 3. Wykaz jednostek certyfikujących upoważnionych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją, wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

Lp.	Upoważniona jednostka certyfikująca	Siedziba
1.	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A.	Warszawa
2.	COBICO Sp. z o.o.	Kraków
3.	PNG Sp. z o.o. Jednostka Certyfikująca PNG	Cisów
4.	BIOCERT MAŁOPOLSKA Sp. z o.o.	Kraków
5.	TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.	Warszawa

- ▶ posiada i stosuje właściwe procedury kontroli i certyfikacji produktów,
- ▶ posiada biuro wyposażone w odpowiednie środki techniczne,
- ▶ dysponuje odpowiednio wykwalifikowanymi inspektorami,
- ▶ przeprowadza czynności kontrolne w sposób rzetelny, skuteczny i obiektywny.

Podstawowym celem kontroli u producentów jest sprawdzenie czy jednostka certyfikująca przeprowadza kontrole zgodności procesu produkcji produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS ze specyfikacją w sposób rzetelny, skuteczny i zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zatwierdzonymi przez Głównego Inspektora IJHARS planami kontroli.

W 2013 r. zrealizowano 7 kontroli, w tym 2 w siedzibach jednostek certyfikujących oraz 5 kontroli sprawdzających u producentów w zakresie prawidłowości kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją zrealizowanej przez upoważnioną jednostkę certyfikującą.

Stwierdzone nieprawidłowości związane z przeprowadzaniem kontroli przez inspektora jednostki certyfikującej, dotyczyły między innymi:

- ▶ nierzetelnego wypełniania protokołów kontroli (tj. pominięcie informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach dotyczących np.: niekompletnych rejestrów produkcyjnych lub rejestrów obrotu towarowego, brak etykiet),
- ▶ nieprzestrzegania zasad przeprowadzania kontroli, pominięcia niektórych zagadnień podlegających kontroli,
- ▶ nieczytelnego wypełniania protokołów.

Nieprawidłowości odnoszące się do producenta, dotyczyły między innymi:

- ▶ braku zapewnienia możliwości odtworzenia łańcucha produkcyjnego (tj. brak odpowiednich rejestrów produkcyjnych, etykiet lub nadzoru nad etykietami, dokumentacji finansowej umożliwiającej określenie ilości produktów wprowadzonych do obrotu),
- ▶ braku konstruktywnej komunikacji w grupie producentów, co utrudnia lub uniemożliwia właściwy nadzór nad jakością produktu.

Kontrole zgodności procesu produkcji produktów regionalnych i tradycyjnych ze specyfikacją

Kontrola zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzana jest w celu zapewnienia wysokiej jakości produktów regionalnych i tradycyjnych. Kontrola przeprowadzana jest na wniosek producenta, który wytwarza produkt zgodnie ze specyfikacją i zamierza znakować go symbolem ChNP, ChOG lub GTS. Koszty związane z czynnościami kontrolnymi pokrywane są przez producenta.

Kontrola nie wybiega poza wymagania specyfikacji i polega na zweryfikowaniu poszczególnych etapów produkcji oraz ocenie czy spełnione są wszystkie wymagania decydujące o szczególnych właściwościach produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS. W trakcie kontroli sprawdzana jest również dokumentacja prowadzona przez producenta, w tym rejestry pozwalające na odtworzenie poszczególnych etapów procesu produkcji.

W przypadku produktów regionalnych (ChNP i ChOG) weryfikowany jest dowód pochodzenia potwierdzający związek produktu z danym regionem oraz sprawdzane jest czy produkcja odbywa się na obszarze geograficznym wskazanym w specyfikacji. W przypadku produktów tradycyjnych (GTS) sprawdzane są minimalne wymagania, jakie produkt musi spełnić, aby został potwierdzony jego specyficzny charakter.

W 2013 r. organy IJHARS otrzymały 188 *Wniosek o dokonanie kontroli zgodności procesu produkcji produktu regionalnego lub tradycyjnego ze specyfikacją*, złożonych przez producentów. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano łącznie 188 świadectw jakości potwierdzających zgodność procesu produkcji ze specyfikacją u producentów 15 produktów rolnych i środków spożywczych zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS.

Ogółem według stanu na 31 grudnia 2013 r. (tabela 4), w systemie ChNP, ChOG, GTS było 386 ważnych świadectw jakości i certyfikatów zgodności. Część z tych dokumentów została wydana w latach poprzednich na okres dłuższy niż rok, dzięki czemu w roku 2013 były one nadal ważne. Utrzymanie zgodności potwierdziły kontrole doraźne, realizowane w ramach nadzoru nad producentami.

TABELA 4. Liczba ważnych świadectw i certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów regionalnych (ChNP, ChOG) i tradycyjnych (GTS) ze specyfikacją w 2013 r.

Lp.	Nazwa produktu	Oznaczenie	Liczba świadectw i certyfikatów ważnych na 31 grudnia 2013 r.
1.	Bryndza podhalańska	ChNP	13
2.	Oscypek	ChNP	47
3.	Miód wrzosowy z Borów Dolnośląskich	ChOG	5
4.	Rogal świętomarciński	ChOG	97
5.	Wielkopolski ser smażony	ChOG	4
6.	Andruty kaliskie	ChOG	3
7.	Pierekaczewnik	GTS	2
8.	Olej rydzowy	GTS	1
9.	Staropolski miód pitny trójniak	GTS	1
10.	Wiśnia nadwiślanka	ChNP	33
11.	Truskawka kaszubska	ChOG	50
12.	Miód kurpiowski	ChOG	11
13.	Redykołka	ChNP	17
14.	Obwarzanek krakowski	ChOG	10
15.	Kiełbasa lisecka	ChOG	8
16.	Podkarpacki miód spadziowy	ChNP	14
17.	Jabłka łąckie	ChOG	11
18.	Miód drahimski	ChOG	5
19.	Kołacz śląski	ChOG	15
20.	Chleb prądnicki	ChOG	1
21.	Kiełbasa myśliwska	GTS	1
22.	Kabanosy	GTS	1
23.	Miód z Sejneńszczyzny	ChNP	2
24.	Ser koryciński swojski	ChOG	11
25.	Fasola wrzawska	ChNP	10
26.	Suska sechlońska	ChOG	9
27.	Jabłka grójeckie	ChOG	4
Razem			386

Kontrole urzędowe produktów regionalnych i tradycyjnych

Kontrole urzędowe w zakresie ochrony produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS, mają na celu:

- ▶ sprawdzenie przestrzegania przez producentów wymagań specyfikacji w produkcji produktów posiadających zarejestrowaną chronioną nazwę pochodzenia (ChNP), chronione oznaczenie geograficzne (ChOG) lub będących gwarantowaną tradycyjną specjalnością (GTS),
- ▶ wyeliminowanie z rynku produktów bezprawnie znakowanych zarejestrowanymi nazwami lub nazwami imitującymi nazwy chronione (celem tej kontroli jest zapewnienie, że zarejestrowane nazwy są chronione przed wykorzystywaniem ich w celach komercyjnych, przed zawłaszczeniem, imitacją oraz wszelkimi innymi praktykami mogącymi wprowadzić w błąd konsumentów co do prawdziwego pochodzenia produktu).

Podczas każdej kontroli prowadzonej przez inspektorów IJHARS w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, zwracano uwagę, czy znakowanie produktów nie zawiera informacji bezprawnie wykorzystujących renomę nazw zarejestrowanych jako ChNP, ChOG lub GTS. W przypadku zidentyfikowania produktu, który oznakowany był w sposób naruszający przepisy o ochronie zarejestrowanych nazw, wojewódzcy inspektorzy IJHARS mogli wydać odpowiednie decyzje administracyjne (art. 29 i art. 40a ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych) lub złożyć zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W 2013 przeprowadzono kontrole produktów posiadających zarejestrowane nazwy: jabłka grójeckie (ChOG), kiełbasa lisecka (ChOG), oscypek (ChNP), redykołka (ChNP). Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości polegające głównie na bezprawnym wykorzystywaniu zarejestrowanych nazw, takich jak: jabłka grójeckie, oscypek i redykołka. Producenci u których stwierdzono nieprawidłowości zostali pouczeni o zasadach stosowania chronionych nazw, a w związku z nieuprawnionym stosowaniem nazw oscypek i redykołka, do prokuratury przekazane zostały zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

4.2.3. Kontrola ex-post

Kontrole ex-post obejmują przedsiębiorców otrzymujących płatności z Unii Europejskiej w ramach uczestnictwa w mechanizmach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) oraz Wspólnej Polityki Rybackiej (z wyłączeniem refundacji eksportowych oraz działań objętych Planem Rozwoju Obszarów Wiejskich), administrowanych przez agencje płatnicze. Kontrola ex-post realizowana jest przez IJHARS na zasadach określonych w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 485/2008, zgodnie z trybem określonym w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Zadania Głównego Inspektora IJHARS w zakresie kontroli ex-post obejmują między innymi:

- ▶ sprawowanie nadzoru i koordynowanie kontroli ex-post realizowanych przez WIJHARS,
- ▶ przekazywanie protokołów kontroli wraz z dokumentacją kontrolną do Biura Kontroli w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Kontrole ex-post realizowane są zgodnie z programem kontroli przekazanym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Program zawiera wykaz podmiotów wytypowanych do kontroli na podstawie analizy ryzyka.

Inspektorzy WIJHARS przeprowadzają kontrolę beneficjentów otrzymujących płatności z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) na rynku krajowym, w obszarze mechanizmów WPR administrowanych przez ARR (dopłaty do przetwórstwa, dopłaty do promocji produktów rolno-spożywczych, interwencyjny zakup i sprzedaż, dopłaty do składowania oraz wycofywania z rynku, a także limitowania produkcji) i mechanizmów administrowanych przez ARiMR (np. pomoc finansowa dla grupy producenckiej).

Informacje zebrane przez IJHARS w wyniku kontroli chronione są tajemnicą służbową i nie mogą być ujawnione osobom nieupoważnionym. Protokoły kontroli przekazywane są za pośrednictwem Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi do agencji płatniczych, według właściwości rzeczowej administrowanych mechanizmów WPR. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości finansowych agencje płatnicze podejmują odpowiednie środki przewidziane w polskim prawie.

W 2013 r. przeprowadzono łącznie 287 kontroli, w tym 86 planowych i 201 krzyżowych, z których 1 zrealizowano na wniosek Republiki Federalnej Niemiec, tj. organu kontrolnego administracji państwa Unii Europejskiej.

Największą liczbę kontroli ex-post łącznie planowych i krzyżowych (rysunek 7) wykonały WIJHARS w Warszawie (62), Poznaniu (42), Lublinie (27) i Bydgoszczy (26).

W porównaniu do 2012 r. liczba kontroli ex-post przeprowadzonych ogółem w 2013 r. zwiększyła się o 9 kontroli, w tym o 8 planowych (tj. o 10,2%) i 1 krzyżową (tj. 0,5%). Przedsiębiorcy, u których w 2013 r. przeprowadzono kontrolę ex-post, otrzymali z EFRG płatności na ogólną kwotę ponad 88 mln euro, tj. o ok. 36 mln euro więcej niż w 2012 r.

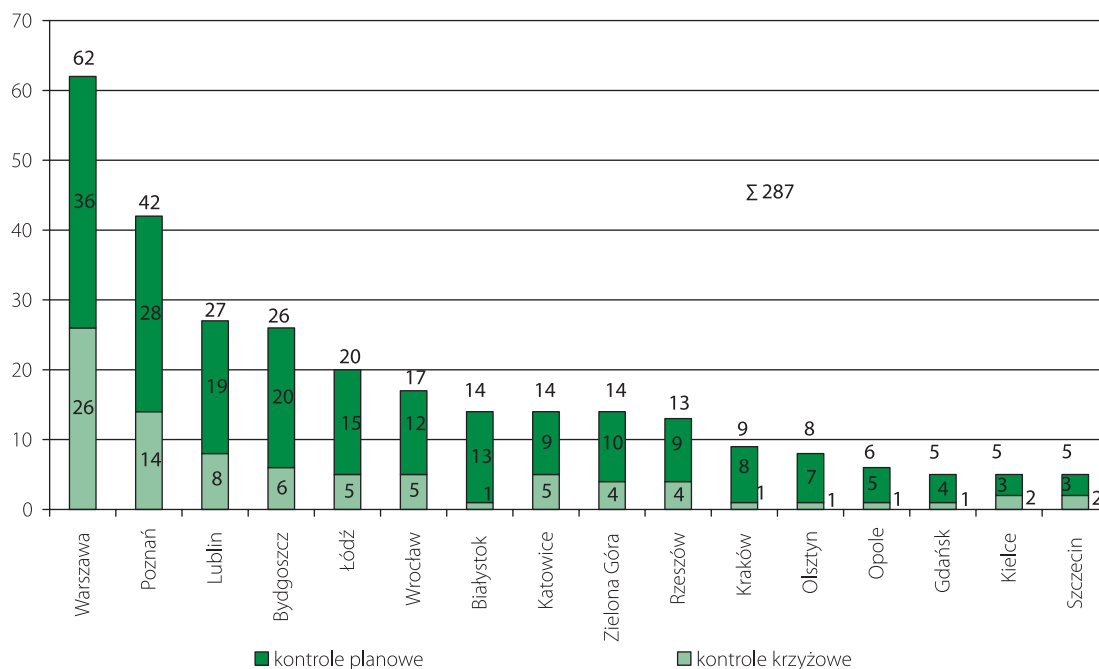
Kontrole przeprowadzone w 2013 r. dotyczyły głównie takich mechanizmów WPR, jak:

- ▶ *Wyjątkowe środki wsparcia – producenci, którzy nie są członkami organizacji producentów – niezbieranie i zielone zbiory* – 89 kontroli, w tym 32 planowych i 57 krzyżowych,
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* – 89 kontroli, w tym 28 planowych i 61 krzyżowych,
- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* – 36 kontroli, w tym 7 planowych i 29 krzyżowych.

W wyniku kontroli ex-post przeprowadzonych w 2013 r. stwierdzono 20 nieprawidłowości finansowych u beneficjentów, którzy otrzymali środki finansowe z EFRG w roku budżetowym 2010/2011 i 2011/2012, w zakresie 5 mechanizmów WPR tj.:

- ▶ *Wyjątkowe środki wsparcia – producenci, którzy nie są członkami organizacji producentów – niezbieranie i zielone zbiory* (10 nieprawidłowości),
- ▶ *Pomoc finansowa dla wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw* (4 nieprawidłowości),
- ▶ *Program „owoce w szkole”* (3 nieprawidłowości),
- ▶ *Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych* (2 nieprawidłowości),
- ▶ *Fundusz restrukturyzacji sektora cukru – pomoc na rzecz dywersyfikacji* (1 nieprawidłowość).

RYSUNEK 7. Liczba kontroli ex-post planowych i krzyżowych przeprowadzonych przez poszczególne WIJHARS w 2013 r.

Kontrola dokumentacji wykazała ponadto:

- ▶ błędy i pomyłki w prowadzeniu i przechowywaniu dokumentacji,
- ▶ niedopełnienie części obowiązków wynikających z umów,
- ▶ nieprzestrzeganie przepisów wynikających z wewnętrznych regulaminów i instrukcji,
- ▶ rozbieżność danych lub niekompletność dokumentacji,
- ▶ niedotrzymanie terminów realizacji płatności przez beneficjentów,
- ▶ niewłaściwe wypełnienie dokumentów,
- ▶ niedopełnienie formalności w zakresie zaktualizowania danych w formie aneksów do umów.

Wyniki kontroli ex-post przekazano agencjom płatniczym, według właściwości nadzorowanych przez nie mechanizmów WPR.

4.2.4. Zadania delegowane przez Agencję Rynku Rolnego

Zadania delegowane, realizowane przez IJHARS na podstawie umowy zawartej z Agencją Rynku Rolnego, obejmują mechanizmy WPR administrowane przez agencję, w tym:

- ▶ dopłaty do prywatnego przechowywania (masło),
- ▶ dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,
- ▶ monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru.

W ramach zadań delegowanych w 2013 r. Laboratoria GIJHARS wykonały badania laboratoryjne 552 próbek pobranych przez kontrolerów Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR, w zakresie 3 mechanizmów WPR, w tym:

- ▶ 543 próbek w mechanizmie *Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności UE (Wpż)*,
- ▶ 4 próbki w mechanizmie *Dopłaty do prywatnego przechowywania masła (Pma)*,
- ▶ 5 próbek w mechanizmie *Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru (Mcu)*.

Celem badania laboratoryjnego próbek jest potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie. Badania wykonuje się przed dokonaniem wypłat środków finansowych, a uzyskane wyniki stanowią podstawę właściwej realizacji zasad określających przyznawanie dopłat z unijnych funduszy.

4.2.5. Potwierdzenie pochodzenia mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej

Świadectwa potwierdzające pochodzenie mięsa wołowego z dorosłego bydła płci męskiej wydawane są przez IJHARS na wniosek podmiotów eksportujących mięso wołowe do krajów trzecich. W oparciu o wyżej wymienione świadectwa eksporterzy mogą ubiegać się o specjalne refundacje wywozowe, w ramach mechanizmów WPR *Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny*.

Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 859/2012 z dnia 20 września 2012 r. *ustalającym refundacje wywozowe do wołowiny i cielęciny* (Dz. Urz. UE L 255 z 21.09.2012 r. s. 21) stawki refundacji wywozowych zostały ustalone na poziomie 0 zł.

W związku z powyższym w 2013 r. do WIJHARS nie wpłynęły wnioski o wydanie *Świadectwa potwierdzającego pochodzenie wołowiny z dorosłego bydła płci męskiej*.

4.2.6. Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa z bydła w wieku do 12 miesięcy

Kontrola wprowadzania do obrotu mięsa pochodzącego z bydła w wieku do 12 miesięcy polega na sprawdzaniu prawidłowości:

- ▶ oznakowania przez zakłady ubojowe tusz wołowych kategoriami wiekowymi,
- ▶ oznaczania mięsa wołowego przez zakłady przetwórcze informacją o wieku zwierzęcia w chwili uboju, stosowania określonego opisu handlowego, pod którym mięso jest sprzedawane,
- ▶ prowadzenia przez te zakłady rejestrów bydła i rejestrów mięsa, zgodnie z wymaganym zakresem informacji.

W 2013 r. przeprowadzono kontrole w 44 podmiotach prowadzących ubój i rozbiór mięsa, podczas których zweryfikowano prawidłowość oznakowania tusz wołowych, w tym:

- ▶ 63 814 sztuk w kategorii V, tj. w wieku do 8 miesięcy włącznie, w tym 25 159 sztuk w rzeźniach nadzorowanych,
- ▶ 4280 sztuk w kategorii Z, tj. w wieku od powyżej 8 miesięcy do 12 miesięcy włącznie, w tym 2053 sztuk w rzeźniach nadzorowanych.

Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w oznakowaniu tusz kategoriami V i Z (oznakowanie było zgodne z informacjami zawartymi w paszporcie zwierzęcia) oraz w zakresie prowadzenia rejestrów bydła i mięsa przez zakłady.

4.2.7. Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny

Kontrola raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny prowadzona jest w celu zapewnienia prawidłowej, jednolitej rejestracji cen oraz wielkości obrotów na rynku wołowiny i cielęciny. Kontroli podlegają przedsiębiorcy zobowiązani przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi do nieodpłatnego przekazywania danych z rynku wołowiny.

Obowiązkowi przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej podlegało w I półroczu 2013 r. – 41 ubojni bydła i w II półroczu 2013 r. – 44 ubojnie bydła.

W 2013 r. przeprowadzono 174 kontrole prawidłowości raportowania danych rynkowych z rynku wołowiny, sprawdzając 1.056 sztuk bydła pod kątem prawidłowości wyliczania ceny zakupu, która była raportowana do Zintegrowanego Systemu Informacji Rynkowej. Prawidłowo wyliczoną cenę zakupu bydła stwierdzono w przypadku 1045 sztuk, tj. 99,0% wszystkich kontrolowanych.

Kontrola wykazała nieprawidłowości polegające na:

- ▶ braku przestrzegania terminów przekazywania danych rynkowych do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, co stwierdzono w 2 ubojniach, tj. 2,4% skontrolowanych,
- ▶ braku archiwizacji informacji zwrotnych potwierdzających przesłanie raportu o cenach, co stwierdzono w 3 ubojniach, tj. 3,5% skontrolowanych,
- ▶ braku kalkulacji kosztów transportu zwierząt, co stwierdzono w 2 ubojniach, tj. 2,4% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowym dokonywaniu korekt masy tusz do postaci wzorcowej, co stwierdzono w 1 ubojni, tj. 1,2% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowym przeliczaniu masy tusz z masy poubojowej cieplej na masę poubojową schłodzoną, co stwierdzono w 1 ubojni, tj. 1,2% skontrolowanych,

- ▶ błędnym wyliczeniu ceny podstawowej zakupu bydła, raportowanej do Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej, co stwierdzono w 2 ubojniach, tj. 2,4% skontrolowanych.

4.2.8. Wydawanie opinii w zakresie nadania znaku *Poznaj Dobrą Żywność* (PDŻ)

Program *Poznaj Dobrą Żywność* jest częścią polityki Unii Europejskiej służącej podniesieniu jakości oraz zwiększaniu różnorodności żywności na rynku wewnętrznym. Jego celem jest ułatwienie konsumentom dokonania wyboru produktów żywnościowych poprzez promowanie żywności o wysokiej i stabilnej jakości.

Znak *Poznaj Dobrą Żywność* przyznawany jest przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi artykułom rolno-spożywczym charakteryzującym się specyficznymi cechami lub wymaganiami jakości handlowej, w szczególności w zakresie sposobu produkcji, składu lub właściwości organoleptycznych. Nadanie znaku PDŻ wymaga między innymi uzyskania opinii Głównego Inspektora JHARS, dotyczącej jakości handlowej produktu zgłoszonego do programu.

TABELA 5. Grupy towarowe, których produkty uzyskały opinie w sprawie nadania znaku PDŻ w 2013 r.

Lp.	Rodzaj artykułu	Liczba wydanych opinii
1.	Przetwory mleczne	48
2.	Przetwory mięsne	21
3.	Przetwory warzywne	20
4.	Sosy i majonezy	12
5.	Wyroby garmażeryjne	11
6.	Herbatki	9
7.	Piwo	8
8.	Miód	5
9.	Świeże warzywa	3
10.	Napoje spirytusowe	3
11.	Przetwory owocowe	2
12.	Wyroby piekarskie	2
13.	Wyroby ciastkarskie	2
14.	Fermentowane napoje winiarskie	2
Razem		148

Uwzględniając kryteria jakościowe określone przez Kolegium Naukowe ds. jakości produktów żywnościowych, w 2013 r. Główny Inspektor JHARS wydał 148 opinii w sprawie nadania znaku PDŻ (tabela 5).

Wydane opinie dotyczyły najczęściej jakości handlowej przetworów mlecznych, przetworów mięsnych, przetworów warzywnych, sosów i majonezów oraz wyrobów garmażeryjnych.

4.3. Zadania w ramach nadzoru sprawowanego przez IJHARS

4.3.1. Nadzór nad rynkiem wina

W ramach nadzoru nad rynkiem wina IJHARS przeprowadza kontrole w podmiotach produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie kraju, z przeznaczeniem do obrotu handlowego. Podmioty wyrabiające wino przeznaczone do obrotu, mają obowiązek zgłoszenia prowadzonej działalności Prezesowi Agencji Rynku Rolnego. W 2013 r. w ewidencji Prezesa ARR zarejestrowanych było 49 podmiotów zlokalizowanych na terenie 12 województw (tabela 6), tj. o 10 producentów więcej (o 36,1 p.p.) niż w 2012 r.

W 2013 r. przeprowadzono kontrole w zakresie jakości handlowej wina, sprawdzając między innymi:

- ▶ wymagania formalno-prawne,
- ▶ prawidłowość prowadzenia rejestrów przychodu i rozchodu produktów winiarskich,
- ▶ opracowanie i wdrożenie systemu kontroli wewnętrznej wyrobu i rozlewu wina,
- ▶ parametry fizykochemiczne próbek wyrobów winiarskich; do badań laboratoryjnych pobrano próbki z 14 partii win, o łącznej objętości 44,9 hl,
- ▶ oznakowanie wina przeznaczonego do obrotu handlowego,
- ▶ prawidłowość przeprowadzenia procesu wzbogacania u 3 producentów, słodzenia u 1 producenta, odkwaszania u 2 producentów,
- ▶ prawidłowość procesu usunięcia produktów ubocznych powstałych przy wyrobie wina, w przypadku podmiotów

TABELA 6. Liczba podmiotów produkujących wino z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terenie Polski

Lp.	Województwo	Liczba podmiotów wpisanych do ewidencji ARR w latach:	
		2012/2013	2013/2014
1.	Dolnośląskie	5	6
2.	Lubelskie	3	5
3.	Lubuskie	5	6
4.	Mazowieckie	1	3
5.	Małopolskie	6	8
6.	Opolskie	1	1
7.	Podkarpackie	6	8
8.	Podlaskie	-	1
9.	Pomorskie	-	1
10.	Śląskie	4	5
11.	Świętokrzyskie	1	3
12.	Warmińsko-mazurskie	1	-
13.	Wielkopolskie	3	2
Razem		36	49

wyrabiających powyżej 25 hl wina w roku gospodarczym; badaniom laboratoryjnym poddano ogółem 17 próbek produktów ubocznych (tj. 10 próbek osadu drożdżowego z partii o łącznej objętości 23,5 hl i masie 438 kg oraz 7 próbek wyłoków z partii o łącznej masie 21 457 kg pobranych u 9 producentów).

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych próbek produktów ubocznych stwierdzono zaniżoną zawartość alkoholu w 3 próbkach wyłoków z winogron z partii o łącznej masie 13 325 kg.

Certyfikacja wina z określonego rocznika i wina z określonej odmiany winorośli

Możliwość umieszczania rocznika i nazwy odmiany winorośli w prezentacji i etykietowaniu wina jest dozwolona w przypadku, gdy zostanie ono poddane certyfikacji w tym zakresie.

Organem właściwym dla zapewnienia procedury certyfikacji jest wojewódzki inspektor JHARS właściwy ze względu na

miejsce wyrobu wina. Certyfikację wina przeprowadza się na wniosek producenta, składany na dany rok gospodarczy w terminie do 15 sierpnia. Procedura certyfikacji obejmuje kontrolę przeprowadzaną przez:

- ▶ Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa, w zakresie uprawy winorośli oraz odmian winorośli, z których winogrona przeznaczone są do wyrobu przedmiotowych win,
- ▶ właściwych miejscowo wojewódzkich inspektorów JHARS w zakresie sprawdzenia procesu wyrobu win z określonego rocznika oraz win z określonej odmiany winorośli, w tym zgodności ze stanem faktycznym informacji zawartych w dokumentacji związanej z produkcją przedmiotowych win.

Procedurę certyfikacji kończy wydanie decyzji nadającej numer identyfikacyjny każdej partii wina z określonego rocznika lub wina z określonej odmiany winorośli.

W 2013 r. kontrole związane z certyfikacją wina przeprowadziło 5 WIJHARS, tj.: w Katowicach, Krakowie, Rzeszowie, Wrocławiu i Zielonej Górze. W wyniku tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w 2013 r. wojewódzcy inspektorzy WIJHARS wydali 77 decyzji o nadaniu numeru identyfikacyjnego, w tym:

- ▶ 21 decyzji dla win z określonego rocznika (wszystkie dotyczyły win z roku gospodarczego 2012/2013),
- ▶ 56 decyzji dla win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli (51 decyzji dotyczyło win z roku gospodarczego 2012/2013, 5 decyzji dotyczyło win z roku gospodarczego 2013/2014).

Wielkość partii win certyfikowanych w 2013 r. wyniosła łącznie 472,30 hl, w tym:

- ▶ win z określonego rocznika – 54,97 hl (wina z roku gospodarczego 2012/2013),
- ▶ win z określonego rocznika i określonej odmiany winorośli – 417,33 hl (411,07 hl wina z roku gospodarczego 2012/2013, 6,26 hl wina z roku gospodarczego 2013/2014).

4.3.2. Nadzór nad rynkiem chmielu

Zadania realizowane przez IJHARS na rynku chmielu mają zapewniać, że chmiel wprowadzany do obrotu jest jedno-

lity odmianowo, a jego jakość jest zgodna z przepisami. W 2013 r. nadzorowi IJHARS podlegały 1343 plantacje chmielu zgłoszone do ewidencji, należące do 626 plantatorów (tabela 7), przy czym: 88,7% stanowiły plantacje z rejonu lubelskiego, 9,0% z rejonu wielkopolskiego i 2,3% z rejonu dolnośląskiego.

Sprawując nadzór nad rynkiem chmielu i produktów chmielowych w 2013 r.:

- ▶ skontrolowano 225 plantacji – w ramach kontroli jednolitości odmianowej,
- ▶ pobrano próbki z 1236 partii chmielu, zgłoszonych do certyfikacji, o łącznej masie 2250,7 t.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ całkowita powierzchnia plantacji chmielu wyniosła 1392,84 ha, w tym:
 - upraw z odmianami goryczkowymi – 867,74 ha, co stanowiło 62,3%,
 - upraw z odmianami aromatycznymi – 525,10 ha, co stanowiło 37,7%,
- ▶ wielkość plantacji wynosiła średnio – 1,04 ha,
- ▶ 6 plantacji o łącznej powierzchni 16,74 ha było niejednolitych odmianowo (tj. 2,7% plantacji objętych kontrolą jednolitości i 6,0% powierzchni skontrolowanej); producentom chmielu nakazano w drodze decyzji administracyjnych zniszczenie roślin niejednolitych odmianowo poprzez wykopanie karp tych roślin,

- ▶ wymagania jakościowe spełniło 2250,7 t chmielu, na który wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 1236 certyfikatów, w tym:

- w rejonie lubelskim – 1159 certyfikatów na chmiel o masie 2014,7 t (tj. 89,5% ogólnej masy chmielu certyfikowanego),
- w rejonie wielkopolskim – 68 certyfikatów na chmiel o masie 186,3 t (tj. 8,3%),
- w rejonie dolnośląskim – 9 certyfikatów na chmiel o masie 49,7 t (tj. 2,2%),

- ▶ wymaganiom jakościowym nie odpowiadało 6 partii chmielu o masie 7,3 t (tj. 0,3% masy certyfikowanego chmielu) z powodu zawyżonej zawartości zanieczyszczeń i wilgotności,

- ▶ 704 partie chmielu o łącznej 1289,4 t (tj. 57,3%), ze względu na podwyższony poziom zawartości nasion, certyfikowano jako chmiel zaziarniony,

- ▶ wymagania jakościowe spełniało 306,1 t produktów chmielowych, na które wojewódzcy inspektorzy JHARS wydali 90 certyfikatów, w tym:

- na granulaty typ 45 – 21 certyfikatów na partie o masie 94,1 t,
- na granulaty typ 90 – 60 certyfikatów na partie o masie 181,0 t,
- na ekstrakt chmielowy CO₂ – 9 certyfikatów na partie o łącznej masie 31,0 t.

TABELA 7. Zestawienie danych dotyczących rynku chmielu i produktów chmielowych objętych nadzorem IJHARS w 2013 r.

Wyszczególnienie	Region uprawy chmielu				
	Lubelski	Dolnośląski	Wielkopolski	Ogółem	
Liczba plantatorów	597	4	25	626	
Liczba plantacji	1.237	9	97	1.343	
Powierzchnia plantacji /ha/	ogółem, w tym	1.235,57	31,84	125,43	1.392,84
	goryczkowe	744,66	28,89	94,19	867,74
	aromatyczne	490,91	2,95	31,24	525,10
Plantacje objęte kontrolą jednolitości	liczba	154	5	66	225
	ha	175,85	17,21	85,63	278,69
Plantacje niejednolite odmianowo:	liczba	3	2	1	6
	ha	5,89	9,45	1,40	16,74
Wydane decyzje	3	2	1	6	

4.3.3. Nadzór nad rynkiem mięsa – klasyfikacja tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP

System klasyfikacji EUROP zapewnia rzetelną ocenę jakości tusz, wpływa także na zwiększenie przejrzystości rynku w zakresie handlu tuszami wieprzowymi i wołowymi oraz właściwemu ustalaniu cen w notowaniach na terenie UE. Obowiązek stosowania klasyfikacji tusz wieprzowych i wołowych w Polsce dotyczy wszystkich rzeźni, które w ostatnim roku ubiły:

- ▶ powyżej 10 400 szt. trzody chlewnej (tj. powyżej 200 szt. tygodniowo średnio w roku),
- ▶ powyżej 3900 szt. bydła (tj. powyżej 75 szt. tygodniowo średnio w roku).

Czynności nadawania klas jakości handlowej tuszom wieprzowym i wołowym w systemie EUROP mogą dokonywać tylko osoby, które posiadają uprawnienia rzeczoznawcy w zakresie klasyfikacji. W Polsce rzeczoznawcy najczęściej są pracownikami rzeźni.

Nadzór nad klasyfikacją tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP prowadzi IJHARS. Zadania IJHARS w tym zakresie obejmują między innymi sprawdzenie: poprawności klasyfikacji oraz znakowania tusz wołowych i wieprzowych, prawidłowości dokumentowania czynności ustalania klas jakości tusz, zgodności dokumentacji wystawionej dostawcom żywca rzeźnego z dokumentacją zakładową (w zakresie kategorii, klasy jakości oraz masy tusz), posiadania uprawnień przez osoby dokonujące klasyfikacji, stosowania do pomiaru mięsności tusz wieprzowych zatwierdzonych urządzeń (choirometrów).

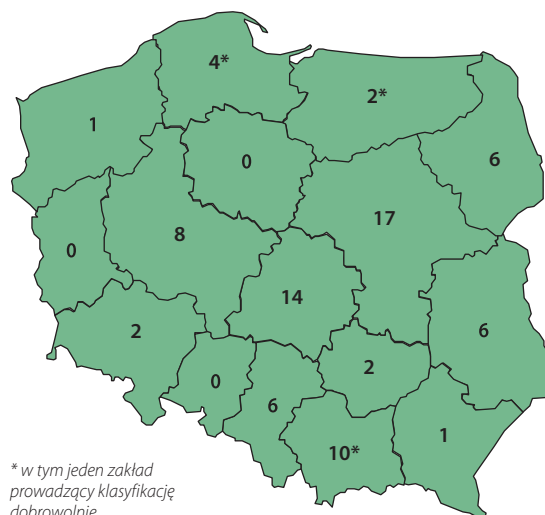
Klasyfikacja tusz wołowych

W 2013 r. nadzorem IJHARS objęto 79 ubojni bydła (tj. o 4 mniej niż w 2012 r.), w tym 76 podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych oraz 3 zakłady, które dobrowolnie uczestniczą w systemie klasyfikacji (rysunek 8).

Zakłady ubojowe objęte w 2013 r. nadzorem IJHARS stanowiły 28,8% ogółu ubojni działających na terenie kraju (274), przy czym w porównaniu do 2012 r. ich udział zmniejszył się o 0,6 punktu procentowego (w 2012 r. wyniósł 29,4%).

RYСУNEK 8

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP w 2013 r. (stan na 31 grudnia)

Ogółem w 2013 r. przeprowadzono 898 wizyt kontrolnych w zakładach ubojowych, w tym 878 (tj. 97,8%) w zakładach podlegających obowiązkowi klasyfikowania tusz wołowych i 20 w ubojniach klasyfikujących tusze wołowe dobrowolnie. W porównaniu do 2012 r. liczba wizyt kontrolnych przeprowadzonych w 2013 r. zwiększyła się o 45, tj. 05,3%. W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 143 rzeczoznawców (tj. 80,8% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wołowych) na podstawie 35,9 tys. szt. tusz wołowych.

Ubój bydła w 2013 r. wyniósł 1486,1 tys. szt., w tym 1.339,5 tys. szt. w zakładach objętych nadzorem IJHARS, co stanowiło 90,1% całkowitego uboju dokonanego na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 1306,4 tys. szt. tusz wołowych, tj. 97,5% wszystkich tusz uzyskanych z uboju bydła w zakładach nadzorowanych (o 0,4 punktu procentowego więcej niż w 2012 r.).

Liczba tusz wołowych objętych nadzorem w 2013 r. wynosiła ogółem 35,9 tys. szt., w tym 35,6 tys. szt. (tj. 99,2%) skontrolowano w ubojniach obowiązkowo uczestniczących w systemie klasyfikacji. W porównaniu do 2012 r. liczba tusz wołowych objętych nadzorem zmniejszyła się o 0,9 tys. szt. (tj. 2,4%). Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 40 szt. i była nieznacznie niższa niż w 2012 r. (tabela 8).

TABELA 8. Zestawienie danych w zakresie klasyfikacji tusz wołowych w latach 2012–2013

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	Zmiana %
Liczba ubojni bydła w kraju (szt.)	282	274	-2,8
Liczba ubojni bydła objętych nadzorem (szt.)	83	79	-4,8
Ubojnie klasyfikujące tusze dobrowolnie (szt.)	3	3	bez zmian
Liczba przeprowadzonych kontroli	853	898	+5,3
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	10,3	11,3	+9,7
Średnia liczba tusz wołowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	43,1	40,0	-7,2

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ klasyfikację tusz wołowych podjęto we wszystkich zakładach,
- ▶ liczba tusz prawidłowo sklasyfikowanych przez rzeczoznawców pod względem uformowania wynosiła: 26,9 tys. szt. (tj. 74,9% skontrolowanych), a pod względem otłuszczenia 25,1 tys. szt. (69,6%),
- ▶ nieprawidłowa ocena uformowania dotyczyła 9,0 tys. szt. tusz, w tym ocena zawyżona – 5,9 tys. szt. tusz (tj. 16,4% skontrolowanych), a ocena zaniżona – 3,1 tys. szt. (tj. 8,7%),
- ▶ nieprawidłowa ocena otłuszczenia dotyczyła 10,8 tys. szt. tusz, w tym: ocena zawyżona – 4,3 tys. szt. tusz (tj. 12,1% skontrolowanych), a ocena zaniżona – 6,5 tys. szt. tusz (tj. 18,0%),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 254 szt. tusz (tj. 0,7% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 46 szt. tusz, (tj. 0,1% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wołowych wystąpiło w 1 zakładzie ubojowym (tj. 1,3 % skontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji nie były dostarczane dostawcom żywca rzeźnego w 1 ubojni (tj. 1,3% skontrolowanych); pozostałe ubojnie informowały dostawców o wynikach klasyfikacji,
- ▶ informacje przekazywane dostawcom były niezgodne z dokumentacją zakładową w 7 ubojniach (tj. 8,9% skontrolowanych).

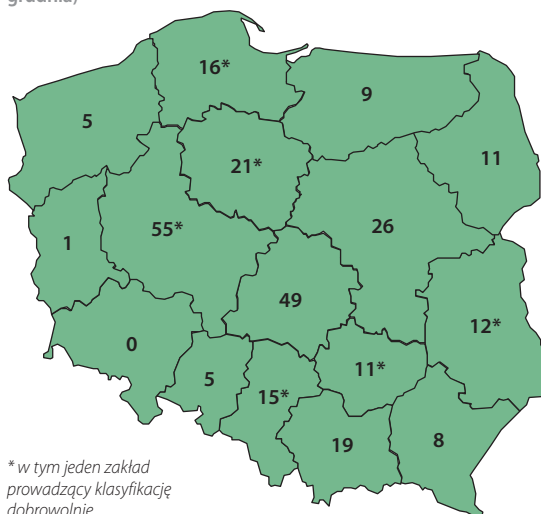
Klasyfikacja tusz wieprzowych

W 2013 r. nadzorem IJHARS, podobnie jak w 2012 r., objęto 263 ubojnie trzody chlewnej, w tym 7 dobrowolnie uczestniczących w systemie klasyfikacji tusz wieprzowych (rysunek 9).

Zakłady ubojowe objęte w 2013 r. nadzorem IJHARS stanowiły 46,1% ogółu ubojni trzody działających na terenie kraju (570), przy czym w porównaniu do 2012 r. ich udział wzrósł o 1,4 punktu procentowego (w 2012 r. wynosił 44,7%).

RYSUNEK 9

Liczba zakładów podlegających nadzorowi w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP w 2013 r. (stan na 31 grudnia)

W 2013 r. przeprowadzono ogółem 1997 wizyt kontrolnych w zakładach prowadzących ubój trzody chlewnej, o 20 więcej niż w 2012 r. (tj. o 1,0%). W trakcie wizyt kontrolnych sprawdzono poprawność klasyfikacji przeprowadzonej przez 353 rzeczoznawców (tj. 68,7% wszystkich uprawnionych do klasyfikacji tusz wieprzowych) na podstawie 74,3 tys. szt. tusz wieprzowych. Według stanu na 31 grudnia 2013 r. w rejestrach prowadzonych przez IJHARS wpisanych było 514 rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych, przy czym czynnie przeprowadza ją 389 osób, tj. 75,7% wszystkich uprawnionych. W porównaniu do 2012 r. liczba rzeczoznawców klasyfikujących tusze wieprzowe w 2013 r. zmniejszyła się o 46 osób, tj. o 10,6%.

Ubój trzody chlewnej w 2013 r. wyniósł 20,4 mln szt., w tym w zakładach ubojowych objętych nadzorem IJHARS 19,2 mln szt. trzody chlewnej, co stanowiło 93,7% uboju całkowitego dokonanego w zakładach na terenie kraju. Klasy jakości handlowej nadano 18,5 mln szt. tusz wieprzowych, tj. 96,3% wszystkich tusz wieprzowych uzyskanych z uboju trzody chlewnej w zakładach nadzorowanych, tj. o 0,9 punktu procentowego więcej niż w 2012 r. (tabela 9).

Liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas wizyt kontrolnych w 2013 r. wynosiła 74,3 tys. szt. i w porównaniu do 2012 r. była mniejsza o 1,5 p.p. Średnia liczba tusz poddanych kontroli podczas jednej wizyty kontrolnej wynosiła 37,2 szt. i była o 0,2 szt. (tj. 0,5 p.p.) niższa od średniej z 2012 r.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ choirometry posiadały 223 zakłady (tj. 84,7% skontrolowanych),
- ▶ ocenę tusz wieprzowych metodą ZP (dwóch punktów) stosowały 34 zakłady, tj. 12,9% nadzorowanych,

- ▶ uprawnionych rzeczoznawców zatrudniało 257 zakładów (tj. 97,7% skontrolowanych),
- ▶ klasyfikacji tusz wieprzowych (pomimo podlegania takiemu obowiązkowi) nie podjęło 6 zakładów ubojowych, tj. 2,3% skontrolowanych,
- ▶ nieprawidłowe dokumentowanie czynności ustalania klas jakości tusz wieprzowych stwierdzono w 21 zakładach ubojowych (tj. w 8,0% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowy czas przechowywania dokumentacji z klasyfikacji tusz wieprzowych (tj. krótszy niż wymagane cztery tygodnie) stwierdzono w 39 zakładach (tj. 14,8% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowy pomiar mięsności wykonano w przypadku 5,2 tys. szt. tusz (tj. 6,9% skontrolowanych),
- ▶ klasyfikację tusz wieprzowych przeprowadzały osoby bez aktualnych uprawnień rzeczoznawcy w 25 zakładach (tj. 9,5% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowe znakowanie klasą jakości handlowej dotyczyło 1,1 tys. szt. tusz wieprzowych (tj. 1,5% skontrolowanych),
- ▶ nieprawidłowa obróbka lub prezentacja dotyczyła 1,3 tys. szt. tusz wieprzowych, (tj. 1,7% skontrolowanych),
- ▶ informacje o wynikach klasyfikacji wystawiane dostawcom żywca rzeźnego, były niezgodne z dokumentacją zakładową w 34 ubojniach, tj. 12,9% skontrolowanych.

4.3.4. Nadzór nad rynkiem mięsa drobiowego

Zadania IJHARS realizowane w ramach nadzoru nad rynkiem drobiu mają zapewnić przestrzeganie przepisów określających poziom zawartości wody w mięsie drobiowym po przeprowadzonym procesie technologicznym. W 2013 r. nadzorem IJHARS objęto 60 podmiotów zajmujących się produkcją i wprowadzaniem do obrotu mięsa drobiowego (tj. 21,3% podmiotów znajdujących się w ewidencji WIJHARS).

TABELA 9. Liczba ubojni trzody chlewnej oraz liczba przeprowadzonych kontroli w latach 2012–2013

Wyszczególnienie	2012 r.	2013 r.	Zmiana %
Liczba ubojni trzody w kraju (szt.)	588	570	-3,1
Liczba ubojni trzody objętych nadzorem (szt.)	263	263	bez zmian
Liczba przeprowadzonych kontroli	1.977	1.997	+1,0
Średnia liczba kontroli przeprowadzonych w 1 ubojni	7,5	7,6	+1,3
Średnia liczba tusz wieprzowych skontrolowanych podczas 1 kontroli	37,0	37,2	+0,5

W trakcie kontroli podmiotów produkujących i wprowadzających do obrotu mięso drobiowe:

- ▶ zbadano zawartość wody wchłoniętej na podstawie próbek pobranych z 63 partii mięsa drobiowego (z kurczaków i indyków) o łącznej masie ok. 176,5 t; w wyniku kontroli w 4 próbkach mięsa drobiowego stwierdzono wyższą zawartość wody oznaczonej od ilości wody technologicznie uzasadnionej; brak badania zawartości wody wchłoniętej przez mięso drobiowe podczas procesu technologicznego odnotowano w 6 podmiotach (tj. 10,9% skontrolowanych w tym zakresie),
- ▶ oceniono organoleptycznie 145 partii mięsa drobiowego (z kurczaków i indyków) o łącznej masie 438,9 t, nie stwierdzając w tym zakresie nieprawidłowości,
- ▶ sprawdzono prawidłowość znakowania mięsa drobiowego na podstawie 154 partii mięsa (z kurczaków i indyków) o łącznej masie 429,6 t; kontrola wykazała nieprawidłowe znakowanie 15 partii mięsa drobiowego (tj. 9,7% skontrolowanych) o łącznej masie 24,5 t (tj. 5,7% skontrolowanej masy) polegające między innymi na niewłaściwym określeniu stanu termicznego mięsa drobiowego (np. podano „chłodzone” zamiast „świeże”) lub podawaniu w oznakowaniu mięsa nieprawidłowych informacji dotyczących terminu przydatności do spożycia (np. wydłużony o 1 dzień w stosunku do informacji zawartych w specyfikacji wyrobu).

4.3.5. Warunki produkcji gęsi owsianych

Wszystkie wojewódzkie inspektoraty JHARS w okresie od II do IV kwartału 2013 r. przeprowadziły 222 kontrole warunków chowu i tuczu gęsi zadeklarowane przez producentów w 199 fermach (tj. 25,8% ferm zgłoszonych do WIJHARS) oraz 43 kontrole w 12 zakładach drobiarskich (tj. 8,3% zakładów zgłoszonych do WIJHARS).

Parametry warunków produkcji gęsi owsianych sprawdzono na zgodność z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 543/08 i regulaminie znaku wspólnego towarowego KR-D-IG „Młodej polskiej gęsi owsianej”.

W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 26 fermach (13,1% skontrolowanych) dotyczące:

- ▶ braku wizyt kontrolnych rzeczoznawców w fermach oraz protokołów z ustalenia sposobu produkcji gęsi – 20 ferm

(10,1% skontrolowanych),

- ▶ niewłaściwych warunków środowiskowych tuczu gęsi, skrócenia okresu tuczu o 3 dni, stosowania w okresie tuczu innej paszy zamiast owsa – 3 fermy (1,5% skontrolowanych ferm),
- ▶ braku rejestrów chowu oraz stosowania *Księgi chowu producentów gęsi owsianej* zamiast rejestru chowu – 3 fermy (1,5% skontrolowanych).

W skontrolowanych zakładach drobiarskich nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie uboju gęsi, pakowania i znakowania mięsa gęsięgo.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie warunków chowu i tuczu gęsi, wojewódzcy inspektorzy JHARS wystosowali pisma o stwierdzonych nieprawidłowościach do WIJHARS, na terenie których były zlokalizowane zakłady drobiarskie. Natomiast o nieprawidłowościach dotyczących warunków tuczu gęsi poinformowano Inspekcję Weterynaryjną.

4.3.6. Nadzór nad rynkiem nawozów

W 2013 r. w ramach nadzoru nad rynkiem nawozów przeprowadzono kontrolę prawidłowości wprowadzania do obrotu oraz znakowania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin. Kontrolą objęto środki poprawiające właściwości gleby, stymulatory wzrostu, podłoża do upraw, nawozy organiczne, organiczno-mineralne oraz nawozy oznaczone znakiem „NAWÓZ WE” w formie stałej i płynnej.

Kontrolę przeprowadzono w 77 podmiotach wprowadzających do obrotu wymienione środki, na terenie całego kraju.

Kontrolą objęto ogółem 192 partie nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE”, o masie 20 996 t i objętości 132,3 m³, 70 partii środków wspomagających uprawę roślin, o masie 70 t i objętości 896,6 m³ oraz 67 partii nawozów, o masie 59 739 t i objętości 286,9 m³.

W wyniku kontroli ustalono:

- ▶ 8 podmiotów (tj. 10,4% skontrolowanych) wprowadziło do obrotu łącznie 5 partii nawozów oraz 16 partii środków wspomagających uprawę roślin (tj. 14,9% skontrolowanych) bez wymaganego pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

- ▶ 4 podmioty (tj. 5,2% skontrolowanych) wprowadziły do obrotu 11 partii nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” (tj. 5,7% skontrolowanych), które nie były zgodne z typami nawozów oraz wymaganiami określonymi w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr 2003/2003,
- ▶ 30 podmiotów (tj. 39,0% skontrolowanych) wprowadziło do obrotu 81 partii wszystkich skontrolowanych środków (tj. 24,3% skontrolowanych) o masie 40 876 t i objętości 264,8 m³, zakwestionowanych ze względu na nieprawidłowe znakowanie.

W związku z pracami Komisji Europejskiej nad ujednoliceniem przepisów unijnych w zakresie nadzoru nad rynkiem nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” i środków wspomagających uprawę roślin, wdrożeniem przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 98/2013 z dnia 15 stycznia 2013 roku w sprawie wprowadzenia do obrotu i używania prekursorów materiałów wybuchowych oraz prośbą Departamentu Innowacji i Przemysłu w Ministerstwie Gospodarki przeprowadzono kontrolę dołączną w zakresie prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” zawierających azotan amonowy w ilości powyżej 16%, w przeliczeniu na azot całkowity wraz z pobraniem próbek przedmiotowych nawozów.

Kontrolą objęto 8 podmiotów. Ogółem skontrolowano 10 partii nawozów mineralnych zawierających azotan amonowy w ilości powyżej 16%, w przeliczeniu na azot całkowity o łącznej masie 1577,7 t. Do badań laboratoryjnych, obejmujących test odporności na detonację pobrano 5 próbek z 5 partii nawozów, o łącznej masie 365,51 t. Wszystkie próbki przeszły pomyślnie test, a kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

4.4. Zadania kontrolne związane z działalnością gospodarczą przedsiębiorcy

4.4.1. Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeznaczonych na rynek krajowy lub zagraniczny realizowana jest przez IJHARS na wniosek przedsiębiorcy. Wydane

przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest gwarancją spełnienia wymagań jakości handlowej przez oceniany artykuł rolno-spożywczy, co ułatwia eksport polskich wyrobów na rynki zagraniczne oraz ich obrót na rynku wewnętrznym (unijnym).

Ocena jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych przeprowadzana jest również dla podmiotów realizujących przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt NT). Zgodnie z zasadami udzielania dopłat do oprocentowania kredytów przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wydane przez IJHARS *Świadectwo jakości handlowej* jest niezbędnym dokumentem otrzymania tych dopłat. O uzyskanie *Świadectwa jakości handlowej* wnioskuje także przedsiębiorcy zaopatrujący jednostki wojskowe w artykuły rolno-spożywcze.

W 2013 r. wydano ogółem 2062 *Świadectwa jakości handlowej*, w tym:

- ▶ 1.075 świadectw dla artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (tj. 52,1% ogółu wydanych), w tym: 134 w ramach reeksportu; przedmiotem oceny były głównie: mleko i jego przetwory (5782,9 t i 28 hl), wyroby cukiernicze i ciastkarskie (3757,3 t), przetwory owocowe i warzywne (2389,6 t i 868,8 hl), owoce i warzywa suszone (377,8 t), kawa (1108,1 t), herbata i herbatki (77,8 t), wino i napoje spirytusowe (5019,4 hl), świeże owoce i warzywa (143,3 t), soki owocowe (890 hl), zioła i przyprawy (456,9 t) przeznaczone do Albanii, Algierii, Azerbejdżanu, Białorusi, Bośni i Hercegowiny, Mongolii, Rosji i Ukrainy,
- ▶ 8 świadectw dla towarów importowanych z przeznaczeniem na rynek krajowy (tj. 0,4% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: przyprawy (28,5 t) z Chin i Nigerii, len (10,5 t) z Kazachstanu, chałwa (1,7 t) z Ukrainy oraz morele suszone (0,01 t) z Turcji,
- ▶ 200 świadectw dla towarów wyprodukowanych w kraju (tj. 9,7% ogółu wydanych); oceną objęto głównie: nasiona rzepaku (3049,1 t), ziarno zbóż (396,7 t), ziemniaki (43,8 t), wyroby garmażeryjne (2,3 t), pieczywo (0,3 t), wino i napoje spirytusowe (125,5 hl), mleko i jego przetwory (2,1 t i 24,8 hl) oraz jaja spożywcze (6480 tys. szt.),
- ▶ 12 świadectw potwierdzających prawidłową jakość badanej żywności przeznaczonej dla wojska (tj. 0,6% ogółu

wydanych); przedmiotem oceny było głównie pieczywo i wyroby piekarskie (0,08 t),

- ▶ 767 świadectw na wniosek producenta zainteresowanego modernizacją produkcji rolnej i otrzymaniem na ten cel kredytu NT (tj. 37,2% ogółu wydanych); przedmiotem oceny były głównie: ziarno zbóż (50 554,4 t), owoce i warzywa świeże (11.533,8 t), nasiona rzepaku (6560,4 t), mleko (28201 hl) tuszki kurcząt i indyków (992,8 t), ziemniaki (776 t), półtusze wieprzowe (2,2 tys. szt.), półtusze wołowe (18 tys. szt.) oraz jaja spożywcze (284,7 tys. szt.).

4.4.2. Zwalnianie z obowiązku znakowania jaj kierowanych bezpośrednio do zakładów przemysłu spożywczego

Zwalnianie podmiotów z obowiązku znakowania jaj przeznaczonych bezpośrednio do przemysłu spożywczego następuje w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek przedsiębiorcy. Obowiązkiem przedsiębiorcy jest prowadzenie ewidencji jaj nieoznakowanych oraz przekazywanie wojewódzkiemu inspektorowi JHARS pisemnej informacji o zamiarze ich dostawy do odbiorców w innych pań-

stwach członkowskich UE, na 14 dni przez każdą wysyłkę. Brak wypełniania obowiązków przez przedsiębiorcę skutkuje cofnięciem zwolnienia w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez wojewódzkiego inspektora JHARS. Obowiązek przekazywania informacji o zamiarze wysyłki nie dotyczy jaj nieoznakowanych, kierowanych do przemysłu spożywczego na terenie Polski.

Główny Inspektor JHARS:

- ▶ przekazuje właściwym organom zainteresowanych państw członkowskich UE informacje o ilości lub masie jaj, miejscu wysyłki i ich przeznaczeniu,
- ▶ prowadzi wykaz podmiotów, które uzyskały zwolnienie z obowiązku znakowania jaj.

W 2013 r. obowiązywały ogółem 63 decyzje administracyjne zwalniające podmioty z obowiązku znakowania jaj, wydane na wnioski złożone do 7 WIJHARS przez 41 podmiotów.

Jaja zwolnione ze znakowania kierowano do zakładów przemysłu spożywczego na terenie Polski oraz do innych krajów UE, tj. Włoch i Francji (tabela 10).

TABELA 10. Zestawienie danych dotyczących zwalniania podmiotów z obowiązku znakowania jaj w 2013 r.

Lp.	Organ wydający decyzję:	Liczba podmiotów	Liczba decyzji	Kraj wysyłki	Liczba jaj zaplanowanych do wysyłki (szt.)	Liczba transportów
1.	Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS	7	13	Włochy	21 772 800	72
2.	Opolski Wojewódzki Inspektor JHARS	2	7	Włochy	89 208 000	295
				Francja	94 348 800	312
3.	Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS*	15	21	Polska	0	0
4.	Lubuski Wojewódzki Inspektor JHARS*	8	8	Polska	0	0
5.	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor JHARS*	6	6	Polska	0	0
6.	Dolnośląski Wojewódzki Inspektor JHARS*	2	2	Polska	0	0
7.	Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektor JHARS*	1	6	Polska	0	0
	RAZEM	41	63		205 329 600	679

*jaja nieoznakowane kierowane do zakładów przetwórstwa spożywczego na terenie kraju

W tabeli nie uwzględniono danych dotyczących dostaw jaj nieoznakowanych do zakładów przemysłu spożywczego na terenie Polski, ze względu na brak obowiązku przekazywania takich informacji do WIJHARS.

4.4.3. Nadawanie uprawnień rzeczoznawcom

Uprawnienia do pobierania próbek, ustalania klas jakości oraz sposobu produkcji określonych artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników IJHARS, mogą posiadać również rzeczoznawcy. Działalność rzeczoznawców, oparta na posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej, zapewnia rzetelną i obiektywną kontrolę artykułów rolno-spożywczych, a tym samym wspiera pracowników IJHARS w realizacji ustawowych zadań. Spełnienie tych wymagań potwierdzone jest co 3 lata zdaniem egzaminu przed komisją kwalifikacyjną, powołaną przez Głównego Inspektora IJHARS. Wojewódzki inspektor IJHARS jest upoważniony do nadawania i cofania uprawnień rzeczoznawcom.

Rzeczoznawca zobowiązany jest do przestrzegania przepisów dotyczących wykonywanych czynności, tj. pobierania próbek, ustalania klas jakości, ustalania sposobu produkcji

określonych artykułów rolno-spożywczych oraz wypełniania powierzonych obowiązków z należytą starannością i bezstronnością.

W 2013 r. przeprowadzono ogółem 25 egzaminów, w zakresie 10 specjalizacji, do których przystąpiło 541 osób. W 2013 r. uprawnienia rzeczoznawcy uzyskały 533 osoby, tj. 98,5% ogółu przystępujących do egzaminu (tabela 11).

W porównaniu do 2012 r. liczba osób, które w 2013 r. uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy zwiększyła się o 62 osoby, a liczba specjalizacji, objętych egzaminem na rzeczoznawcę pozostała na zbliżonym poziomie. Największe zainteresowanie dotyczyło egzaminów z zakresu klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROP (166 rzeczoznawców), pobierania próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych (127 rzeczoznawców), klasyfikacji tusz wołowych w systemie EUROP (51 rzeczoznawców) oraz ustalenia klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych (50 rzeczoznawców).

TABELA 11. Liczba osób które uzyskały uprawnienia rzeczoznawcy w poszczególnych specjalizacjach w 2013 r.

Lp.	Nazwa specjalizacji objętej egzaminem na rzeczoznawcę	Liczba rzeczoznawców
1.	Klasyfikacja tusz wieprzowych w systemie EUROP	166
2.	Pobieranie próbek ziarna zbóż, nasion roślin strączkowych i ich przetworów oraz nasion roślin oleistych	127
3.	Klasyfikacja tusz wołowych w systemie EUROP	51
4.	Ustalenie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych	50
5.	Pobieranie próbek mleka i jego przetworów	43
6.	Ustalenie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw świeżych	32
7.	Pobieranie próbek buraków cukrowych i ich przetworów	30
8.	Ustalenie klas jakości handlowej owoców i warzyw świeżych oraz pobieranie próbek owoców i warzyw przetworzonych	20
9.	Pobieranie próbek chmielu i produktów chmielowych	8
10.	Pobieranie próbek mięsa i jego przetworów	6
RAZEM		533

5. Współpraca z innymi instytucjami

5.1. Współpraca z instytucjami międzynarodowymi

Współpraca z Komisją Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO

IJHARS pełni rolę Punktu Kontaktowego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla Polski (KKŻ FAO/WHO), do zadań którego należy szeroko rozumiana koordynacja prac kodeksowych na szczeblu krajowym, opracowywanie stanowisk Polski, współpraca z innymi państwami członkowskimi, realizacja zadań wynikających z pełnienia roli instytucji wiodącej dla Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius*, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komitetu Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO ds. Zasad Ogólnych, Regionalnego Komitetu Koordynacyjnego KKŻ FAO/WHO dla Europy, a także uczestnictwo w spotkaniach.

W 2013 r. Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO koordynował:

- ▶ przygotowania do:
 - 12 sesji Komitetów KKŻ FAO/WHO oraz 1 sesji Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, w których uczestniczyło 14 delegatów z Polski, w tym 5 przedstawicieli IJHARS,
 - 17 spotkań Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* w Brukseli, w których uczestniczyło 21 delegatów, w tym 11 przedstawicieli IJHARS,
- ▶ udział polskich ekspertów w pracach 2 Fizycznych Grup Roboczych ds.:
 - opracowania Planu Strategicznego na lata 2014–2018,
 - wytycznych dla kontroli oraz występowania określonych pasożytów odzwierzęcych w mięsie: *Trichinella Spiralis* i *Cysticercus Bovis*.

Przedstawiciele Polski wzięli udział w **10 sesjach kodeksowych**, w tym przedstawiciele Inspekcji w 3 sesjach: Komitetu ds. Metod Analiz i Próbkobrania, Komitetu Wykonawczego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO, eksperci z instytucji współpracujących: Komitetu ds. Substancji Dodatkowych

do Żywności, Komitetu ds. Pozostałości Pestycydów, Komitetu ds. Pozostałości Leków Weterynaryjnych w Żywności, Komitetu ds. Żywnienia i Żywności Przeznaczonej do Specjalnych Celów Żywieniowych, Komitetu ds. Higieny Żywności, Komitetu ds. Zanieczyszczeń Żywności, Międzyrządowej Grupy Zadaniowej ds. Żywnienia Zwierząt.

Ponadto, Punkt Kontaktowy KKŻ FAO/WHO w 2013 r.:

- ▶ opracował w porozumieniu z ekspertami współpracującymi i przekazał do Sekretariatu Rady UE ds. *Codex Alimentarius* szereg komentarzy Polski dotyczących m.in.: ryb i produktów rybnych, świeżych owoców i warzyw, znakowania żywności, metod analiz i próbkobrania, higieny żywności, Planu Strategicznego na lata 2014 – 2019 dla KKŻ FAO/WHO oraz prac Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO,
- ▶ pozyskał nowych ekspertów współpracujących dla szerszego procesu opiniowania tworzonych dokumentów w ramach prac kodeksowych (stowarzyszenia branżowe, środowiska akademickie),
- ▶ promował działalność Punktu Kontaktowego KKŻ FAO/WHO poprzez publikacje artykułów w prasie branżowej, zamieszczanie informacji na stronie internetowej IJHARS oraz rozpowszechnianie broszur informacyjnych,
- ▶ realizował zadania związane z pełnieniem przez Polskę funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Europy w ramach prac KKŻ FAO/WHO.

Istotne wydarzenia na forum KKŻ w 2013 roku

- ▶ *Międzynarodowa konferencja z okazji 50-lecia KKŻ FAO/WHO*

Z okazji obchodów 50 -lecia powstania KKŻ FAO/WHO w dniach 19-20 września 2013 r. w Puławach odbyła się międzynarodowa konferencja na temat *Analiza ryzyka w bezpieczeństwie żywności – 50 lat Kodeksu Żywnościowego w regionie Europy*.

Głównym celem konferencji, która zgromadziła ponad 200 uczestników z 38 państw, była wymiana informacji i do-

świadczeń w zakresie analizy ryzyka w bezpieczeństwie żywności pomiędzy przedstawicielami organizacji międzynarodowych, administracji rządowej oraz instytucji naukowo-badawczych z krajów kodeksowego regionu Europy (CCEURO).

Konferencję poprzedzono w dniu 18 września 2013 r. jednodniowymi regionalnymi konsultacjami na temat możliwości dalszego zacieśniania współpracy w regionie, w których udział wzięło 77 przedstawicieli z 37 państw CCEURO. Jednym z tematów była możliwość utworzenia regionalnej platformy wymiany informacji oraz opracowania kodeksowego planu strategicznego dla regionu CCEURO.

Spotkanie było zwieńczeniem i podsumowaniem dotychczasowych prac Polski na rzecz zapewniania bezpieczeństwa żywności oraz uczciwego międzynarodowego handlu żywnością, zwłaszcza w kontekście potrzeb i problemów regionu. Zagraniczni goście doceniając aktywność Polski podczas czteroletniego sprawowania funkcji Koordynatora FAO/WHO dla Regionu Europy, podkreślili w szczególności rolę naszego kraju w aktywizacji państw w okresie transformacji, a także w pogłębianiu integracji całego regionu Europy obejmującym 50 państw, jak również wkład w promocję i obronę europejskich wartości dotyczących bezpieczeństwa i jakości żywności.

Konferencję zorganizowali przedstawiciele IJHARS we współpracy z Państwowym Instytutem Weterynaryjnym – Państwowym Instytutem Badawczym w Puławach, przy wsparciu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

► *Złoty jubileusz Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO*

W dniach 1-5 lipca br. w Rzymie odbyła się 36. sesja Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO. Było to szczególne posiedzenie Komisji z uwagi na obchodzoną w tym roku 50. rocznicę jej powołania przez FAO i WHO w ramach Wspólnego Programu Norm dla Żywności. W jubileuszowej sesji udział wzięło 620 delegatów ze 128 państw członkowskich oraz 41 międzynarodowych rządowych i pozarządowych organizacji. Spotkanie rozpoczęto od oficjalnych przemówień Dyrektorów Generalnych FAO i WHO, ministrów rolnictwa oraz wysokich rangą przedstawicieli rządów wybranych państw członkowskich Kodeksu w tym Polski. W imieniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi przemówienie okolicznościowe wygłosił Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, prof. Stanisław

Kowalczyk. W przemówieniu nawiązał do korzeni Komisji Kodeksu Żywnościowego sięgających Europy XIX wieku, kiedy to tworzony był Codex Alimentarius Austriacus, a następnie Codex Alimentarius Europaeus przy aktywnym udziale wybitnego polskiego naukowca prof. Stanisława Krauze. Obecność Dyrektorów Generalnych FAO i WHO oraz wysokich rangą przedstawicieli państw członkowskich KKŻ FAO/WHO uświetniła rocznicową sesję organizacji i potwierdziła strategiczne znaczenie prac KKŻ FAO/WHO w zapewnieniu globalnej ochrony zdrowia konsumentów oraz bezpieczeństwa żywności wysokiej jakości.

Podczas posiedzenia w Rzymie zatwierdzono Plan Strategiczny dla Kodeksu na lata 2014–2019, w którym podkreślono fundamentalną rolę Komisji Kodeksu Żywnościowego w tworzeniu norm międzynarodowych w celu ochrony zdrowia konsumentów i zapewnienia uczciwych praktyk w handlu żywnością. Ponadto, Komisja Kodeksu Żywnościowego formalnie zatwierdziła nowego Koordynatora Regionalnego dla Europy, po czteroletniej kadencji Polski, została nim Holandia.

Należy podkreślić, że Polska została wysoko oceniona na forum międzynarodowym w związku z pełnieniem funkcji Koordynatora. Między innymi na ręce Głównego Inspektora IJHARS wpłynęło pismo gratulacyjne od Pana Bernarda Van Goethem, Dyrektora ds. Weterynarii i Współpracy Międzynarodowej w Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej ds. Zdrowia i Konsumentów (DG SANCO), w którym został podkreślony szczególny wkład Polski w zacieśnianie stosunków pomiędzy krajami w całym regionie obejmującym 50 państw, jak również w promocję i obronę europejskich wartości dotyczących bezpieczeństwa i jakości żywności.

Z okazji złotego jubileuszu Kodeksu podczas sesji zorganizowano w Rzymie szereg wydarzeń towarzyszących, których celem było podsumowanie dotychczasowego dorobku organizacji. Jednym z nich było uhonorowanie wybitnych osobowości Kodeksu w tym m.in. byłych oraz obecnych przewodniczących i wiceprzewodniczących organizacji. Na ręce polskiej delegacji przekazano pamiątkowy certyfikat dla Pana Zenona Żaczekiewicza, który będąc zastępcą Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, w latach 1963–1964 pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO.

Współpraca z Europejską Komisją Gospodarczą ONZ

Celem Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ jest między innymi:

- ▶ działanie na rzecz podnoszenia aktywności ekonomicznej państw członkowskich,
- ▶ tworzenie norm prawa międzynarodowego regulującego liczne dziedziny obrotu międzynarodowego,
- ▶ podtrzymywanie i rozwój więzów gospodarczych między krajami członkowskimi i innymi krajami świata.

Wśród organów roboczych EKG znajduje się Komitet ds. Handlu, w którym działa Grupa Robocza ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych (WP.7). Celem działania Grupy Roboczej jest wspomaganie handlu międzynarodowego poprzez stworzenie kryteriów jakości handlowej w formie norm, które są wskazaniem aktualnej praktyki handlowej. W pracach Grupy Roboczej, oprócz państw członkowskich EKG, mogą uczestniczyć kraje niebędące jej członkami, a także międzynarodowe bądź regionalne organizacje branżowe związane z obrotem produktami będącymi tematem jej prac.

GIJHARS prowadzi Polski Sekretariat Współpracy z Grupą Roboczą ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (WP.7), a w szczególności:

- ▶ pełni funkcji łącznika pomiędzy Sekretariatem WP.7 EKG/ONZ a Polską,
- ▶ koordynuje działalność dotyczącą WP.7 w kraju, współpracując z krajowymi jednostkami,
- ▶ rozpowszechnia wiedzę o pracach grupy i wypracowanych normach WP.7 EKG/ONZ.

W 2013 r. Polski Sekretariat WP.7 EKG/ONZ koordynował:

- ▶ krajowe przygotowania do 5 sesji w ramach EKG/ONZ, w tym 4 sesji Sekcji Branżowych i 1 sesji (WP.7); w sesjach Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Świeżych Owoców i Warzyw (30 kwietnia – 1 maja), Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa (8–10 lipca) oraz Grupy Roboczej ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych EKG/ONZ (4–6 listopada) udział wzięło łącznie 6 delegatów, w tym 3 pracowników GIJHARS i 3 przedstawiciele Instytucji Współpracujących,
- ▶ udział polskich ekspertów w spotkaniach zorganizowanych w ramach EKG/ONZ, w tym:
 - Spotkaniu Sprawozdawców Sekcji Branżowej ds. Standaryzacji Mięsa (Warszawa, 4-5 lipca 2013 r.), dotyczącym

rewizji normy EKG/ONZ na mięso wieprzowe; podczas spotkania omówiono m.in. kwestie związane z imunkastracją zwierząt, grubością tłuszczu tusz wieprzowych oraz systemami warunków chowu zwierząt; przyjęto propozycję Polski w zakresie wprowadzenia do normy, systemu klasyfikacji tusz wieprzowych ze względu na mięsność na podstawie obowiązującego w Unii Europejskiej systemu EUROP,

- 29. Międzynarodowym Spotkaniu nt. jakości handlowej świeżych owoców i warzyw (Bonn, 25-27 lutego 2013 r.).

Współpraca z organami Unii Europejskiej

Pracownicy GIJHARS (19 osób) pełnią rolę ekspertów w pracach 18 Komitetów współpracujących z Komisją Europejską w ramach procedury komitologii oraz w pracach 10 Grup Roboczych Rady UE (24 osoby), zajmujących się zagadnieniami objętymi zakresem kompetencji IJHARS.

W 2013 r. przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w posiedzeniach:

- ▶ Grupy Roboczej KE ds. Analizy Mięsa Drobiowego (1 spotkanie),
- ▶ Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* (9 spotkań),
- ▶ Grupy Roboczej KE ds. Rolnictwa Ekologicznego (1 spotkanie),
- ▶ Stałego Komitetu ds. Łańcucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt (1 spotkanie),
- ▶ Punktów Kontaktowych Państw Członkowskich ds. Oszustw Związanych z Żywnością (2 spotkania),
- ▶ Grupy ekspertów ds. Zrównoważonego Rozwoju i Jakości Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, poświęcone sprawom kontroli i nadzoru w systemie ChNP, ChOG, GTS (1 spotkanie),
- ▶ Grupy ekspertów laboratoryjnych w sprawie kryzysu związanego z fałszowaniem mięsa wołowego mięsem końskim (1 spotkanie).

5.2. Współpraca z instytucjami krajowymi

Realizując zadania ustawowe IJHARS współpracowała w 2013 r. z urzędami centralnymi i innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)

Główny Inspektor w 2013 r. przekazał do MRiRW informacje dotyczące realizacji zadań ustawowych IJHARS, w tym: wyniki 26 planowych kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji przeprowadzonych na terenie całego kraju, a także sprawozdania dotyczące rolnictwa ekologicznego i produkcji ekologicznej oraz produktów regionalnych i tradycyjnych.

W ramach współpracy z MRiRW przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w spotkaniu Zespołu oraz Grupy Konsultacyjnej ds. Upraw Polowych, Cukru i Izoglukozy, podczas którego omówiono sytuację na krajowym i unijnym rynku zbóż oraz kierunki zmian Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2014–2020.

Zakres współpracy obejmował również:

- ▶ przygotowanie dokumentacji związanej z planowaniem kontroli ex-post (*Harmonogram kontroli ex-post IJHARS na rok kontrolny 2013/2014*, programy kontroli dla inspektorów WIJHARS) oraz koordynację krzyżowych kontroli ex-post, przeprowadzanych na wniosek innych służb kontrolnych, w tym z krajów członkowskich,
- ▶ opiniowanie projektów 34 aktów prawnych, w tym: 15 ustaw, 10 rozporządzeń krajowych oraz 9 rozporządzeń UE.

Ministerstwo Finansów

Współpraca w 2013 r. dotyczyła głównie Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier, który zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 12 maja 2009 r. pomiędzy Ministerstwem Finansów i Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zajmuje się zagadnieniami dotyczącymi kontroli wydatków finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji oraz Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej.

W ramach współpracy przedstawiciele służb kontrolnych, tj. GIJHARS oraz Izb Celnich realizujących zadania określone w rozporządzeniu Rady (WE) Nr 485/2008 uczestniczyli w cyklicznych naradach organizowanych przez wyżej wymieniony Departament Ministerstwa Finansów. Na naradach omawiano wyniki zakończonych kontroli oraz stan realizacji *Harmonogramu kontroli ex-post IJHARS* w latach kontrolnych 2011/2012 i 2012/2013.

Zgodnie z Zarządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 sierpnia 2012 r. przedstawiciele IJHARS uczestniczyli również w pracach Międzyresortowego Zespołu ds. przeciwdziałania nieprawidłowościom w związku z finansowaniem Wspólnej Polityki Rolnej.

Ponadto, w ramach współpracy z Ministerstwem Finansów przedstawiciele IJHARS brali udział w spotkaniach Międzyinstytucjonalnego Zespołu Wykonawczego do spraw wdrożenia w Polsce projektu *Single Window* w obrocie towarowym.

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Inspekcja Handlowa

Celem współpracy z Inspekcją Handlową, określonej w porozumieniu z dnia 21 grudnia 2009 r. jest poprawa skuteczności działań kontrolnych obu instytucji w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

Informacje dotyczące niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, przekazane przez Inspekcję Handlową w 2013 r. były podstawą przeprowadzenia przez IJHARS 124 kontroli, w tym głównie dotyczących wyrobów piekarskich i garmażeryjnych. IJHARS przekazała Inspekcji Handlowej 108 informacji o nieprawidłowościach dotyczących jakości handlowej produktów znajdujących się w obrocie detalicznym.

Współpraca z Inspekcją Handlową obejmowała również zagadnienia dotyczące prawidłowości znakowania produktów rolnictwa ekologicznego oraz produktów regionalnych i tradycyjnych w obrocie handlowym.

Agencja Rynku Rolnego (ARR)

Zakres współpracy z ARR określa umowa z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie realizacji zadań delegowanych, w zakresie mechanizmów WPR administrowanych przez Agencję. Zadania IJHARS obejmują wykonywanie badań laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych przekazanych przez pracowników Sekcji Kontroli Technicznych Oddziałów Terenowych ARR.

W 2013 r. IJHARS realizowała zadania delegowane w zakresie 3 mechanizmów WPR, tj.:

- ▶ Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej,
- ▶ Dopłaty do prywatnego przechowywania masła,
- ▶ Monitorowanie produkcji i opłaty na rynku cukru.

Badania próbek miały na celu potwierdzenie zgodności jakości produktu z deklaracją producenta i wymaganiami ARR w danym mechanizmie.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR)

Współpracę z ARiMR określa porozumienie z dnia 19 grudnia 2011 r. zawarte w celu zapewnienia sprawnego i skutecznego wykonywania obowiązków w zakresie rolnictwa ekologicznego, w tym dotyczących płatności z tytułu prowadzenia produkcji rolnej metodami ekologicznymi w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).

Realizując zadania określone zakresem współpracy IJHARS przekazała w 2013 r. dane dotyczące rolników ekologicznych wraz z ustaleniami z przeprowadzonych kontroli zgodności w ramach nadzoru nad produkcją ekologiczną.

Współpraca obejmowała również zadania związane z udzieleniem przez ARiMR dopłat do oprocentowania kredytów na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie nowych technologii w rolnictwie, zapewniających wysoką jakość produktu (tzw. kredyt nNT). W ramach współpracy w 2013 r. wydano 767 Świadectw jakości handlowej związanych z uzyskaniem kredytu nNT.

Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza

Zakres współpracy IJHARS z Krajową Stacją Chemiczno-Rolniczą, określony porozumieniem zawartym w dniu 1 marca 2004 r., obejmuje ocenę jakości wprowadzanych do obrotu nawozów, wyprodukowanych w kraju lub w innych krajach UE oraz importowanych z krajów trzecich, w tym głównie:

- ▶ wykonywanie przez laboratoria analityczne Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych badań próbek nawozów pobranych przez pracowników IJHARS w toku prowadzonych kontroli,

- ▶ wymianę informacji o negatywnych zjawiskach stwierdzonych w toku kontroli oraz współdziałanie przy ich eliminacji.

Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego

Współpracę z Instytutem reguluje porozumienie z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie organizacji szkoleń w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w tym:

- ▶ prowadzenie teoretycznych i praktycznych szkoleń dla pracowników IJHARS,
- ▶ prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rzeczoznawców w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP oraz udział w pracach Komisji Kwalifikacyjnych dla osób starających się o status rzeczoznawcy.

W 2013 r. w ramach współpracy zorganizowano 7 szkoleń, w tym 6 dla kandydatów na rzeczoznawców ds. klasyfikacji tusz wieprzowych oraz 1 szkolenie dla osób prowadzących kontrole prawidłowości klasyfikacji tusz wołowych.

Ponadto, w 2013 r. odbyło się 9 egzaminów w zakresie klasyfikacji tusz zwierząt rzeźnych w systemie EUROP, w wyniku których uprawnienia rzeczoznawcy otrzymało ogółem 217 osób, w tym: 166 osób w zakresie klasyfikacji tusz wieprzowych oraz 51 osób w zakresie klasyfikacji tusz wołowych.

Polski Komitet Normalizacyjny (PKN)

Zakres współpracy z PKN określa ustawa o normalizacji, na podstawie której 11 pracowników IJHARS uczestniczy w opracowywaniu Polskich Norm i innych dokumentów normalizacyjnych.

W 2013 r. przedstawiciele IJHARS wzięli udział w pracach Komitetów Technicznych ds.:

- ▶ Przetworów Owocowo-Warzywnych,
- ▶ Kawy i Herbaty,
- ▶ Ryb i Przetworów Rybnych,
- ▶ Mięsa i Przetworów Mięsnych,
- ▶ Żywności Mrożonej,
- ▶ Upraw Roli i Roślin Polowych,
- ▶ Nasion Roślin Oleistych, Tłuszczów Roślinnych i Zwierzęcych oraz ich Produktów,

- ▶ Mikrobiologii Żywności,
- ▶ Analiz Żywności.

Polskie Centrum Akredytacji (PCA)

Zakres współpracy z PCA określa porozumienie z dnia 29 grudnia 2010 r. którego przedmiotem jest zacieśnienie współpracy i wymiany informacji dotyczących ustaleń poczynionych podczas ocen/kontroli prowadzonych w upoważnionych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i akredytowanych przez PCA jednostkach certyfikujących, działających w zakresie rolnictwa ekologicznego i artykułów rolno-spożywczych posiadających zarejestrowane chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne, albo będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami.

Inspekcja Weterynaryjna (IW)

Zakres współpracy z IW określa porozumienie z dnia 18 lutego 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawowanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, w tym głównie odnośnie wymiany informacji o producentach ekologicznych oraz wynikach kontroli wytwarzania i stosowania pasz na zgodność z ustawą o rolnictwie ekologicznym.

W 2013 r. współpraca dotyczyła wymiany informacji i przekazywania opinii merytorycznych na temat producentów pasz oraz producentów wyrobów tradycyjnych.

Ponadto, współpraca dotyczyła wymiany informacji pomiędzy instytucjami w związku z podejrzeniem zafałszowania mięsa wołowego surowcem pochodzenia końskiego.

Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN)

Zakres współpracy z PIORiN określa porozumienie:

- ▶ z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie współpracy przy kontroli produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i wywożonych z terytorium Polski do Federacji Rosyjskiej,
- ▶ z dnia 1 lipca 2010 r. dotyczące realizacji zadań związanych z nadzorem Głównego Inspektora JHARS sprawo-

wanym nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną, w tym głównie odnośnie przeprowadzania kontroli u producentów wytwarzających wegetatywny materiał rozmnożeniowy i nasiona do celów uprawy.

W 2013 r. współpraca dotyczyła głównie realizacji kontroli w zakresie: eksportu świeżych owoców i warzyw do Federacji Rosyjskiej, importowanych win gronowych oraz udzielania informacji odnośnie wydanych pozwoleń na zastosowanie w rolnictwie ekologicznym materiału siewnego, nasion i wegetatywnego materiału nasadzeniowego, który nie był wyprodukowany materiałami ekologicznymi.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS)

Zakres współpracy z PIS określa porozumienie z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie współdziałania przy kontroli produktów roślinnych przeznaczonych do spożycia przez ludzi i wywożonych z terytorium Polski do Federacji Rosyjskiej.

W 2013 r. współpraca dotyczyła głównie realizacji kontroli w zakresie: eksportu świeżych owoców i warzyw do Federacji Rosyjskiej. W 2013 r. współdziałano z Inspekcją Sanitarną w ramach systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach RASFF w związku z podejrzeniem zafałszowania wołowiny surowcem pochodzenia końskiego. Ponadto współpracowano przy rozpatrywaniu skarg dotyczących zagadnień związanych z bezpieczeństwem żywności.

Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa Morskiego

Współdziałanie Okręgowych Inspektorów Rybołówstwa Morskiego oraz IJHARS, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu i form współdziałania okręgowych inspektorów rybołówstwa morskiego oraz IJHARS przy dokonywaniu kontroli produktów rybnych (Dz. U. 2012 nr 0 poz. 2) polega m. in. na:

- ▶ organizowaniu wspólnych kontroli zakładów przetwórczych, magazynów oraz innych pomieszczeń służących do przechowywania lub przetwarzania produktów rybnych,
- ▶ wzajemnym udostępnianiu dokumentów zgromadzonych podczas kontroli, w tym protokołów i decyzji,
- ▶ wzajemnym przekazywaniu informacji o naruszeniu przepisów o organizacji rynku rybnego i możliwości wystąpienia takiego zagrożenia.

Zgodnie z przepisami ustawy o organizacji rynku rybnego kontrola produktów rybnych, zgodnych z definicją art. 1 tiret drugiego rozporządzenia nr 104/2000, jest dokonywana przez:

- ▶ okręgowych inspektorów rybołówstwa morskiego – w szczególności przy wyładunku i pierwszej sprzedaży produktów rybnych pochodzących z połowów morskich,
- ▶ wojewódzkich inspektorów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – w zakresie, trybie i na zasadach określonych w ustawie o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.

W 2013 r. we wspólnych kontrolach przetworów rybnych uczestniczyli inspektorzy wojewódzkich inspektoratów IJHARS w Gdańsku i w Szczecinie.

Rada ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności

Przedstawiciele IJHARS uczestniczą w pracach grup roboczych ds. Edukacji oraz Legislacji funkcjonujących w ramach Rady ds. Racjonalnego Wykorzystania Żywności przy Federacji Polskich Banków Żywności.

Celem prac grup roboczych jest między innymi działanie na rzecz wdrażania systemowych rozwiązań dotyczących ograniczania marnowania żywności oraz propagowanie wiedzy w tym zakresie wśród konsumentów, przedsiębiorców branży spożywczej i administracji publicznej.

W 2013 r. przedstawiciel IJHARS wziął udział w dwóch posiedzeniach Rady, trzech spotkaniach członków Grupy roboczej ds. Edukacji oraz w jednym spotkaniu Grupy roboczej ds. Legislacji. Efektem prac prowadzonych przez przedstawicieli FPBŻ i Rady było wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług dotyczących zwolnienia z podatku VAT darowizn żywności, przekazywanych przez podmioty na rzecz organizacji społecznych. Ponadto w 2013 r. opracowano poradnik dla konsumentów, zawierający wskazówki dotyczące zakupu i przechowywania żywności oraz przygotowywania posiłków.

Inne instytucje

W 2013 r. współpraca IJHARS obejmowała również wymianę informacji z innymi instytucjami działającymi w obszarze kontroli żywności i środków produkcji rolnej, w tym z:

- ▶ Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach – w zakresie przekazywania informacji o stwierdzonych przypadkach wykrycia w produktach ekologicznych niedozwolonych w rolnictwie ekologicznym środków ochrony roślin,
- ▶ Głównym Urzędem Miar – w zakresie wymiany informacji o podmiotach gospodarczych, które w zgłoszeniu podjęcia działalności zadeklarowały konfekcjonowanie artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ Krajową Unią Producentów Soków – w zakresie udziału w pracach Komitetu Technicznego,
- ▶ Włoskim Ministerstwem Rolnictwa, Żywności i Leśnictwa – w zakresie projektu wdrażanego przez włoskie ministerstwo w Macedonii, mającego na celu wsparcie instytucji publicznych w rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz systemu ochrony produktów posiadających zarejestrowane nazwy jako ChNP, ChOG, GTS, a także dostosowanie w tym zakresie prawa krajowego do prawa Unii Europejskiej,
- ▶ Okręgowym Inspektoratem Rybołówstwa – w zakresie współdziałania przy dokonywaniu kontroli produktów rybnych, w tym przekazywania informacji o uchybieniach dotyczących produktów rybnych,
- ▶ Głównym Urzędem Statystycznym – w zakresie przekazywania danych statystycznych dotyczących krajowych gospodarstw rolnych prowadzących produkcję metodami ekologicznymi,
- ▶ Państwowym Przedsiębiorstwem „Wolynstandartmetrologia” – w zakresie wymiany informacji dotyczących aktualnie obowiązujących aktów prawnych dotyczących oceny zgodności standaryzacji i metrologii oraz promocji i przepływu na rynek Polski i Ukrainy wysokiej jakości artykułów rolno-spożywczych własnych producentów,
- ▶ Policją – w zakresie przekazywania informacji dotyczących przeprowadzonych czynności kontrolnych w niektórych podmiotach oraz zgłoszenia przez podmioty działalności gospodarczej w zakresie produkcji, składowania, konfekcjonowania i obrotu artykułami rolno-spożywczymi,
- ▶ Euro Consultants (firma szkoleniowa) – w zakresie projektu „Better Training for Safer Food” Initiative – Quality schemes (organic farming and geographical indications) w ramach porozumienia letter of co-operation z dnia 6 sierpnia 2010 r.

II. ORGANIZACJA I FUNKCJONOWANIE IJHARS W 2013 ROKU

1. Organizacja IJHARS

1.1. Struktura organizacyjna

Organizację Głównego Inspektoratu JHARS określa Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lipca 2009 r. (Dz. Urz. Min. Rol. Nr 18, poz. 62) oraz Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Głównego Inspektora JHARS z dnia 19 lipca 2012 r.

Zadania IJHARS wykonują następujące organy (rysunek 10):

- ▶ Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, który kieruje działalnością IJHARS przy pomocy Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych; Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych jest centralnym organem administracji rządowej, podległym ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych; Głównego Inspektora powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych,

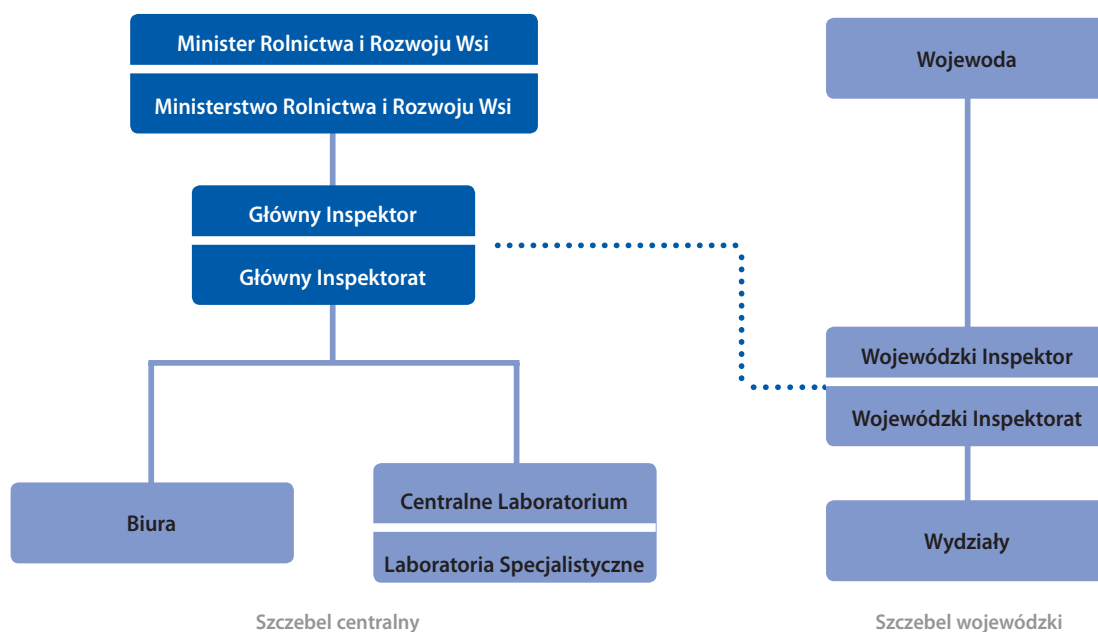
- ▶ Wojewoda wykonujący zadania przy pomocy wojewódzkiego inspektora JHARS, jako kierownika Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, wchodzącego w skład zespolonej administracji wojewódzkiej.

W strukturze organizacyjnej Głównego Inspektoratu JHARS wyodrębniono:

- ▶ 9 biur,
- ▶ 7 samodzielnych stanowisk,
- ▶ 6 laboratoriów, w tym Centralne Laboratorium w Poznaniu i 5 laboratoriów specjalistycznych (Białystok, Gdynia, Kielce, Lublin i Szczecin).

Organizację 16 wojewódzkich inspektoratów JHARS reguluje Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 maja 2005 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad organizacji Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych* (Dz.U. z 2005 r. nr 99 poz. 829).

RYSUNEK 10.
Schemat organizacyjny IJHARS

W strukturze organizacyjnej 4 WIJHARS funkcjonują oddziały zamiejscowe, utworzone przez wojewódzkich inspektorów, za zgodą Głównego Inspektora (Biała Podlaska, Korczowa, Międzyzlesie, Rzepin, Żarska Wieś).

1.2. Baza laboratoryjna

Bazę laboratoryjną GIJHARS w 2013 r. stanowiło 6 nowocześnie wyposażonych laboratoriów, wśród których funkcjonuje Centralne Laboratorium w Poznaniu oraz 5 Specjalistycznych Laboratoriów, tj.: w Białymstoku, Gdyni, Kielcach, Lublinie i Szczecinie.

Laboratoria GIJHARS dysponują odpowiednim potencjałem analitycznym i szerokim zakresem wykonywanych badań, co umożliwia realizację ustawowych zadań nałożonych na IJHARS szeregami ustaw i przepisów wykonawczych. Kompetencje laboratoriów potwierdzają akredytację zgodnie z normą PN-EN-ISO/IEC 17025, a wdrożony ujednolicony system zarządzania, właściwy dla zakresu ich działalności, zapewnia wysoką jakość wyników badań.

Centralne Laboratorium GIJHARS w Poznaniu jest krajowym laboratorium referencyjnym w rozumieniu zapisów rozporządzenia Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego. Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, w 2013 r. przedstawiciel IJHARS został powołany przez KE na okres 3 lat do rady ekspertów, będącej organem koordynującym badania przeprowadzane przez krajowe laboratoria referencyjne.

Laboratoria GIJHARS badają cechy jakościowe artykułów rolno-spożywczych na podstawie próbek pobranych podczas urzędowej kontroli, przeprowadzonej w trybie planowym i doraźnym, w ramach współpracy z państwowymi jednostkami organizacyjnymi, realizującymi politykę rolną państwa oraz na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy. Badania laboratoryjne artykułów rolno-spożywczych obejmują ich właściwości organoleptyczne, fizykochemiczne i mikrobiologiczne w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz wymagań wynikających ze sposobu produkcji, opakowania, prezentacji i oznakowania.

Poszczególne laboratoria wdrożyły od 81 do 338 metodyk akredytowanych, sukcesywnie poszerzając ich zakres, co umacnia specjalizację w poszczególnych grupach towarowych artykułów rolno-spożywczych. W 2013 r. laboratoria GIJHARS rozszerzyły zakresy akredytacji o kolejne 126 metodyk z obszaru analiz chemii klasycznej i instrumentalnej, w tym wymagających opracowania procedur badawczych własnych i walidacji.

Precyzja, dokładność i biegłość analityczna oznaczeń wykonywanych przez laboratoria GIJHARS weryfikowana jest okresowo poprzez porównanie uzyskanych wyników badań tych samych artykułów rolno-spożywczych z wynikami innych laboratoriów.

W 2013 r. laboratoria GIJHARS uczestniczyły w badaniach międzylaboratoryjnych:

- ▶ międzynarodowych, zorganizowanych przez:
 - LGC Standards Proficiency Testing – mleko, mięso i ich przetwory, przetwory zbożowe, rybne, wyroby cukiernicze, oleje, napoje spirytusowe, piwo i surowce browarnicze,
 - Food Analysis Performance Assessment Scheme (FAPAS) – przetwory owocowo-warzywne, mleko i jego przetwory, konserwy sterylizowane, oliwa z oliwek, artykuły GMO,
 - Melisopalinologiczną Grupę Roboczą Międzynarodowej Komisji ds. Miodu (International Honey Commission) – miód,
- ▶ krajowych, zorganizowanych przez Laboratoria GIJHARS, Polcarga International Sp. z o.o. Szczecin, Nuscana Biotechnika Laboratoryjna, JSH Hamilton Poland, Gdańską Fundację Wody oraz Laboratoria Kontrolno-Analityczne Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów; przedmiotem badań międzylaboratoryjnych były głównie: mleko i przetwory mleczne oraz przetwory zbożowe, mięsne i rybne.

Centralne Laboratorium w Poznaniu i laboratoria specjalistyczne GIJHARS uczestniczyły również w badaniach porównawczych między dwoma laboratoriami, w tym także należących do innych instytucji, tj.: JSH Hamilton Poland Ltd, IBPRS Warszawa, Stock Polska Lublin, Nuscana Biotechnika Laboratoryjna, Laboratorium Kontrolno-Analitycznego Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

cach, Kielcach i Poznaniu. Przedmiotem badań były głównie: mleko i jego przetwory, zboża i jego przetwory, przetwory mięsne, rybne, owocowo-warzywne oraz wyroby garmażeryjne.

Badania międzylaboratoryjne potwierdziły, że laboratoria GIJHARS są w pełni przygotowane do rzetelnej oceny jakości handlowej żywności.

1.3. Kontrola graniczna

Artykuły rolno-spożywcze przywożone z zagranicy kontrolowane są przez IJHARS na przejściach granicznych wskazanych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie wykazu przejść granicznych, na których jest dokonywana kontrola jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych sprowadzanych z zagranicy oraz w punktach kontroli granicznej, działających okresowo, tj. po telefonicznym zgłoszeniu importowanych towarów do kontroli.

Kontrola importowanych artykułów rolno-spożywczych odbywa się także wewnątrz kraju, bezpośrednio w składach celnych lub na terenie oddziałów celnych.

Kontrole przeprowadzane są przez upoważnionych inspektorów WIJHARS, wspólnie z pracownikami innych służb, głównie Urzędów Celnych, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Weterynaryjnej. Kontrola artykułów rolno-spożywczych wywożonych z Polski (poza świeżymi owocami i warzywami) jest dobrowolna i odbywa się w ramach oceny jakości handlowej, przeprowadzonej na wniosek zainteresowanego przedsiębiorcy.

W 2013 r. w ramach usprawnienia realizacji zadań IJHARS związanych z kontrolą jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w obrocie z zagranicą, przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w 9 spotkaniach zorganizowanych przez 3 resorty tj.: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Gospodarki. Tematem spotkań było między innymi wdrożenie w Polsce projektu *Single Window* w obrocie towarowym z zagranicą, mającego na celu umożliwienie swobodnej, wzajemnej komunikacji pomiędzy systemem informatycznym Służby Celnej a systemami innych służb i instytucji. Istotą projektu *Single Window* jest stworzenie możliwości przedkładania przez podmioty wszelkich dokumentów i informacji potrzebnych do dopełnienia formalności wywozowych lub przywozowych w jednym miejscu. System umożliwia podmiotom dokonującym obrotu towarowego z zagranicą oraz organom administracji publicznej zaangażowanym w ten obrót, przekazywanie wszelkich danych drogą elektroniczną. Wdrożenie systemu oparte będzie na istniejących lub planowanych narzędziach informatycznych, w szczególności elektroniczną Platformę Usług Administracji Publicznej. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zorganizowało spotkania dotyczące podziału środków finansowych na budowę, modernizację i utrzymanie przejść granicznych (w tym na sfinansowanie zobowiązań wynikających z umów dwustronnych dotyczących przejść granicznych) oraz utrzymanie obiektów pozostałych po przejściach granicznych na wewnętrznych granicach Schengen.

Przedmiotem spotkań były ponadto zagadnienia związane z ograniczeniem barier związanych z importowymi procedurami kontrolnymi, wykonywanymi w polskich portach morskich.

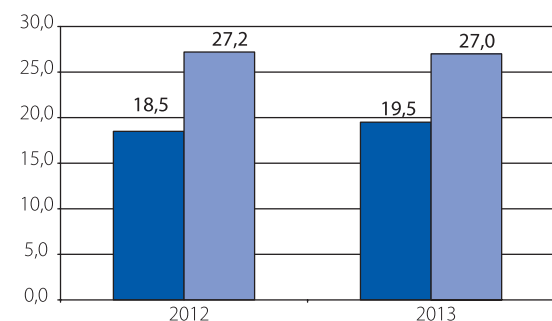
2. Budżet IJHARS

Budżet IJHARS w 2013 r. wyniósł ogółem 46 587,6 tys. zł (rysunek 11) i w porównaniu do 2012 r. zwiększył się o 900,2 tys. zł (tj. o 1,9%). Poszczególne WIJHARS dysponowały kwotą od 893,3 tys. zł (WI Opolo) do 2681,1 tys. zł (WI Warszawa), natomiast GIJHARS - łącznie z 6 laboratoriami specjalistycznymi - kwotą 19 539,8 tys. zł.

Strukturę wydatków określa charakter działalności IJHARS, tj. jednostki budżetowej realizującej zadania kontrolne w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz środków produkcji na rynku krajowym i w obrocie z zagranicą. Z ogólnej kwoty budżetu IJHARS przeznaczono w 2013 r. (rysunek 12):

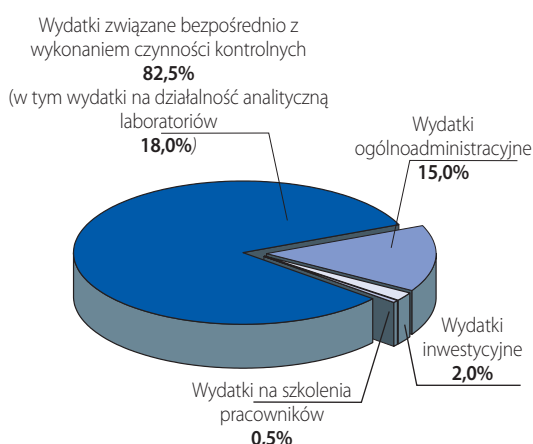
- ▶ 30 039,3 tys. zł na wydatki związane bezpośrednio z realizacją ustawowych zadań kontrolnych (łącznie z wynagrodzeniami), tj. 82,5% ogółu wydatków w 2013 r. (w tym 8362,7 tys. zł na wydatki związane z działalnością analityczną laboratoriów GIJHARS, tj. 18,0%),
- ▶ 7009,1 tys. zł na wydatki ogólnoadministracyjne, tj. 15,0%,
- ▶ 947,1 tys. zł na wydatki inwestycyjne, związane głównie z zakupem sprzętu laboratoryjnego oraz informatycznego, tj. 2,0%,
- ▶ 229,4 tys. zł na wydatki związane ze szkoleniami oraz dofinansowaniem do studiów lub innych form nauki pracowników IJHARS, tj. 0,5%.

RYСУNEK 11.
Budżet IJHARS w latach 2012–2013 w mln zł

■ główny inspektorat
■ wojewódzkie inspektoraty

RYСУNEK 12.
Struktura wydatków IJHARS w 2013 r.

W porównaniu do roku ubiegłego w 2013 r. udział poszczególnych wydatków w ogólnej kwocie budżetu przyznanego IJHARS pozostał na zbliżonym poziomie do 2012 r.

W 2013 r. kwota dochodów IJHARS wyniosła ogółem 4151,6 tys. zł i była niższa o 526,1 tys. zł od dochodów uzyskanych w 2012 r. (4677,7 tys. zł). Dochody budżetowe GIJHARS stanowiły kwotę 658,0 tys. zł, a w poszczególnych WIJHARS kształtowały się na poziomie od 41,5 tys. zł (WI Opolo) do 636,8 tys. zł (WI Szczecin).

Ogólna kwota dochodu była wynikiem:

- ▶ wydania decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne za wprowadzanie do obrotu artykułów rolno-spożywczych o jakości handlowej niezgodnej z wymaganiami lub deklaracją producenta, w tym zafalszowanych oraz produktów niespełniających wymagań ustawy o rolnictwie ekologicznym oraz nałożenia grzywnien w drodze mandatu karnego; ogółem kwota kar pieniężnych i grzywnien wyniosła 2743,4 tys. zł, co stanowiło 66,1% ogółu dochodu IJHARS w 2013 r.,
- ▶ obciążenia przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych w związku ze stwierdzeniem niewłaściwej

- jakości handlowej kontrolowanych artykułów rolno-spożywczych na kwotę ogółem 720,3 tys. zł (tj. 17,4%),
- ▶ obciążenia przedsiębiorców kosztami kontroli i badań laboratoryjnych za przeprowadzenie czynności kontrolnych na wniosek producenta na kwotę ogółem 376,8 tys. zł (tj. 9,0%),
 - ▶ przeprowadzenia egzaminów na rzeczoznawców oraz inspektorów rolnictwa ekologicznego – 185,9 tys. zł, tj. 4,5%,
 - ▶ pozostałych dochodów – 125,2 tys. zł, tj. 3,0%.

3. Pracownicy IJHARS

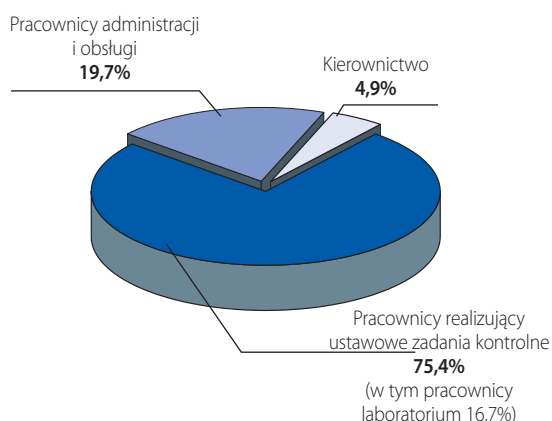
3.1. Zatrudnienie

IJHARS w 2013 r. zatrudniała 659 osób (rysunek 13), w tym 32 (4,9%) na stanowiskach kierowniczych, 497 (75,4%) pracowników bezpośrednio zaangażowanych w realizację zadań ustawowych, w tym kontrolę jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz 110 pracowników laboratoriów (16,7%). Pozostałe 130 osób (19,7%) to pracownicy administracji, kadr, księgowości oraz obsługi prawnej i informacyjnej.

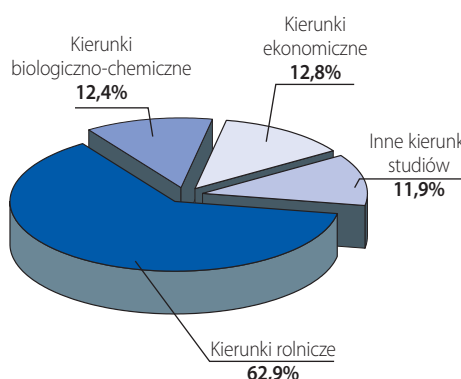
W 2013 r. z pracy w IJHARS odeszło ogółem 26 osób, w tym 17 osób z wojewódzkich inspektoratów i 9 z Głównego Inspektoratu (w tym 7 pracowników z Laboratoriów Specjalistycznych GIJHARS). Fluktuacja kadr w IJHARS kształtowała się na poziomie 3,9%.

W porównaniu do 2012 r. stan zatrudnienia pozostał na zbliżonym poziomie. Średnie zatrudnienie w WIJHARS wynosiło 27 osób i w poszczególnych jednostkach kształtowało się na poziomie od 15 (WI Opolo) do 41 pracowników (WI Warszawa). W Laboratoriach GIJHARS zatrudnionych było średnio 18 pracowników.

RYSUNEK 13.
Struktura zatrudnienia w IJHARS, wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

RYSUNEK 14.
Struktura wykształcenia pracowników IJHARS (wyższe wykształcenie) wg stanu na 31 grudnia 2013 r.

Pracownicy z wykształceniem wyższym stanowili 84,2% ogółu zatrudnionych w IJHARS (555 osób). Wykształcenie o kierunku rolniczym posiadało 349 osób, biologiczno-chemicznym – 69 osób i ekonomicznym – 71 osób. Pozostałe 66 osób ukończyło studia prawnicze, informatyczne, administracyjne lub humanistyczne (rysunek 14).

3.2. Rozwój zawodowy pracowników

IJHARS zapewnia swoim pracownikom możliwość stałego doskonalenia i doskonalenia zawodowego, prowadzonego w formie szkoleń, seminariów i kursów języków obcych.

Szkolenia krajowe organizowane były głównie przez GIJHARS, inne jednostki, a także wojewódzkie inspektoraty. Ogółem w 2013 r. umożliwiono 515 pracownikom IJHARS udział w 165 szkoleniach, przy czym niektóre osoby uczestniczyły w kilku szkoleniach.

Struktura szkoleń obejmowała:

- ▶ 5 szkoleń centralnych (49 miejsc szkoleniowych) dotyczących: systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją, standardów skutecznej i sprawnej pracy administracji, budżetu zadaniowego, właściwej komunikacji urzędów administracji publicznej ze społeczeństwem,

- ▶ 100 szkoleń powszechnych (766 miejsc szkoleniowych) obejmujących takie zagadnienia jak: kadry i finanse (rachunkowość, księgowość, finanse publiczne, budżet zadaniowy, kadry i płace, świadczenia socjalne, ubezpieczenia społeczne, kontrola zarządcza w administracji publicznej, prawo pracy, prawo gospodarcze), stosowanie prawa (zamówienia publiczne, postępowanie administracyjne i egzekucyjne, ochrona danych osobowych i informacji niejawnych, system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym), rozwój interpersonalny (zarządzanie czasem, radzenie sobie ze stresem, komunikacja interpersonalna), zarządzanie zasobami ludzkimi (standardy i procedury zarządzania zasobami ludzkimi w administracji, działania antymobingowe) oraz prowadzenie czynności kancelaryjnych w jednostkach administracji publicznej, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej, podstawy BHP, e-administracja (e-PUAP, e-dokument), BIP, zadania obronne, informatyczne (w tym bezpieczeństwo teleinformatyczne),
- ▶ 60 szkoleń specjalistycznych (836 miejsca szkoleniowe) służących pogłębieniu i uaktualnieniu wiedzy z zakresu prawa żywnościowego i technologii produkcji żywności oraz ujednoczeniu zasad przeprowadzania i dokumentowania kontroli; tematyka szkoleń specjalistycznych dotyczyła głównie: kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (mięso czerwone, jaja, zboże, ryby, kawa, wyroby czekoladowe), w tym oznakowania produktów oraz metodyki pobierania próbek do badań la-

boratoryjnych, metodologii kontroli ex-post, nadzoru nad klasyfikacją tusz w systemie EUROP, certyfikacji w rolnictwie ekologicznym, systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, wprowadzaniu do obrotu nawozów, kontroli świeżych owoców i warzyw, a w przypadku pracowników laboratoriów: nowych metod badawczych oraz obsługi nowoczesnego sprzętu i urządzeń do badań laboratoryjnych.

Ponadto, 11 pracowników IJHARS uzupełniało kwalifikacje na studiach podyplomowych, na kierunkach związanych z ochroną zdrowia publicznego, administracją, prawem pracy, informatyką, ekonomią, zarządzaniem nieruchomościami, bezpieczeństwem i higieną pracy.

Nauka języków obcych prowadzona była na zajęciach organizowanych przez GIJHARS w formie lektoratów i konwersatoriów. W 2013 r. w zajęciach tych uczestniczyło 97 osób.

Istotnym elementem mającym wpływ na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników IJHARS jest udział w licznych krajowych i zagranicznych seminariach, konferencjach i targach. W 2013 r. pracownicy IJHARS uczestniczyli w 120 spotkaniach związanych z rynkiem żywności, w tym: 80 konferencjach, 14 seminariach i 22 targach oraz 3 wizytach studyjnych i 1 warsztatach. Ponadto pracownicy GIJHARS wzięli udział w 6 szkoleniach zagranicznych.

4. Zarządzanie jakością

W 2013 r. IJHARS po raz kolejny poddana została audytowi nadzorcemu, który został przeprowadzony przez firmę certyfikującą BSI Group Polska sp. z o.o. Wyniki audytu potwierdziły, że system zarządzania jakością spełnia wymagania zawarte w międzynarodowej normie ISO 9001:2008 i skutecznie obejmuje proces zarządzania systemem przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym. Jednostka certyfikująca podtrzymała ważność certyfikatu, który był rozszerzony w ubiegłym roku o zagadnienia dotyczące przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

W ramach monitorowania zgodności systemu oraz skuteczności jego wdrożenia i utrzymania w 2013 r. przeprowadzono 11 audytów wewnętrznych w GIJHARS oraz 1 audyt krzyżowy w WIJHARS, zrealizowany zgodnie z *Programem krzyżowych audytów wewnętrznych dla IJHARS na lata 2013–2015*. Wyniki audytów były podstawą podejmowania działań korygujących, zapobiegawczych lub innych działań doskonalących realizowane procesy.

W 2013 r. prowadzono także prace związane z doskonaleniem systemu zarządzania jakością, w tym między innymi dotyczące systematycznego uaktualniania procedur i instrukcji wewnętrznych, określających zasady realizacji poszczególnych zadań IJHARS, w celu ich dostosowania do zmian w przepisach prawnych.

Ponadto, w minionym roku odbyło się spotkanie pełnomocnika Głównego Inspektora ds. systemów zarządzania jako-

ścią z pełnomocnikami ds. zarządzania jakością WIJHARS w celu wymiany doświadczeń i wypracowania działań doskonalących wynikających z ustaleń audytu jednostki certyfikującej.

W związku z funkcjonującym w IJHARS *Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym* odbyło się spotkanie liderów procesu *zarządzanie systemem antykorupcyjnym* z GIJHARS i WIJHARS z liderami poszczególnych procesów w GIJHARS, mające na celu przeprowadzenie kompleksowej analizy ryzyka wystąpienia zagrożeń korupcyjnych dla poszczególnych procesów oraz wymianę doświadczeń i poglądów w tym zakresie. Nowych pracowników przeszkolono w zakresie podstawowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania jakością oraz systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

Ponadto, zorganizowano szkolenia doskonalące dla pełnomocników ds. SZJ, liderów procesu *Zarządzanie systemem antykorupcyjnym* w WIJHARS oraz audytorów wewnętrznych w GIJHARS obejmujące zagadnienia dotyczące audytowania procesów, ze szczególnym uwzględnieniem systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym w Inspekcji JHARS.

Ocena skuteczności, aktualność polityki jakości oraz weryfikacja osiągniętych celów wyznaczonych na 2013 r. były przedmiotem przeglądu zarządzania przeprowadzonego przez Kierownictwo GIJHARS w 2014 r.

5. Nadzór Głównego Inspektora nad realizacją zadań

5.1. Rozpatrywanie odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji

W 2013 r. do Głównego Inspektora wniesiono 217 odwołań od decyzji administracyjnych wojewódzkich inspektorów JHARS, co stanowiło 6,0% ogółu decyzji wydanych przez organ I instancji (tj. 3.577 decyzji).

Odwołania wniesione przez Głównego Inspektora JHARS w 2013 r. dotyczyły decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji w sprawie:

- ▶ niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 177 odwołań (tj. 81,6% ogółu wniesionych), w tym dotyczące: mięsa i przetworów mięsnych (65), mąki i przetworów zbożowych (30), mleka i przetworów mlecznych (22), ryb i przetworów rybnych (11), wyrobów garmażeryjnych (9), miodu, owoców i warzyw oraz ich przetworów (po 8 odwołań), koncentratów spożywczych (7), napojów alkoholowych i bezalkoholowych (po 5 odwołań), jaj i wyrobów cukierniczych (po 2 odwołania), a także czekolady, wyrobów czekoladowych, kawy, herbaty oraz olejów i tłuszczów (po 1 odwołaniu),
- ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin – 11 odwołań (tj. 5,1%),
- ▶ bezprawnego stosowania w oznakowaniu produktów konwencjonalnych określeń nawiązujących do ekologicznej metody produkcji – 8 odwołań (tj. 3,7%),

- ▶ braku zgody na ponowne rozpatrzenie sprawy – 7 odwołań (tj. 3,2%),
- ▶ utrudniania lub uniemożliwiania przeprowadzenia kontroli – 6 odwołań (tj. 2,8%),
- ▶ braku zgody na zastosowanie odstępstw od warunków produkcji metodami ekologicznymi – 2 odwołania (tj. 0,9%),
- ▶ umorzenia należności cywilnoprawnej – 2 odwołania (tj. 0,9%),
- ▶ innych zagadnień (np. odroczenie płatności kary pieniężnej, odmowa umorzenia w całości lub w znacznej części zaległej należności pieniężnej, rozłożenie na raty kary pieniężnej, wyłączenie organu) – 4 odwołania (tj. 1,8%).

Ogółem w okresie sprawozdawczym Główny Inspektor JHARS rozpatrzył 230 odwołań od decyzji administracyjnych, w tym 190 wniesionych w 2013 r. oraz 40 odwołań skierowanych do GIJHARS w latach 2010–2012. Pozostałe 27 odwołań rozpatrzone zostaną z zachowaniem obowiązującego terminu w 2014 r.

W wyniku postępowania odwoławczego Główny Inspektor JHARS (tabela 12) utrzymał w mocy 117 decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji (tj. 50,9%), a pozostał bez rozpatrzenia lub umorzył postępowanie odwoławcze w przypadku 5 spraw (tj. 2,2%).

TABELA 12. Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez wojewódzkich inspektorów JHARS

Lp.	Sposób rozpatrzenia odwołań od decyzji administracyjnych wydanych przez organ I instancji	Liczba rozpatrzonych w 2013 r. odwołań od decyzji administracyjnych i zażaleń na postanowienia, wniesionych do Głównego Inspektora JHARS:			% rozpatrzonych odwołań do wniesionych
		w latach 2010-2012	w 2013 r.	ogółem	
1.	Utrzymanie decyzji organu I instancji	27	90	117	50,9
2.	Uchylenie w całości zaskarżonych decyzji i umorzenie postępowania organu I instancji	5	27	32	13,9
3.	Uchylenie w całości lub w części zaskarżonej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy	2	25	27	11,7
4.	Uchylenie w całości zaskarżonych decyzji i przekazanie do ponownego rozpatrzenia	4	12	16	7,0
5.	Wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonalności decyzji	0	11	11	4,8
6.	Przekazanie odwołania/wniosku według właściwości	0	7	7	3,0
7.	Wydanie postanowienia o niedopuszczalności odwołania	0	3	3	1,3
8.	Wydanie postanowienia o uchybieniu terminu do wniesienia odwołania	0	3	3	1,3
9.	Umorzenie postępowania odwoławczego	0	3	3	1,3
10.	Wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonalności decyzji	0	3	3	1,3
11.	Odmówienie umorzenia należności cywilno-prawnej	1	2	3	1,3
12.	Pozostawienie bez rozpoznania	0	2	2	0,9
13.	Inne (przywrócenie terminu do wniesienia odwołania, przekazanie do WSA wniosku o wstrzymanie wykonalności decyzji, stwierdzenie bezprzedmiotowości wniosku)	1	2	3	1,3
Ogółem		40	190	230	100,0

W 2013 r. do Głównego Inspektora JHARS wpłynęło ogółem 13 wniosków, w tym: 2 o wznowienie postępowania i 11 o stwierdzenie nieważności decyzji. Główny Inspektor JHARS stwierdził nieważność 5 decyzji/postanowień, natomiast w przypadku 6 spraw odmówił stwierdzenia nieważności decyzji.

Ponadto, w 2013 r. do Głównego Inspektora JHARS wpłynęło ogółem 13 zażaleń, w tym: 12 na postanowienia wydane przez wojewódzkich inspektorów JHARS oraz 1 zażalenie na niezakończoną sprawę w terminie. Główny Inspektor JHARS utrzymał w mocy 7 postanowień wojewódzkich inspektorów JHARS.

W 2013 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego wpłynęły 63 skargi na decyzje administracyjne wydane przez Głównego Inspektora JHARS w ramach rozpatrzenia odwołań od decyzji organu I instancji.

Zaskarżone decyzje administracyjne dotyczyły spraw rozpatrywanych przez organ I instancji w zakresie:

- ▶ niewłaściwej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – 50 skarg, w tym dotyczące mięsa i jego przetworów (14), mleka i jego przetworów (9), mąki i przetworów zbożowych (7), ryb i przetworów rybnych (5), napojów alkoholowych (4), czekolady i wyrobów czekoladowych, koncentratów spożywczych, miodu, olejów i tłuszczów (po 2 skargi), jaj, wyrobów garmazeryjnych, kawy i herbaty (po 1 skardze),

TABELA 13. Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA

Lp.	Sposób rozpatrzenia skarg przez WSA	Liczba rozpatrzonych skarg	% ogółu skarg złożonych do WSA w 2013 r.
1.	Oddalenie skargi strony	23	36,5
2.	Odrzucenie skargi strony	5	7,9
3.	Uchylenie zaskarżonej decyzji	2	3,2
Ogółem rozpatrzonych:		30	47,6
Ogółem pozostałych do rozpatrzenia:		33	52,4
Ogółem skierowanych do WSA:		63	100,0

- ▶ bezprawnego stosowania w oznakowaniu produktów konwencjonalnych określeń nawiązujących do ekologicznej metody produkcji – 5 skarg,
- ▶ ponownego rozpatrzenia sprawy – 4 skargi,
- ▶ utrudniania lub uniemożliwienia przeprowadzenia kontroli – 2 skargi,
- ▶ nieprawidłowego wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających ochronę roślin – 1 skarga,
- ▶ niewykonania zaleceń pokontrolnych – 1 skarga.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w 2013 r. rozpatrzył 30 skarg (tj. 47,6% złożonych) rozstrzygając na korzyść Głównego Inspektora JHARS 28 przypadków, tj. 93,3% rozpatrzonych. Do rozpatrzenia przez WSA pozostają 33 skargi (tabela 13).

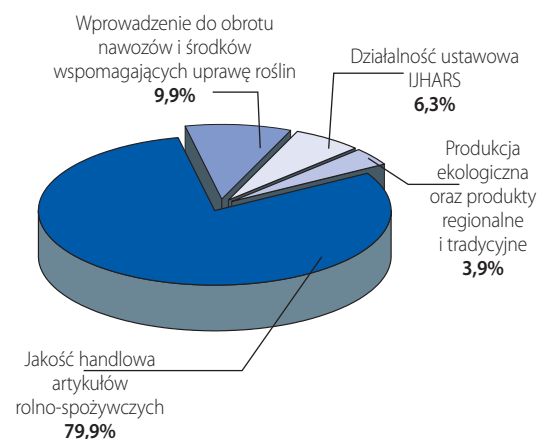
5.2. Rozpatrywanie skarg

W 2013 r. organy IJHARS rozpatrzyły ogółem 254 skargi, w tym 41 skarg rozpatrzył Główny Inspektor a 213 skarg wojewódzcy inspektorzy JHARS. W wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego za zasadne uznano 73 skargi, tj. 28,8% rozpatrzonych. Największą liczbę skarg rozpatrzył Wielkopolski Wojewódzki Inspektor JHARS (26 skarg), natomiast Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor JHARS nie rozpatrzył bezpośrednio żadnej skargi.

Zagadnienia zgłoszone w 254 skargach rozpatrzonych w 2013 r. przez organy IJHARS dotyczyły (rysunek 15):

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, co zgłoszono w 203 skargach (tj. 79,9% ogółu rozpatrzonych); najczęściej kwestionowano jakość handlową:
 - mięsa i jego przetworów (28 skarg),
 - mleka i jego przetworów (26),
 - przetworów owocowo-warzywnych (23),
 - świeżych owoców i warzyw (22),
 - wyrobów piekarskich (15),
 - przetworów zbożowych (12),
 - jaj i ich przetworów (12),
 - ryb i przetworów rybnych (11),
 - drobiu i jego przetworów (11),
 - wyrobów cukierniczych (7),
 - wyrobów garmażeryjnych (6),
 - kawy i herbaty (6),
 - wyrobów ciastkarskich (4),
- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin bez wymaganego pozwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – 25 skarg (tj. 9,9% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ działalności ustawowej IJHARS – 16 skarg (tj. 6,3% ogółu rozpatrzonych),

RYСУNEK 15. Tematyka skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2013 r.

- ▶ nieprzestrzegania wymagań produkcji ekologicznej – 7 skarg (tj. 2,7% ogółu rozpatrzonych),
- ▶ wprowadzania do obrotu środków spożywczych, których oznakowanie sugeruje, że należą do grupy produktów regionalnych lub tradycyjnych – 3 skargi (tj. 1,2 % ogółu rozpatrzonych).

W porównaniu do 2012 r. liczba skarg rozpatrzonych przez IJHARS w 2013 r. zwiększyła się o 79, tj. o 45,0%. Analiza zarzutów zawartych w skargach rozpatrzonych w 2013 r. wykazała, że w porównaniu do 2012 r. zwiększyła się liczba skarg dotyczących:

- ▶ jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych o 68 skarg, tj. o 50,4%), w tym głównie odnośnie takich grup towarowych jak: przetwory owocowo-warzywne, świeże owoce i warzywa, ryby i przetwory rybne, mięso i jego przetwory, kawa i herbata; mniej skarg odnotowano w odnośnie jakości handlowej wyrobów piekarskich,
- ▶ wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin (o 9 skarg, tj. 56,3 %),
- ▶ działalności ustawowej IJHARS (o 3 skargi, tj. 23,0%),
- ▶ nieprzestrzegania wymagań produkcji ekologicznej (o 2 skargi, tj. 40,0%).

Zmniejszyła się natomiast o 3 (tj. o 50,0%) liczba skarg dotyczących wprowadzania do obrotu środków spożywczych, których oznakowanie sugeruje, że należą do grupy produktów regionalnych lub tradycyjnych.

W wyniku rozpatrzenia 254 skarg 73 z nich uznano za zasadne (tj. 28,8% ogółu rozpatrzonych), w tym 67 dotyczących jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (przetwory mięsne, rybne, mleczne, zbożowe i owocowo-warzywne, jaja i ich przetwory, wyroby piekarskie, cukiernicze i ciastkarskie, wyroby spirytusowe, wino, napoje alkoholowe i bezalkoholowe, wyroby garmażeryjne, świeże owoce i warzywa, miód, kawa i herbata, produkty ekologiczne i regionalne) oraz 6 odnoszących się do wprowadzania do obrotu nawozów i środków wspomagających uprawę roślin bez zezwolenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

5.3. Kontrola wewnętrzna

W ramach koordynacji i nadzoru nad działalnością JHARS, sprawowanego przez Głównego Inspektora na podstawie

ustawy *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*, prowadzone są kontrole wewnętrzne w komórkach organizacyjnych GIJHARS oraz w wojewódzkich inspektoratach JHARS. Czynności te wykonują pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej, działający na podstawie upoważnień kontroli wydawanych przez Głównego Inspektora JHARS.

Kontrole prowadzone są w trybie planowym, na podstawie programów zatwierdzanych przez Głównego Inspektora JHARS, jak również doraźnie, w przypadku konieczności rozpatrzenia spraw wynikających z bieżącej działalności IJHARS.

W 2013 r. przeprowadzono ogółem 22 kontrole wewnętrzne, w tym:

- ▶ 10 kontroli planowych, w tym 9 w wojewódzkich inspektoratach JHARS,
- ▶ 12 kontroli doraźnych, w tym 11 w wojewódzkich inspektoratach JHARS.

Tematyka planowej kontroli wewnętrznej dotyczyła oceny funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), opracowanego i wdrożonego w IJHARS w celu usprawnienia wymiany bieżących informacji o realizacji zadań ustawowych przez WIJHARS. Zakres planowej kontroli wewnętrznej obejmował w szczególności zagadnienia dotyczące:

- ▶ organizacji i zasad wprowadzania danych statystycznych do programu ZSI oraz form sprawowanego nadzoru przez kierownictwo WIJHARS,
- ▶ rzetelności i terminowości wprowadzania danych do programu ZSI przez pracowników WIJHARS,
- ▶ wykorzystania danych statystycznych zgromadzonych w programie ZSI do bieżącego opracowywania informacji z zakresu realizacji zadań ustawowych IJHARS, planowania kontroli w zakresie jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (analiza ryzyka) oraz oceny pracy inspektorów przeprowadzających czynności kontrolne.

Kontrole wewnętrzne zrealizowane w trybie doraźnym dotyczyły:

- ▶ aktualizacji przez WIJHARS danych o zakresie prowadzonej działalności gospodarczej przez przedsiębiorców funkcjonujących na terenie poszczególnych WIJHARS,

- ▶ rozpatrzenia skargi dotyczącej klasyfikacji tusz wieprzowych w systemie EUROOP,
- ▶ rozpatrzenia skargi dotyczącej przestrzegania zasad i trybu kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych,
- ▶ rozliczenia należności z firmą wykonującą usługi remontowe w ramach umowy zawartej z GIJHARS.

Zgodnie z zasadami kontroli wewnętrznej, podczas przeprowadzania czynności kontrolnych sprawdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych wydanych przez Głównego Inspektora JHARS w wyniku poprzednich kontroli wewnętrznych.

Kontrolowane jednostki zobowiązane zostały do pełnej realizacji zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniach pokontrolnych, wydanych przez Głównego Inspektora JHARS. Wnioski z kontroli wykorzystano do doskonalenia zasad wprowadzania i korzystania z danych statystycznych gromadzonych w ZSI oraz organizacji pracy z programem.

5.4. Audyt wewnętrzny

Audyt wewnętrzny ma na celu:

- ▶ badanie systemów zarządzania i kontroli w jednostce, w tym procedur kontroli finansowej, w wyniku których kierownik jednostki uzyskuje obiektywną i niezależną

ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności tych systemów,

- ▶ prowadzenie czynności doradczych, w tym składanie wniosków, mających na celu usprawnienie funkcjonowania jednostki.

Audyt wewnętrzny przeprowadzany jest na podstawie rocznego planu audytu wewnętrznego jednostki sektora finansów publicznych (JSFP), zwanego „planem audytu”. Zadania audytu w GIJHARS wykonuje pracownik zatrudniony na stanowisku audytora wewnętrznego, spełniający wymogi ustawy o finansach publicznych.

W 2013 r. zrealizowano zadania audytorskie w zakresie:

- ▶ wykorzystania potencjału laboratoriów GIJHARS przy realizacji kontroli planowych,
- ▶ realizacji zamówień publicznych powyżej progu 14 tys. euro,
- ▶ nadzoru Głównego Inspektora nad ośrodkami certyfikującymi chmiel i produkty chmielowe.

Ponadto, Audytor w 2013 r. wykonał poza planem audytu zadanie zlecone przez Ministerstwo Finansów o charakterze doradczym – w zakresie zarządzania bezpieczeństwem systemów teleinformatycznych w wybranych urządach administracji rządowej.

6. Działalność informacyjna

Prowadzenie rzetelnej polityki informacyjnej jest ważnym elementem działalności IJHARS, kierowanej zarówno do producentów i przedsiębiorców sektora rolno-spożywczego, jak i konsumentów. Rozpowszechnianie informacji jest wielopłaszczyznowe i odbywa się przede wszystkim poprzez współpracę z mediami, działalność prasową i wydawniczą oraz komunikację wewnętrzną.

Mając na celu wykreowanie własnej aktywnej i rzetelnej polityki informacyjnej IJHARS stara się dotrzeć do jak największej liczby odbiorców, którymi są zarówno pracownicy IJHARS jak i osoby z zewnątrz. Relacje z ważnych spotkań, w których uczestniczyli pracownicy IJHARS publikowane były na stronie www.ijhars.gov.pl oraz jako artykuły w Biuletynie *Wiedza i Jakość*. W 2013 r. systematycznie opracowywano komunikaty prasowe na temat działalności IJHARS w ujęciu kwartalnym i rocznym oraz przeprowadzano comiesięczną analizę publikacji prasowych.

6.1. Strona internetowa IJHARS

Podstawowym źródłem informacji o działaniach IJHARS jest strona internetowa www.ijhars.gov.pl. Na stronie zamieszczone są m.in.: informacje o bieżących działaniach IJHARS, informacje o aktualnych wynikach kontroli, wykaz przepisów prawnych, wzory formularzy i wniosków, informacje dotyczące współpracy z innymi organizacjami. Zgodnie z przepisami prowadzony jest również Biuletyn Informacji Publicznej (BIP) www.ijhars.gov.pl/bip. W ramach BIP publikowane są informacje określone w ustawie o dostępie do informacji publicznej.

6.2. Współpraca z mediami

Priorytetem współpracy jest bieżące informowanie mediów o działalności IJHARS oraz przekazywanie informacji na temat przeprowadzanych kontroli artykułów rolno-spożywczych.

Informacje przekazywano w formie:

- ▶ komunikatów prasowych dystrybuowanych wśród mediów,

- ▶ wywiadów z przedstawicielami IJHARS,
- ▶ artykułów opracowywanych na życzenie zainteresowanych redakcji,
- ▶ bieżących kontaktów z poszczególnymi redakcjami i dziennikarzami,
- ▶ seminariów oraz spotkań zewnętrznych,
- ▶ udziału kierownictwa IJHARS w nagraniach radiowych i telewizyjnych,
- ▶ komentarzy i opinii do prasy,
- ▶ warsztatów z udziałem mediów,
- ▶ materiałów, tj.: biuletynu *Wiedza i Jakość*, *Sprawozdania rocznego z działalności Inspekcji JHARS*, *Raportu o stanie rolnictwa ekologicznego w latach 2011-2012*, publikacji dotyczących kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, kontroli ex-post.

W 2013 r. IJHARS współpracowała z takim mediami jak:

- ogólnopolskie stacje telewizyjne (TVP 1, TVP Info, TVN, CNBC, TVN, TVN24, Agro News, Polsat News, Superstacja, Telewizja Rolnicza) oraz stacje regionalne (TVP Białystok, TVP Lublin, TVP Olsztyn, TVP Opole, TVP Rzeszów),
- ▶ ogólnopolskie stacje radiowe (PR1, PR3, Radio Zet) oraz stacje regionalne (Radio Olsztyn, Radio Opole, Radio Rzeszów, Radio Merkury, Radio VIA),
- ▶ prasa ogólnopolska (Dziecko, Dziennik Gazeta Prawna, Focus, Gazeta Wyborcza, Metro, Newsweek, Polityka, Puls Biznesu, Rzeczpospolita),
- ▶ prasa lokalna (Dziennik Bałtycki, Dziennik Łódzki, Dziennik Zachodni, Echo Miasta, Express Bydgoski, Gazeta Krakowska, Gazeta Lubuska, Gazeta Pomorska, Głos Pomorza, Głos Wielkopolski, Gazeta Wyborcza – wydanie lokalne, Kronika Beskidzka, Kurier Szczeciński, Nowa Trybuna Opolska, Super Nowości, Tygodnik Ciechanowski, Tygodnik Płocki, Tygodnik Podhalański, Tygodnik Siedlecki, Tygodnik Zamojski),
- ▶ wydawnictwa branżowe (Agro Trendy, Agro Przemysł, Bilans dodatni, Bake & Sweet, Bezpieczeństwo i Higiena Żywności, Eurogospodarka, Farmer, Ford Lex, Fresh & Cool Market, Mięśne Technologie, Miesięcznik ogrodniczy *Owoce Warzywa Kwiaty*, Nowa Wieś Europejska, Nowości, Przegląd Komunalny, Przegląd Piekarski i Cukierni-

czy, Przegląd Mleczarski, Przegląd Spożywczy, Poradnik Gospodarki, Polish Food, Rzeźnik Polski, Top Agrar Polska, Tygodnik Rolniczy, Wiadomości Handlowe),

- ▶ portale internetowe (agronews.com.pl, edziecko.pl, gazeta.pl, jemświadomie.pl, onet.pl, portalspożywczy.pl, wp.pl).

Wśród tematów najchętniej podejmowanych przez media w 2013 r., była między innymi: jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych, w tym produktów z mięsa czerwonego, przetworów mlecznych, świeżych owoców i warzyw, jak również zagadnienia dotyczące znakowania i fałszowania żywności, produktów zarejestrowanych jako ChOG, ChNP i GTS oraz zagadnienia związane z rolnictwem ekologicznym.

6.3. Biuletyn *Wiedza i Jakość*

Procesom usprawnienia komunikacji, zarówno z odbiorcami, jak i pracownikami, służy wydawany od 2005 r. biuletyn

informacyjny *Wiedza i Jakość*. Głównym celem tej publikacji jest szeroko pojęte informowanie środowisk sektora rolno-spożywczego o aktualnych, a także systematycznych działaniach IJHARS, WIJHARS oraz Laboratoriów Specjalistycznych. Biuletyn przekazywany jest do mediów, przedstawicieli środowisk naukowych, Senackiej Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz innych zainteresowanych instytucji. Ponadto, rozsyłany jest do bibliotek, co wynika z ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych.

W 2013 r. ukazało się 5 numerów biuletynu, w tym jeden w całości poświęcony obchodom 10-lecia istnienia IJHARS, każdy w nakładzie 250 sztuk. Biuletyn *Wiedza i Jakość* dostępny jest również na stronie internetowej IJHARS, dzięki czemu dociera do szerokiej grupy odbiorców.

7. Pozostała działalność IJHARS

Ważnym elementem pozakontrolnym z zakresu działalności IJHARS jest propagowanie wiedzy dotyczącej jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych wśród szerokiego grona odbiorców. W 2013 r. do ważnych wydarzeń sprzyjających rozpowszechnianiu wiedzy zaliczyć należy:

- ▶ spotkanie z przedstawicielami branży mięsnej dotyczące omówienia wytycznych i przedstawienia założeń Decyzji Wykonawczej Komisji 2013/98/UE z dnia 19 lutego 2013 r. w odniesieniu do pomocy finansowej Unii na rzecz skoordynowanego planu kontroli w celu ustalenia skali występowania oszukańczych praktyk przy wprowadzaniu do obrotu określonych rodzajów żywności; gospodarzami spotkania był Główny Inspektor JHARS i Wiceprezes UOKiK, natomiast w spotkaniu udział wzięli przedstawiciele MRiRW, Związku Polskie Mięso, Stowarzyszenia Rzeźników i Wędliniarzy RP, Unii Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego, Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji oraz Polskiej Federacji Producentów Żywności (5 marca),
- ▶ konferencję szkoleniową „Nowe wyzwania wynikające z nowelizacji przepisów UE o znakowaniu żywności” zorganizowaną przez Stowarzyszenie Rzeźników i Wędliniarzy RP, pod patronatem Głównego Inspektora JHARS; przedstawiciel GIJHARS wygłosił prezentację pt. „Jakość przetworów mięsnych, ze szczególnym uwzględnieniem znakowania w świetle obowiązujących przepisów oraz zmian związanych z rozporządzeniem nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności” (9 kwietnia),
- ▶ konferencję „Jakość i bezpieczeństwo żywności w kontekście aktualnych zagrożeń” zorganizowaną przez Biuro Promocji Jakości, pod patronatem Głównego Inspektora JHARS; celem spotkania była wymiana poglądów na temat konieczności stworzenia norm i standardów jakościowych dla wyrobów mięsnych, pozwalających na zaoferowanie na rynku wyrobów najwyższej jakości; Główny Inspektor JHARS przedstawił prezentację pt. „Aktualne zagrożenia w branży mięsnej na podstawie kontroli i badań przeprowadzonych przez IJHARS” (23 kwietnia),
- ▶ akcję promocyjną „Mięsna Arena”, która odbyła się w ramach Wystawy Zwierząt Hodowlanych zorganizowanej przez Stowarzyszenie Rzeźników i Wędliniarzy RP, pod patronatem Głównego Inspektora JHARS; celem akcji była promocja mięsa poprzez edukację i upowszechnianie wiedzy na temat jego produkcji, walorów smakowych i udziału w diecie (11-12 maja),
- ▶ spotkanie Głównego Inspektora JHARS z Wiceministrem Rolnictwa Republiki Czeskiej; celem spotkania było omówienie współpracy bilateralnej w zakresie bezpieczeństwa żywności i nowej perspektywy Wspólnej Polityki Rolnej (3 czerwca),
- ▶ IX warsztaty dla mediów zorganizowane przez Głównego Inspektora JHARS; spotkanie poświęcone było znakowaniu środków spożywczych w świetle nowych przepisów prawnych (27 czerwca),
- ▶ III Letnią Szkołę Prawa Żywnościowego zorganizowaną przez IGI Ford Consulting, pod patronatem Głównego Inspektora JHARS; przedstawiciel GIJHARS przedstawił prezentację pt. „Kontrola znakowania środków spożywczych prowadzona przez IJHARS” (24-26 czerwca),
- ▶ konferencję „Etyka w produkcji i obrocie żywnością” zorganizowaną w Senacie przez Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi we współpracy z Krajową Izbą Gospodarczą „Przemysł Spożywczy”, w której uczestniczył Główny Inspektor JHARS; tematem konferencji była między innymi etyka w biznesie żywnościowym oraz systemy kontroli jakości żywności (18 lipca),
- ▶ konferencję „Świętomięs Polski” skierowaną do właścicieli i pracowników zakładów mięsnych, mediów oraz konsumentów zainteresowanych sprawami kryzysu w przemyśle spożywczym, pod patronatem Głównego Inspektora JHARS; przedstawiciel GIJHARS przedstawił prezentację pt. „Nowe wyzwania wynikające z nowelizacji przepisów UE o znakowaniu żywności” (10-11 sierpnia),
- ▶ XI Forum Spółdzielczości Mleczarskiej zorganizowane przez Polską Izbę Mleka; Zastępca Głównego Inspektora JHARS przedstawiła prezentację „Zapewnienie bezpieczeństwa i jakości żywności w handlu międzynarodowym” (12-14 września),
- ▶ międzynarodową konferencję „Potencjał eksportowy branż polskich specjalności żywnościowych” zorganizowaną podczas targów branży spożywczej Polagra Food 2013, w trakcie której Główny Inspektor JHARS wygłosił referat pt. „Bezpieczeństwo polskiej żywności – system nadzoru nad jakością”; w konferencji uczestniczyli przedstawiciele Kancelarii Prezesa RM, polskiego rządu, delegacje zagraniczne z Chin,

- Niemiec, Rosji, Turcji, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, a także przedsiębiorcy i dziennikarze (23-29 września),
- ▶ konferencję szkoleniową „Znakowanie produktów spożywczych” zorganizowaną przez Polską Federację Producentów Żywności; głównym tematem konferencji było prawidłowe oznakowanie produktów spożywczych zgodne z wymaganiami prawa żywnościowego; Zastępca Głównego Inspektora JHARS omówiła wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące stosowania rozporządzenia nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (10 października),
 - ▶ spotkanie przedstawicieli GIJHARS z delegacją tureckich producentów owoców i warzyw; przedstawiciele GIJHARS omówili zasady kontroli jakości świeżych owoców i warzyw objętych wymaganiami norm handlowych UE na etapie importu z krajów trzecich (28 października),
 - ▶ seminarium „Nowe wyzwania w produkcji żywności i pasz w UE” zorganizowane przez Biuro Promocji Jakości; Główny Inspektor JHARS wygłosił referat pt. „Zafalszowanie żywności pochodzenia zwierzęcego, na podstawie wyników kontroli IJHARS” (20-21 listopada),
 - ▶ konferencję „Rolnictwo ekologiczne czynnikiem rozwoju lokalnego-analiza wybranych przypadków” zorganizowaną przez Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, będącą podsumowaniem badań przeprowadzonych przez pracowników IRWiR PAN; w konferencji uczestniczył Główny Inspektor JHARS (25 listopada),
 - ▶ konferencję dla studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w zakresie zagadnień związanych z kompetencją IJHARS w tym kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych w produkcji i obrocie, ze szczególnym uwzględnieniem świeżych owoców i warzyw oraz ich przetworów, zorganizowaną przez Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS,
 - ▶ spotkania Kapituły wojewódzkiego etapu konkursu pod nazwą „Polski Producent Żywności 2013”, w których brał udział Łódzki Wojewódzki Inspektor JHARS,
 - ▶ uczestnictwo Opolskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS w opracowaniu „Poradnika dla producentów rolnych prowadzących dostawy bezpośrednio, sprzedaż bezpośrednią, gospodarstwa agroturystyczne oraz oferujących produkty tradycyjne” we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Opolskiego,
 - ▶ spotkanie szkoleniowo-informacyjne w zakresie prawidłowości oznakowania przetworów mięsnych zorganizowane przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS dla przedstawicieli branży mięsnej oraz przedstawicieli Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii, Urzędu Marszałkowskiego, Regionalnej Izby Gospodarczej Żywności Naturalnej i Tradycyjnej, Agencji Rynku Rolnego oraz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego jak również szkolenia dla studentów Wydziału kształtowania Środowiska i Rolnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w zakresie zadań IJHARS,
 - ▶ szkolenie dla pracowników Izby Celnej w Krakowie w zakresie pobierania próbek mięsa czerwonego i jego przetworów oraz szkolenie dla studentów Wydziału Technologii Żywności Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie w zakresie działalności IJHARS zorganizowane przez Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS,
 - ▶ spotkania Kapituły w ramach projektu organizowanego przez Urząd Marszałkowski pt. „Europejska sieć regionalnego dziedzictwa kulinarnego – Dolny Śląsk”, w których brał udział Dolnośląski Wojewódzki Inspektor JHARS,
 - ▶ szkolenie dla przedsiębiorców w zakresie znakowania przetworów mięsnych zorganizowane przez Lubuskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS,
 - ▶ szkolenie dla producentów w zakresie oznakowania pomidorów zorganizowane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora JHARS.
- Ponadto, przedstawiciele IJHARS uczestniczyli w organizacji szeregu konferencji, seminariów i targów, na których omawiano zagadnienia dotyczące:
- ▶ rolnictwa ekologicznego – pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS w: Białymstoku, Kielcach i Rzeszowie,
 - ▶ produktów regionalnych i tradycyjnych – pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS w: Białymstoku, Rzeszowie, Olsztynie i Zielonej Górze,
 - ▶ rynku żywnościowego, w tym między innymi dotyczące branży cukierniczo-piekarskiej, garmażeryjnej, owocowo-warzywnej, mięsnej, rybnej, winiarskiej i zbożowej oraz napojów spirytusowych – pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS w: Białymstoku, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Rzeszowie i Zielonej Górze,
 - ▶ zmian w przepisach w zakresie znakowania artykułów rolno-spożywczych – pracownicy GIJHARS oraz WIJHARS w Opolu,
 - ▶ prawidłowości wprowadzania do obrotu nawozów oraz środków wspomagających uprawę roślin – pracownicy GIJHARS.

III. KIERUNKI DZIAŁANIA IJHARS W 2014 r.

III. Kierunki działania IJHARS w 2014 r.

Rok 2014 będzie dwunastym rokiem działalności IJHARS, która w ramach urzędowej kontroli żywności w Polsce, chroni interesy konsumentów i producentów oraz wpływa na pozytywną stymulację procesów rozwoju przetwórstwa, dystrybucji i eksportu żywności.

Do podstawowych kierunków działania IJHARS w 2014 r. należy zaliczyć:

- ▶ realizację zadań kontrolnych wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli na 2014 r.*,
- ▶ aktualizację i rozszerzenie zakresu akredytacji w laboratoriach GIJHARS,
- ▶ wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym,
- ▶ wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS,
- ▶ usprawnienie realizacji programu kontroli ex-post,
- ▶ kontynuacja aktywności IJHARS na forum międzynarodowym.

Realizacja zadań kontrolnych, wskazanych w *Rocznym ramowym planie kontroli*

Roczny ramowy plan kontroli na 2014 r. obejmuje zarówno zadania kontrolne wynikające z ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych jak i innych ustaw, w których określone zostały kompetencje IJHARS. Tematyczny zakres planowych kontroli opracowany został między innymi w oparciu o wyniki analizy ryzyka sporządzonej na podstawie danych z kontroli przeprowadzonych w latach poprzednich oraz propozycje tematów zgłoszonych przez instytucje współpracujące z IJHARS.

Kontrole realizowane w 2014 r. swoim zakresem obejmować będą wszystkie aspekty jakości handlowej, tj. ocenę organoleptyczną, badania fizykochemiczne oraz prawidłowość znakowania.

W ramach zaplanowanych kontroli sprawdzona zostanie jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych stanowiących podstawę codziennej diety przeciętnego konsumenta, tj. przetwory mleczne, mięsne, rybne, owocowe i warzy-

ne, zbożowe, jaja, miód, wyroby garmażeryjne oraz świeże owoce i warzywa. W planie kontroli uwzględniono produkty, odnośnie których w latach poprzednich odnotowano wysoki odsetek nieprawidłowości lub dla których zakres kontroli obejmował wybrane aspekty jakości handlowej, np. znakowanie.

Kontroli IJHARS podlegać będą także produkty oferowane do sprzedaży bez opakowań jednostkowych (np. wyroby garmażeryjne, pieczywo).

Część z zaplanowanych kontroli uwzględniać będzie wszystkie aspekty jakości handlowej, natomiast niektóre skoncentrują się głównie na zagadnieniach związanych z prawidłowością znakowania.

Aktualizacja i rozszerzenie zakresu akredytacji w laboratoriach GIJHARS

W 2014 r. priorytetem działania laboratoriów GIJHARS będzie:

- ▶ wdrożenie nowych metodok badawczych ukierunkowanych na potrzeby wynikające z zaplanowanych na 2014 r. tematów kontroli jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych z uwzględnieniem kompleksowej oceny danego produktu, w tym wykrywania różnego rodzaju zafałszowań i oznaczania surowców użytych do produkcji kontrolowanego wyrobu,
- ▶ rozszerzenie zakresu akredytacji potwierdzających kompetencje laboratoriów; planując rozszerzenie zakresu akredytacji kierowano się zakresem akredytacji dla danej matrycy i uzupełnieniem brakujących parametrów tak, aby wydawać pełne wyniki badań dla danego produktu jako akredytowane,
- ▶ utrzymanie wysokiej jakości badań poprzez uczestnictwo poszczególnych laboratoriów w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych,
- ▶ doskonalenie systemu zarządzania jakością poprzez szkolenia wewnętrzne pracowników laboratoriów GIJHARS,
- ▶ organizacja spotkania Grupy Ekspertów ds. analizy mięsa drobiowego; w spotkaniu zaplanowanym na III kwartał

2014 r. udział wezmą przedstawiciele krajowych laboratoriów referencyjnych krajów członkowskich UE.

Wzmocnienie systemu kontroli jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym

W 2014 r. działania IJHARS wykonywane w ramach nadzoru nad jednostkami certyfikującymi i produkcją ekologiczną obejmować będą:

- ▶ audyty w jednostkach certyfikujących przeprowadzane w celu sprawdzenia stosowanych procedur kontrolnych, posiadanych środków technicznych, kwalifikacji osób prowadzących kontrolę oraz prawidłowości dokumentów sporządzanych w wyniku kontroli,
- ▶ kontrole u producentów ekologicznych przeprowadzane w celu sprawdzenia poprawności czynności kontrolnych wykonanych przez inspektorów upoważnionych jednostek certyfikujących w rolnictwie ekologicznym oraz zgodności produkcji prowadzonej przez producentów z przepisami dotyczącymi rolnictwa ekologicznego,
- ▶ kontrole identyfikowalności produktów ekologicznych koordynowane przez Głównego Inspektora JHARS, przeprowadzane w trakcie kontroli planowych prowadzonych w ramach stosowanego przez IJHARS nadzoru w rolnictwie ekologicznym; od 2014 r. wprowadzone zostaną kontrole mające na celu praktyczną weryfikację identyfikowalności produktów ekologicznych, polegające w szczególności na przesłedzeniu drogi produktu od wyrobu finalnego do surowca; kontrole będą realizowane przy współpracy z Inspekcją Handlową, w ramach porozumienia zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem JHARS a Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- ▶ kontrole w zakresie bezprawnego stosowania odniesień do rolnictwa ekologicznego w znakowaniu produktów konwencjonalnych; sprawdzanie czy w oznakowaniu produktów „nieekologicznych” posłużono się słowami i/lub znakami zastrzeżonymi dla produktów rolnictwa ekologicznego odbywać się będzie w ramach kontroli jakości handlowej poszczególnych grup towarowych, prowadzonych przez IJHARS w 2014 r.

Wzmocnienie ochrony produktów ChNP, ChOG, GTS

W 2014 r. działania IJHARS w zakresie systemu ochrony produktów posiadających chronione nazwy i oznaczenia geograficzne oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności koncentrować się będą na zagadnieniach związanych z:

- ▶ współpracą z MRiRW oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w system ChNP, ChOG i GTS, w celu dostosowania ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 10, poz. 68 z późn. zm.) do wymagań rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r.,
- ▶ ochroną zarejestrowanych nazw jako ChNP, ChOG lub GTS m.in. poprzez działania mające na celu eliminowanie z obrotu produktów bezprawnie wykorzystujących renomę zarejestrowanych nazw, w tym między innymi przy współpracy z UOKiK i innymi organami zaangażowanymi w ochronę produktów posiadających ChNP, ChOG lub GTS,
- ▶ przeprowadzaniem kontroli upoważnionych jednostek certyfikujących, w tym sprawdzenie prawidłowości kontroli zgodności dokonanych przez jednostki poprzez przeprowadzenie kontroli sprawdzających u producentów,
- ▶ działaniami informacyjnymi w zakresie systemu chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności – zadania w tym zakresie obejmą:
 - organizację spotkań z producentami,
 - szkolenia dla inspektorów przeprowadzających kontrolę zgodności procesu produkcji produktów posiadających ChNP, ChOG lub będących GTS ze specyfikacją w zakresie zmian wprowadzonych przez nowe rozporządzenie,
 - przygotowywanie publikacji podejmujących tematykę związaną z systemem chronionych nazw i oznaczeń geograficznych oraz gwarantowanych tradycyjnych specjalności,
 - współpracę z innymi państwami UE w zakresie wymiany informacji i doświadczeń na temat kontroli produktów regionalnych i tradycyjnych.

Usprawnienie realizacji programu kontroli ex-post

Priorytetowymi działaniami dotyczącymi zadań związanych z kontrolą ex-post w 2014 r. będzie głównie:

- ▶ usprawnienie realizacji programów kontroli określonych na lata kontrolne 2013/2014 (II połowa roku kontrolnego) i 2014/2015 (I połowa roku kontrolnego),
- ▶ rzetelne przygotowanie inspektorów IJHARS do kontroli ex-post poprzez organizację szkoleń/warsztatów w zakresie zasad funkcjonowania nowych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej, wytypowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na kontrolny rok kalendarzowy 2014/2015,
- ▶ terminowe wykonanie kontroli krzyżowych zleconych przez inne państwa członkowskie UE.

W celu stałego podnoszenia wiedzy i umiejętności kontrolerskich inspektorów IJHARS organizować będzie spotkania i narady służące wymianie doświadczeń z zakresu technik kontrolnych w zrealizowanych kontrolach ex-post na rynku wewnętrznym.

Podkreślić należy, że od 1 stycznia 2014 r. kontrole ex-post realizowane będą zgodnie z Rozporządzeniem Rady (UE) Nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) Nr 352/78, (WE) Nr 165/94, (WE) Nr 2799/99, (WE) nr 814/2000, (WE) Nr 1290/2005 i (WE) Nr 485/2008 (Dz. Urz. UE L 347 z dnia 20.12.2013 r.)

Ponadto, ważnym zadaniem IJHARS w 2014 r. będzie kontynuacja aktywności na forum międzynarodowym, w tym:

- ▶ aktywny udział pracowników w sesjach wybranych Komitetów KKŻ FAO/WHO, spotkaniach Grupy Roboczej Rady UE ds. *Codex Alimentarius* oraz sesjach Grupy Roboczej EKG/ONZ ds. Norm Jakościowych dla Produktów Rolnych, niezbędny do prawidłowej realizacji zadań związanych z prowadzeniem spraw dotyczących współpracy z organizacjami międzynarodowymi,
- ▶ zorganizowanie krajowej konferencji poświęconej Komisji Kodeksu Żywnościowego FAO/WHO dla instytucji współpracujących z Punktem Kontaktowym,
- ▶ realizacja działań wymienionych w konkluzjach Rady UE, przyjętych jako efekt przegranego głosowania nad normą wyznaczającą najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości dla raktopaminy; jedną z przyjętych konkluzji jest potrzeba uświadomienia podmiotom oraz krajowym organom administracyjnym znaczenia i skutków przyjmowania przez KKŻ FAO/WHO międzynarodowych norm; Rada UE wskazała także na konieczność zwiększenia udziału krajowych ekspertów z państw członkowskich UE w posiedzeniach komitetów KKŻ FAO/WHO,
- ▶ publikacja tłumaczeń wybranych dokumentów kodeksowych w celu przybliżenia prac KKŻ FAO/WHO wszystkim zainteresowanym w Polsce,
- ▶ współorganizacja spotkania Szefów Narodowych Służb Kontrolnych Systemu OECD – Stosowania Międzynarodowych Norm dla Świeżych Owoców i Warzyw w Polsce w II kwartale 2014 r.,
- ▶ kontynuacja rozpowszechniania informacji na temat KKŻ FAO/WHO i jej prac za pośrednictwem strony internetowej, aktualizacji broszury oraz poprzez publikowanie informacji za pośrednictwem dostępnych środków masowego przekazu.

fotolia

fotolia

IV. DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Kontrole planowe

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI PLANOWYCH

Okres kontroli (kwartał)	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Liczba partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie/% partii wadliwych*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MLECZNYCH I TŁUSZCZY DO SMAROWANIA											
II kw.	wszystkie WIJHARS	śmietanka, śmietana, tłuszcze mleczne, sery podpuszczkowe, (w tym sery pleśniowe) tłuszcze do smarowania (miksy, margaryny, tłuszcze do smarowania X %) mleko,	74	299	304	-	312	23/ 7,7	37/ 12,2	-	40/ 12,8
		tłuszcze do smarowania (miksy, margaryny, tłuszcze do smarowania X %) mleko,	3	13	15	-	22	0	0	-	4/ 18,2
IV kw.	wszystkie WIJHARS	fermentowane napoje mleczne, sery twarogowe, serki smakowe	79	265	267	46	313	1/ 0,4	59/ 22,1	0	46/ 14,7
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW Z MIĘSA CZERWONEGO											
I kw.	wszystkie WIJHARS	kielbasy (w tym produkowane ze składników pochodzących z dwóch gatunków zwierząt), wyroby podrobowe, produkty blokowe oraz konserwy typu pasztet	146	467	439	-	452	0	103/ 23,5	-	157/ 34,7
III kw.	wszystkie WIJHARS	wędzonki, pasztety i konserwy (również typu pasztet) – w tym wyroby produkowane z mięsa czerwonego i drobiowego	184	428	388	-	466	0	56/ 14,4	-	153/ 32,8
JAKOŚĆ HANDLOWA MIĘSA DROBIOWEGO I JEGO PRZETWORÓW											
II kw.	wszystkie WIJHARS	wędzonki, kielbasy (w tym kielbasy produkowane ze składników pochodzących z 2 gatunków zwierząt), wędliny podrobowe	72	237	229	-	245	0	42/ 18,3	-	66/ 26,9

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli (kwartał)	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Liczba partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie/% partii wadliwych*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
IV kw.	wszystkie WIJHARS	mięso drobiowe, w tym oznaczanie wody wchłoniętej	106	145	63	-	154	0	4/6,3	-	15/9,7
		wędzonki, kielbasy, wędliny podrobowe		153	147	-	158	2/1,3	40/27,2	-	39/24,7
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW RYBNYCH											
II kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Opola	konserwy rybne, marynaty	55	129	136	-	154	1/0,8	18/13,2	-	66/42,8
III kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Olsztyn, Szczecin	ryby mrożone i wędzone	41	82	84	-	100	0	11/13,1	-	29/29,0
JAKOŚĆ HANDLOWA MAKARONU											
I kw.	wszystkie WIJHARS oprócz Opola	makaron z dodatkiem składnika jajecznego i bez dodatku składnika jajecznego	67	166	168	-	187	10/6,0	31/18,5	-	89/47,6
JAKOŚĆ HANDLOWA WYROBÓW CUKIERNICZYCH											
I kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	wyroby czekoladowe (kakao, czekolada, wyroby w czekoladzie)	46	81	92	-	160	0	4/4,3	-	36/22,5
JAKOŚĆ HANDLOWA OLIWY Z OLIVEK											
I kw.	Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Poznań, Warszawa	oliwa z oliwek	5	-	12	-	14	-	0	-	2/14,3
JAKOŚĆ HANDLOWA JAJ											
I kw.	wszystkie WIJHARS	jaja	63	167	-	-	398	3/1,8	-	-	33/8,3
JAKOŚĆ WYROBÓW GARMAŻERYJNYCH											
II kw.	wszystkie WIJHARS	dania gotowe z dodatkiem mięsa	84 w tym:	207	207	-	218	1/0,5	25/12,1	-	81/37,2
		surowce GMO	9	-	9	-	-	-	0	-	-

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli (kwartał)	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Liczba partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie/% partii wadliwych*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA NAWOZÓW I ŚRODKÓW WSPOMAGAJĄCYCH UPRAWĘ ROŚLIN											
II kw.	wszystkie WIJHARS	nawozy, nawozy oznakowane „NAWÓZ WE”	77	-	-	263	263	-	-	5/1,9	53/20,2
		środki wspomagające uprawę roślin		-	-	70	70	-	-	16/22,9	28/40,0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW OWOCOWYCH											
III kw.	Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków, Łódź, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Warszawa, Wrocław	przetwory owocowe pasteryzowane: w zalewie syropowej, izotonicznej i w lekkim syropie, kompoty	30	93	93	-	94	2/2,1	28/30,1	-	30/31,9
JAKOŚĆ HANDLOWA NAPOJÓW SPIRYTUSOWYCH											
III kw.	Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Kraków, Lublin, Olsztyn, Poznań, Rzeszów, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra	wódka	18	-	38	-	62	-	0	-	10/16,1
PRAWIDŁOWOŚĆ ZNAKOWANIA WYBRANYCH ARTYKUŁÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH											
III kw.	Wszystkie	pieczywo	147	-	-	-	466	-	-	-	127/27,3
		koncentraty	29	-	-	-	116	-	-	-	17/14,7
		lody	33	-	-	-	111	-	-	-	29/26,1
IV kw.	wszystkie	napoje bezalkoholowe	67	-	-	-	230	-	-	-	55/23,9
		syropy owocowe	11	-	-	-	41	-	-	-	6/14,6
JAKOŚĆ HANDLOWA FERMENTOWANYCH NAPOJÓW WINIARSKICH											
IV kw.	Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk, Lublin, Łódź, Katowice, Kielce, Kraków, Olsztyn, Poznań, Rzeszów, Warszawa	fermentowane napoje winiarskie	22	53	57	-	69	0	14/24,6	-	20/29,0

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Okres kontroli (kwartał)	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa kontrolowanego artykułu	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Liczba partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie/% partii wadliwych*			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA MIODU											
IV kw.	Białystok, Bydgoszcz, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Wrocław, Zielona Góra	miody wielokwiatowe i jednoodmianowe	28	55	55	24	87	4/7,3	5/9,1	9/37,5	11/12,6

*O – ocena organoleptyczna, F – parametry fizykochemiczne, Z – znakowanie, M – mikrobiologia (przetwory mleczne), analiza pyłkowa (miód), prawidłowość wprowadzania do obrotu – posiadanie pozwoleń MRiRW (nawozy)

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie zgodności z normami handlowymi		Liczba partii, w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zgodności z normami handlowymi/%partii wadliwych	
				Wymagania jakościowe	Znakowanie	Wymagania jakościowe	Znakowanie
JAKOŚĆ HANDLOWA ŚWIEŻYCH OWOCÓW I WARZYW							
I kw.	wszystkie WIJHARS	owoce: jabłka, gruszki, owoce cytrusowe, owoce kiwi, winogrona warzywa: pomidory, papryka oraz wybrane gatunki objęte normą ogólną	170	2085	2085	55/2,6	294/14,1
III kw.	wszystkie WIJHARS	owoce: jabłka, gruszki, truskawki, brzoskwinie, nektarynki, warzywa: sałata, pomidory (w tym GMO), papryka	132	911	911	9/1,0	151/16,6

DANE STATYSTYCZNE O WYNIKACH KONTROLI

Kontrole doraźne zlecone przez Głównego Inspektora JHARS

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE WYNIKÓW KONTROLI DORAŻNYCH GŁÓWNEGO INSPEKTORA JHARS

Okres kontroli	WIJHARS przeprowadzający kontrolę	Nazwa priorytetowych artykułów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba partii objętych kontrolą w zakresie*				Liczba partii w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie %/procent partii wadliwych			
				O	F	M	Z	O	F	M	Z
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MIĘSNYCH											
II kw.	wszystkie WIJHARS	kielbasy „grillowe”	29	31	31	-	35	0/0,0	17/54,8	-	8/22,9
JAKOŚĆ HANDLOWA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH											
II kw.	Łódź	napoje alkoholowe	1	-	-	-	1	-	-	-	1/100
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MLECZNYCH											
IV kw.	Olsztyn	preparat mleczny	1	-	1	-	1	-	0/0,0	-	1/100
JAKOŚĆ HANDLOWA JAJ											
IV kw.	Łódź	jaja	1	1-kontrola dokumentacji			-	-	-	-	0/0,0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MIĘSNYCH WYRÓŻNIONYCH ZNAKIEM PDŻ											
II kw.	Bydgoszcz	wyroby wyróżnione znakiem PDŻ	1	0	0	-	0	0/0,0	0/0,0	-	0/0,0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW RYBNYCH KWESTIONOWANYCH PRZEZ WŁADZE LITEWSKIE											
IV kw.	Gdańsk	mrożone mielone mięso z łososia	1	-	-	-	1	-	-	-	0/0,0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MIĘSNYCH KWESTIONOWANYCH PRZEZ WŁADZE NIEMIECKIE											
IV kw.	Katowice, Wrocław, Zielona Góra	kielbasy	4	-	2	-	2	-	0/0,0	-	1/50,0
JAKOŚĆ HANDLOWA PRZETWORÓW MLECZNYCH I WYROBÓW SEROPODOBNYCH KWESTIONOWANYCH PRZEZ WŁADZE WĘGIERSKIE											
I kw.	Bydgoszcz, Łódź	„Ser Trapistów”	2	4	4	-	5	0/0,0	0/0,0	-	1/20,0
POCHODZENIE PRODUKTÓW CHMIELOWYCH											
II kw.	Katowice, Lublin, Poznań	produkty chmielowe stosowane do produkcji piwa	3	27- kontrola dokumentacji			-	-	-	-	2/7,4
JAKOŚĆ HANDLOWA MIĘSA CZERWONEGO I JEGO PRZETWORÓW W ZWIĄZKU Z PODEJRZENIEM ZAFĄLSZOWANIA SUROWCEM POCHODZENIA KOŃSKIEGO											
I, II, IV kw.	Białystok, Łódź, Kraków, Poznań, Warszawa	mięso czerwone i jego przetwory	13	-	8	-	13- kontrola dokumentacji	-	1/12,5	-	0/0,0
PRAWIDŁOWOŚĆ ZNAKOWANIA PRZETWORÓW MIĘSNYCH											
III kw.	Białystok, Kraków, Poznań, Rzeszów, Warszawa	wyroby oznakowane jako domowe, wiejskie, babuni itp.	7	-	-	-	11	-	-	-	9/81,8
PRAWIDŁOWOŚĆ WPROWADZANIA DO OBROTU NAWOZÓW ZAWIERAJĄCYCH AZOTAN AMONOWY W ILOŚCI POWYŻEJ 16%											
IV kw.	Białystok, Bydgoszcz, Kraków, Opole, Szczecin, Wrocław	nawozy	8	-	5	-	10	-	0/0,0	-	0/0,0

*O – ocena organoleptyczna, F – parametry fizykochemiczne, M – mikrobiologia, Z – znakowanie

Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Województwo Dolnośląskie

Wojewódzki Inspektor Bogusław Stec
ul. Ofiar Oświęcimskich 12
50-069 Wrocław
tel. (71) 346-08-84
fax (71) 343-75-28
wiwroclaw@ijhars.gov.pl

Oddział Żarska Wieś

59-900 Zgorzelec 1
tel./fax (75) 771-97-37

Oddział Międzyzlesie

ul. Kolejowa 9
57-530 Międzyzlesie
tel./fax (74) 812-59-43

Województwo Kujawsko-Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Marek Szczygielski
ul. Hetmańska 28
85-039 Bydgoszcz
tel. (52) 322-87-10
fax (52) 322-47-26
wibydgoszcz@ijhars.gov.pl

Województwo Lubelskie

Wojewódzki Inspektor Marian Jaworski
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
tel. (81) 532-06-15
fax (81) 532-23-59
wilublin@ijhars.gov.pl

Oddział Biała Podlaska

ul. Kolejowa 21
21-500 Biała Podlaska
tel./fax (83) 343-85-54, 343-33-30
wijnarsbiala@interia.pl

Województwo Lubuskie

Wojewódzki Inspektor Bogdan Karwowski
ul. Boh. Westerplatte 11
65-034 Zielona Góra
tel./fax (68) 325-30-62
wizielonagora@ijhars.gov.pl

Oddział Rzepin

ul. Bohaterów Radzieckich 47
69-110 Rzepin
tel./fax (95) 759-64-35
wirzepin@ijhars.gov.pl

Województwo Łódzkie

Wojewódzki Inspektor Tomasz Fraszka
ul. Gdańska 38
90-730 Łódź
tel./fax (42) 636-62-40
wilodz@ijhars.gov.pl

Województwo Małopolskie

Wojewódzki Inspektor Małgorzata Kozień
ul. Św. Sebastiana 9
31-049 Kraków
tel. (12) 623-30-50
fax (12) 623-30-55
wikrakow@ijhars.gov.pl

Województwo Mazowieckie

Wojewódzki Inspektor Małgorzata Jędrzejewska
ul. Marszałkowska 115
00-102 Warszawa
tel. (22) 654-01-80
fax (22) 654-01-81
wiwarszawa@ijhars.gov.pl

Województwo Opolskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Pawłowicz
ul. Wrocławska 170
45-835 Opole
tel./fax (77) 454-31-18
sekretariat@ijhars.opole.pl

Województwo Podkarpackie

Wojewódzki Inspektor Marek Kot
ul. Lubelska 46
35-233 Rzeszów
tel./fax (17) 853-34-38
wirzeszow@ijhars.gov.pl

Oddział Korczowa

Drogowe Przejście Graniczne Korczowa
tel./fax (16) 628-44-60

Oddział Krosno

ul. Bieszczadzka 1
38-400 Krosno
tel./fax (13) 437-28-79

Województwo Podlaskie

Wojewódzki Inspektor Bohdan Goss
ul. Antoniukowska 11
15-740 Białystok
tel. (85) 747-97-40
tel./fax (85) 747-97-49
wibialystok@ijhars.gov.pl

Województwo Pomorskie

Wojewódzki Inspektor Tadeusz Gniazdowski
ul. Polska 15
81-969 Gdynia
tel. (58) 660-55-30
fax (58) 660-55-55
wigdansk@ijhars.gov.pl

Województwo Śląskie

Wojewódzki Inspektor Lesław Skorupski
ul. Jana III Sobieskiego 10
40-083 Katowice
tel. (32) 351-11-61
fax (32) 351-11-63
wikatowice@ijhars.gov.pl

Województwo Świętokrzyskie

Wojewódzki Inspektor Marzena Furmanek
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
tel. (41) 362-69-64/65
fax (41) 362-64-10
wikielce@ijhars.gov.pl

Województwo Warmińsko-Mazurskie

Wojewódzki Inspektor Ryszard Piórkowski
ul. Szarych Szeregów 7
10-079 Olsztyn
tel. (89) 535-90-48, 527-44-64
fax (89) 521-33-25
wiolsztyn@ijhar-s.gov.pl

Województwo Wielkopolskie

Wojewódzki Inspektor Mirosława Mruk
pl. Wolności 17
61-739 Poznań
tel. (61) 851-03-45
fax (61) 851-03-46
wipoznan@ijhar-s.gov.pl

Województwo Zachodniopomorskie

Wojewódzki Inspektor Andrzej Romaniuk
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
tel. (91) 434-56-66, 430-32-72
fax (91) 434-56-66
wiszczecin@ijhars.gov.pl

Wydział Kontroli Obrotu z Zagranicą

ul. Kopernika 5/2
70-241 Szczecin
tel. (91) 489-22-36, 488-01-31
fax (91) 488-01-30

Laboratoria specjalistyczne Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych

Centralne Laboratorium w Poznaniu

Akredytacje PCA: AB 370
Kierownik: Magdalena Świdarska
ul. Reymonta 11/13
60-791 Poznań
(61) 867-90-34
(61) 867-90-19
labpoznan@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Białymstoku

Akredytacje PCA: AB 705
Kierownik: Leszek Arciuch
ul. Ogrodowa 10
15-027 Białystok
(85) 653-78-55, (85) 653-78-50
(85) 653-78-60
labbialystok@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Lublinie

Akredytacje PCA: AB 775
Kierownik: Renata Wojtysiak
ul. Nowy Świat 3
20-418 Lublin
(81) 743-81-01
(81) 534-21-20
lablublin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Gdyni

Akredytacje PCA: AB 285
Kierownik: Joanna Olszewska-Siemaszko
Al. Mar. J. Piłsudskiego 8/12
81-378 Gdynia
(58) 660-75-20
(58) 661-68-14
labgdynia@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Szczecinie

Akredytacje PCA: AB 706
Kierownik: Irena Kuc
ul. Wały Chrobrego 4
70-502 Szczecin
(91) 430 33-24, 434-44-56
(91) 430-32-71
labszczecin@ijhars.gov.pl

Laboratorium Specjalistyczne w Kielcach

Akredytacje PCA: AB 704
Kierownik: Adam Kaleta
ul. Zagnańska 91
25-558 Kielce
(41) 332-70-84
(41) 332-70-85
labkielce@ijhars.gov.pl

IJHARS